Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Juliol 2017

GOVERN
ILLES
BALEARS

Conjuntura econòmica de les Illes Balears *Juliol 2017*

Direcció: Llorenç Pou Garcias
Director general d'Ocupació i Economia

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:
Margalida Albertí Garau
Laura Alomar Llorente
Alejandro Godoy Moyà
Joan Matamalas González
Javier E. Olivares Castillo
Mª del Mar Ribas Mas

Direcció General d'Ocupació i Economia
Conselleria de Treball, Comerç i Indústria
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Plaça de Son Castelló, 1
(Polígon de Son Castelló) 07009 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.788.526
Fax.: +34.971.176.981
http://dgeconomia.caib.es
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia 4
Resum Executiu 5
I. Entorn 8
1 Internacional 8
2 Unió Europea 12
3 Espanya 14
II. Illes Balears 17
Mallorca 18
Menorca 19
Pitiüses 20
1 Agropesquer 21
2 Indústria i energia 25
3 Construcció 30
4 Serveis 33
4.1. Comerç 35
4.2. Turisme. Hostaleria 36
4.3. Turisme. Transport i comunicacions 40
4.4. Mediació financera 44
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries 46
4.6. Altres serveis 49
III. Mercat Laboral 52
1 Context. Espanya i la UE-28 52
2 Ocupació i atur a les Illes Balears 54
3 Costs laborals 58
4 Accidents de treball 60
IV. Demanda 61
1 Preus 61
2 Consum intern 63
3 Consum de no residents 65
4 Recaptació fiscal 66
5 Inversió 68
V. Medi Ambient 71
Índex de gràfics i taules 82
Notes i abreviatures. Agraïments 84

Cronologia

Març 2017	31	El nombre d'afiliacions a la Seguretat Social equivalents a temps complet a les Illes Balears supera les 300.000, la xifra d'un primer trimestre més alta de la sèrie.
Abril 2017	19	El tipus de canvi de l'euro amb la lliura esterlina se situa en 1,1986 €/£, el nivell més alt del primer semestre del 2017.
	30	L'indicador de pressió humana IPH arriba a les Illes a 1.472.225 persones, el nivell més alt del primer quadrimestre del 2017.
Maig 2017	24	L'agència de qualificació Moody's rebaixa la qualificació de la Xina, des d'Aa3 fins a A1.
	31	El nombre d'aturats registrats al SOIB és de 41.429 persones, la xifra d'un mes de maig més baixa d'ençà del 2008.
Juny 2017	14	La Reserva Federal d'Estats Units augmenta el tipus oficial fins a situar-lo entre l'1 % i l'1,25 %.
	20	El barril de cru Brent cotitza a 43,98 $, el preu més baix del primer semestre del 2017.
	23	L'EURIBOR a 1 any arriba a -0,163 %, el nivell més baix de la sèrie històrica.
	28	El Tresor emet un bo sindicat a 10 anys amb una demanda de més de 28,900 milions d'euros.
	28	Es publica en el BOE la Llei 3/2017, de 27 de juny, de pressuposts generals de l'Estat per al 2017.
Juliol 2017	3	El Govern d'Espanya eleva la previsió de creixement al 3 % per al 2017 i rebaixa la taxa d'atur a l'11 % per a final de 2020.
	3	El Govern de les Illes Balears impulsa una campanya de conscienciació d'estalvi d'aigua per a residents i visitants, ja que la situació de les reserves hídriques és del 67 %.
	6	Es publica la convocatòria d'ajuts per compensar les pèrdues de conreus provocades pel temporal de pluges del gener per valor d'1,8 milions d'euros.
	10	El G20 sol·licitarà en nom de tots els seus membres, llevat d'Estats Units, la ràpida implementació de l'Acord de París contra el canvi climàtic.
	11	La Comissió de Medi Ambient del Parlament Europeu dona suport a continuar eximint els vols internacionals del sistema de comerç d'emissions europeu (ETS) fins al 2020.
	12	La Universitat d'Oxford publica un informe on s'estima que el 60 % dels oceans mostra impactes negatius del canvi climàtic com l'acidificació per gasos, l'augment de la temperatura de la mar i el desgel polar.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2010 (en %)

	Anual													
	2012	2013	2014	2015	2016	2015				2016 (p)				2017 (a)
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Zona euro	-0,9	-0,3	1,2	2,0	1,8	1,8	2,0	1,9	1,9	1,7	1,6	1,8	1,8	1,9
Espanya	-2,9	-1,7	1,4	3,2	3,2	2,7	3,1	3,4	3,6	3,4	3,4	3,2	3,0	3,0
Illes Balears	0,0	0,3	1,0	3,0	4,1	2,2	2,8	3,2	3,6	4,0	4,2	4,2	4,0	4,1
Mallorca	-0,1	0,2	0,7	2,9	4,1	2,1	2,6	3,1	3,5	4,0	4,1	4,2	4,0	4,1
Menorca	-0,5	0,4	0,8	2,9	3,7	2,0	2,7	3,3	3,4	3,5	3,9	3,7	3,5	3,4
Pitiüses	0,7	1,1	2,4	3,6	4,3	3,0	3,6	3,7	3,9	4,2	4,3	4,4	4,1	4,3

Font: Eurostat i Direcció General d'Ocupació i Economia

f: previsió. p: provisional. a: avanç.

Les Illes Balears mantenen el ritme de creixement en el primer període del 2017 . Així, si es compara la variació interanual del primer trimestre, un 4,1%, amb la variació del trimestre immediatament anterior, un 4,0%, es dona un revifament d'una dècima en la taxa. Per tant, l'economia balear no presenta símptomes d'esgotament i manté el dinamisme que també es dona a la resta de l'Estat. Tant l'inici de la campanya turística com les perspectives per als mesos de temporada alta del 2017 fan preveure que tant el consum com la inversió estiraran la producció a l'alça. Un sector com la construcció, que començava a mostrar senyals d'esgotament, es reactiva tres dècimes respecte del tancament del 2016 i els indicadors avançats conviden a pensar que la situació d'expansió es mantindrà a mitjà termini. En el cas de la indústria, si bé és el sector amb les taxes de creixement més moderades, també es dona una consolidació del VAB i ajuda a l'equilibri sectorial del creixement de l'arxipèlag.

A Mallorca l'augment de l'afiliació a tots els sectors i el descens de l'atur registrat són un reflex de l'evolució de l'economia general de l'illa. Els primers mesos de la temporada turística del 2017 mostren com el nombre de viatgers i de pernoctacions apugen tant a hotels com a apartaments turístics i al turisme rural. L'aeroport de Son Sant Joan torna a marcar rècords en el nombre de passatgers i fins al maig destaquen els augments del passatge domèstic i britànic. El nombre de tones de mercaderies als ports de Palma i Alcúdia manté la tendència a l'alça i en aquesta illa també augmenten les hipoteques i les compravendes d'habitatges.

Menorca presenta en el primer trimestre del 2017 un creixement econòmic d'un 3,4% interanual. Aquesta és l'única illa que rebaixa el ritme respecte del darrer trimestre del 2016. Tot i això, cal comentar que la xifra supera la mitjana espanyola. Els indicadors del mercat laboral d'aquesta illa mantenen el sentit positiu en els primers mesos del 2017 i es donen pujades en l'afiliació a la Seguretat Social i davallades en l'atur registrat. En els resultats de la campanya turística a Menorca fins al maig destaquen les pujades en els viatgers i en les pernoctacions en apartaments turístics. El bon comportament dels principals mercats emissors de l'illa, el britànic i el domèstic, fa que la variació positiva en el nombre de passatgers de l'aeroport de Maó sigui la més alta de totes les illes. Menorca és l'única illa on puja el nombre de creueristes en el primer quadrimestre del 2017. Com a indicador del consum, els carburants d'automoció pugen un punt percentual. Quant al mercat immobiliari, tant la constitució de noves hipoteques com la compravenda d'habitatges es reactiven al principi del 2017.

Quant a ritme de creixement econòmic, Eivissa i Formentera continuen al capdavant. Fins al març, el valor afegit generat a les dues illes augmenta un 4,3% interanual i continua sent la regió amb major dinamisme. Quant al mercat laboral, augmenta el nombre d'afiliats a la Seguretat Social per damunt dels sis punts percentuals en ambdues illes i l'atur registrat manté les fortes caigudes. Fins al maig és ressenyable l'increment que es dona en els establiments hotelers en el nombre de viatgers allotjats i nits venudes. El nombre de turistes que visiten l'arxipèlag pitiús s'incrementa a un ritme proper al 10%, semblant a l'augment en el passatge arribat via aèria. En el mercat immobiliari, en els primers mesos del 2017 s'aconsegueix revertir els descensos en la constitució d'hipoteques i tant el seu import com el nombre reprenen les variacions positives. En canvi, la variació de les compravendes d'habitatges encara roman en negatiu si es considera l'acumulat dels primers cinc mesos de l'any. Finalment, el consum de carburants d'automoció creix un 8,2% si es compara amb el primer quadrimestre del 2016.

L'FMI estima una millora en el creixement de l'economia mundial per al 2017. L'enfortiment de l'activitat i les expectatives de millora de la demanda mundial, sumats a les restriccions acordades a l'oferta de petroli, han col·laborat que els preus de les matèries primeres deixin enrere els mínims registrats al començament del 2016. Al maig el preu del petroli Brent és de 50 dòlars/barril, un 7% interanual. Els mercats financers operen a l'alça i s'espera que continuïn les polítiques d'estímul a la Xina i també l'expansió fiscal d'Estats Units. Això no obstant, hi ha riscs, com el baix creixement de la productivitat o que un gir cap al proteccionisme pugui comportar una guerra comercial. També perilla que un augment de les taxes d'interès a Estats Units augmentin més ràpid del que s'espera i desmillorin les condicions financeres a altres regions.

El 2017 la zona euro manté el ritme de creixement d'ençà del 2015 i l'FMI preveu que es mantengui fins al 2018. Així, continua la recuperació afavorida per una orientació fiscal lleument expansiva, condicions financeres acomodatícies, un euro més dèbil i els efectes de contagi beneficiosos dels probables estímuls

fiscals als Estats Units. La incertesa sobre la futura relació entre la Unió Europea i el Regne Unit, presumptament afectarà l'activitat econòmica. L'euríbor en el primer semestre del 2017 roman en terreny negatiu. Al Regne Unit la inflació ha passat del 0,3% al maig del 2016 al 2,9% al maig del 2017.

L'economia espanyola el 2017 continua amb una taxa de variació interanual del PIB del 3,0% en el primer trimestre, igual que la del darrer trimestre del 2016. Aquestes xifres són gairebé un punt per sobre del creixement registrat a la zona euro. El bon ritme de l'economia és tant gràcies a les exportacions com a la demanda interna. Per la seva banda, la inflació es mantindria a un nivell de devers l'1,5% i la taxa d'atur cauria fins al 17,4% el 2017 i assoliria el 15,4% el 2018. El deute dels sectors no financers es manté a nivells similars des de l'any 2012, si bé ha variat la participació en el percentatge sobre el PIB (té una tendència a l'alça pel que fa a les administracions públiques i tendeix cap a una moderació en el cas de les empreses i les llars).

El sector agropesquer inicia l'any 2017 amb pujades en l'afiliació a la Seguretat Social, però cau una dècima part la comercialització de la fruita i l'hortalissa pels productors de les Illes. A causa de la pluviometria adversa s'espera que la collita de cereal sigui de menor quantia que la de l'any passat, així com la producció d'ametla. Quant a les vendes de productes a l'estranger, cau l'exportació de la patata, tant en valor com en volum, i la de goma de garrofí. En canvi, la facturació dels vins i licors puja amb força gràcies a un encariment del preu mitjà, atès que el volum exportat cau. Les tones de carn sacrificada als escorxadors de les Balears es redueixen en tots els tipus de ramat, excepte per al cas del boví, que augmenta en el primer quadrimestre en gairebé una cinquena part. Respecte de la pesca, les captures presenten un primer trimestre amb més tones i més valor econòmic que un any enrere.

El valor afegit brut de la indústria del primer trimestre accelera el ritme interanual respecte del darrer trimestre del 2016. La producció, la cartera de comandes i la facturació de les empreses del sector, així com l'exportació de manufactures es manté a l'alça, amb pujades significatives. Totes les illes guanyen afiliats a la Seguretat Social, de forma més marcada a les Pitiüses. Igualment, l'energia elèctrica registra una forta demanda els darrers mesos amb les dades disponibles.

Les variacions interanuals del VAB de la construcció a les Illes continuen en nivells alts i en el primer trimestre el sector creix i es manté en positiu des de fa més de dos anys. Els certificats de final d'obra s'han incrementat de forma significativa en nombre d'edificis i especialment en el pressupost d'execució. Així mateix, continua l'augment de l'ocupació i hi ha un descens significatiu de l'atur registrat en aquesta branca. L'augment en el nombre de projectes visats i en els pressuposts que impliquen fa preveure un major dinamisme del sector a mitjà termini.

En el primer trimestre del 2017, el sector dels serveis manté el ritme de creixement. La facturació i l'ocupació de les empreses d'aquesta branca evolucionen a l'alça encara que el volum de negoci de les empreses es refreda. L'afiliació a la Seguretat Social puja amb força en totes les illes i en pràcticament totes les agrupacions d'activitat, tant en el règim general com en el d'autònoms.

Els principals indicadors del sector de comerç mantenen taxes de creixement elevades, en especial l'índex de comerç integrat en els IASS i el comerç al detall, les vendes del qual s'han recuperat el darrer mes. L'ocupació mostra signes de fortalesa i l'afiliació a la Seguretat Social també augmenta en totes les activitats del sector i en totes les illes i, de forma molt destacable, a Eivissa.

Durant el cinc primers mesos del 2017 continua l'increment del nombre de viatgers que han escollit com a allotjament un establiment hoteler de les Illes Balears, fins i tot després d'assolir, de manera consecutiva, el màxim de la sèrie històrica els dos darrers anys. El nombre de pernoctacions també s'incrementa, tant en hotels com en allotjaments de turisme rural i, sobretot, en apartaments turístics. Els preus hotelers a les Illes Balears presenten augments interanuals que s'han accelerat des del setembre de l'any 2014 i se situen per sobre dels d'Espanya. L'augment del nombre de pernoctacions, juntament amb la pujada dels preus, ha estirat a l'alça la rendibilitat hotelera. L'estada mitjana total cau cinc dècimes per quedar en 5,3 dies. El viatger que opta per un apartament turístic pernocta més dies de mitjana i, en canvi, el viatger que tria l'allotjament rural en fa menys, de dies. La variació dels preus de l'oferta complementària a l'arxipèlag balear des de l'octubre de l'any 2015 se situa per sobre de la variació de preus de l'Estat.

Durant el primer quadrimestre de l'any 2017, la despesa total que efectuen els turistes a les Balears s'incrementa de forma important. La despesa mitjana diària també creix a ritmes de dos dígits, mentre que la despesa mitjana per persona augmenta moderadament a causa de la disminució de l'estada mitjana dels turistes.

Els passatgers arribats entre el gener i el maig de l'any 2017 a les Illes Balears per via aèria augmenten amb força en comparació amb el mateix període de l'any passat, amb els mercats nacional i el britànic a l'alça, mentre que l'alemany s'estanca. Altres països, com ara Holanda, França i Suècia, augmenten el passatge per via aèria fins al maig respecte de fa un any. Paral·lelament, els passatgers arribats en companyies de baix cost mantenen la tendència ascendent. El trànsit marítim de passatgers, després d'un any rècord, augmenta amb força en línia regular i disminueix en creuers. Alhora, també s'incrementa el transport de les mercaderies que arriben a les Illes Balears durant el primer quadrimestre.

El Banc Central Europeu (BCE) manté el tipus d'interès oficial de la zona euro en el 0,0%. El nombre d'oficines bancàries segueix en descens en el conjunt de les Illes Balears, la qual cosa es reflecteix en el menor nombre d'afiliats en aquesta activitat. El nivell d'endeutament de les administracions públiques de les Illes amb les entitats de crèdit repunta lleugerament. Els dipòsits trenquen la dinàmica que mantenien i davallen tant els de les administracions públiques com els del sector privat. La ràtio de morositat minva gradualment. Finalment, l'euríbor es manté en negatiu.

El mercat laboral de les Illes Balears manté la tendència positiva durant els primers cinc mesos del 2017. El mes de maig s'assoleixen més de 530.000 afiliacions, cosa que suposa un màxim històric d'afiliació en un mes de maig. Les Illes Balears continuen encapçalant la creació d'ocupació i són l'única comunitat autònoma amb un nivell d'ocupació superior al d'abans de la crisi. En concret, un 8,1% per sobre de les dades del 2008, mentre que el conjunt d'Espanya es troba encara un 5,8% per sota. La xifra d'atur del maig del 2017 se situa per primera vegada des del 2008 a prop de les 40.000 persones i presenta un descens interanual del 17,1%. Totes les illes presenten descensos de dos dígits de l'atur registrat i també increments de l'afiliació respecte d'un any enrere. D'altra banda, el cost salarial per treballador augmenta lleugerament a les Illes Balears, si bé

el nou Índex de costos laborals de les Illes Balears del primer trimestre del 2017 presenta un retrocés del 2,9% en termes interanuals. Finalment, la sinistralitat laboral manté la tendència a l'alça en el primers mesos del 2017.

Els preus, tant a les Illes com a l'Estat, cedeixen terreny gradualment, si bé continuen a l'alça. La inflació subjacent segueix el procés invers i registra els valors més alts dels darrers anys.

Els principals indicadors de consum, en especial la despesa de les llars i la matriculació de vehicles, confirmen la millora observada els darrers mesos, la qual cosa queda també reflectida en la valoració positiva de l'evolució de l'economia pels consumidors.

La recaptació fiscal a les Illes Balears és una mostra del dinamisme de l'activitat econòmica balear. Els tributs que estan més relacionats amb el consum, com ara l'IVA o l'impost sobre transmissions patrimonials, pugen una cinquena part en la primera meitat del 2017. Les figures tributàries lligades a l'activitat empresarial, com per exemple les retencions per l'IRPF i l'impost de societats, també augmenten amb força al 2017. En realitat, la recaptació acumulada d'ençà del gener dels principals imposts a les Illes és significativament superior a la d'un any enrere.

Es refreda el dinamisme empresarial i, amb els resultats acumulats al llarg de l'any, baixa el nombre de societats mercantils creades així com la producció de capital net. La inversió estrangera s'estanca en el primer trimestre i el mercat hipotecari mostra signes de vacil·lació. El nivell d'endeutament de les administracions públiques de les Illes amb les entitats de crèdit repunta lleugerament i també es refrena el volum dels dipòsits, en especial els corresponents a les administracions públiques.

A l'apartat de medi ambient es fa referència a les dades per a les Illes Balears relacionades amb els residus. S'ofereix la dada agregada dels residus sòlids urbans generats el 2016 i es posen en relació amb l'IPH i amb el nombre d'habitants segons el padró. També s'analitzen els Residus de Construcció i Demolició a Mallorca, els quals s'han duplicat en els cinc darrers anys. Hi ha un apartat dedicat a les tones de llots de les EDAR, i es fa especial esment a les dues estacions de la capital, que recullen el 30,7% dels llots generats. Finalment es tracten els vehicles fora d'ús, la valorització energètica dels residus sòlids urbans i assimilables, i la recol·lecció de les tones de residus a la mar.

I. ENTORN

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	1r Trimestre	2,1	↗	maig	4,3	→	maig	1,4	→
Japó	1r Trimestre	1,3	→	maig	3,1	→	maig	0,4	→
Unió Europea	1r Trimestre	2,1	↗	maig	7,8	→	maig	1,6	→
Regne Unit	1r Trimestre	2,0	↗	març	4,5	→	maig	2,9	↗
Zona euro	1r Trimestre	1,9	→	maig	9,3	→	juny	1,3	→
Alemanya	1r Trimestre	1,7	→	maig	3,9	→	juny	1,5	→
França	1r Trimestre	1,1	→	maig	9,6	→	juny	0,8	→
Itàlia	1r Trimestre	1,2	→	maig	11,3	→	juny	1,2	→
Espanya	1r Trimestre	3,0	↗	maig	17,7	↘	juny	1,6	→

Font: Eurostat i Cabinet Office of Government of Japan, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications (Statistics Japan).

Dades estacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de Preus de Consum Harmonitzat.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

El Fons Monetari Internacional (FMI) estima una millora en el creixement de l'economia mundial, així per al 2017 preveu que tanqui amb un 3,5% de variació interanual del PIB i per al 2018 que augmenti aquesta variació en una dècima. L'enfortiment de l'activitat i les expectatives de millora de la demanda mundial sumats a les restriccions acordades a l'oferta de petroli han col·laborat a fer que els preus de les matèries primeres deixin enrere els mínims registrats al començament del 2016. Els mercats financers operen a l'alça i s'espera que continuïn les polítiques d'estímul a la Xina i també l'expansió fiscal d'Estats Units. Això no obstant, hi ha riscs, com el baix creixement de la productivitat o que un gir cap al proteccionisme pugui comportar una guerra comercial. També perilla que un augment de les taxes d'interès a Estats Units augmentin més ràpid del que s'espera i desmillorin les condicions financeres a altres regions. Un altre risc és la desigualtat de l'ingrés. L'FMI considera que a les economies riques una proporció substancial del creixement no arriba a mans dels grups que ocuparen els segments més baixos de la distribució de l'ingrés a les darreres dècades. No obstant això, a les economies més pobres, els ingressos, fins i tot els dels ciutadans més pobres, s'han incrementat, encara que en aquests països les desigualtats continuen sent substancials. S'espera que la inflació a les economies avançades sigui del 2,0% el 2017 i el 2018, i se situï tres dècimes per sobre dels registres del 2016. A les economies en desenvolupament, es preveu que els preus pugin el 4,7% el 2017, tres dècimes per damunt la taxa del 2016. Quant als països emergents, la previsió per a la Xina és que conservi el vigor del creixement (un 6,6% el 2017 i un 6,2% el 2018). S'espera que el 2017 el Brasil presenti una taxa de variació del PIB positiva (un 0,2%) i que el 2018 es recuperi fins assolir l'1,7%. L'economia de l'Índia repuntarà fins a un 7,2% el 2016 i un 7,7% el 2018. L'any 2017 i el 2018 el comerç mundial s'espera que tanqui amb una variació d'un 3,8% i 3,9%, respectivament. A les economies avançades el comerç creix un 4,0% el 2017 i el 2018, i en els mercats emergents la variació seria d'un 3,6% el 2017 i d'un 4,3% el 2018.

Les perspectives del creixement mundial milloren segons l'FMI

Taula 3. Previsions internacionals per al 2018

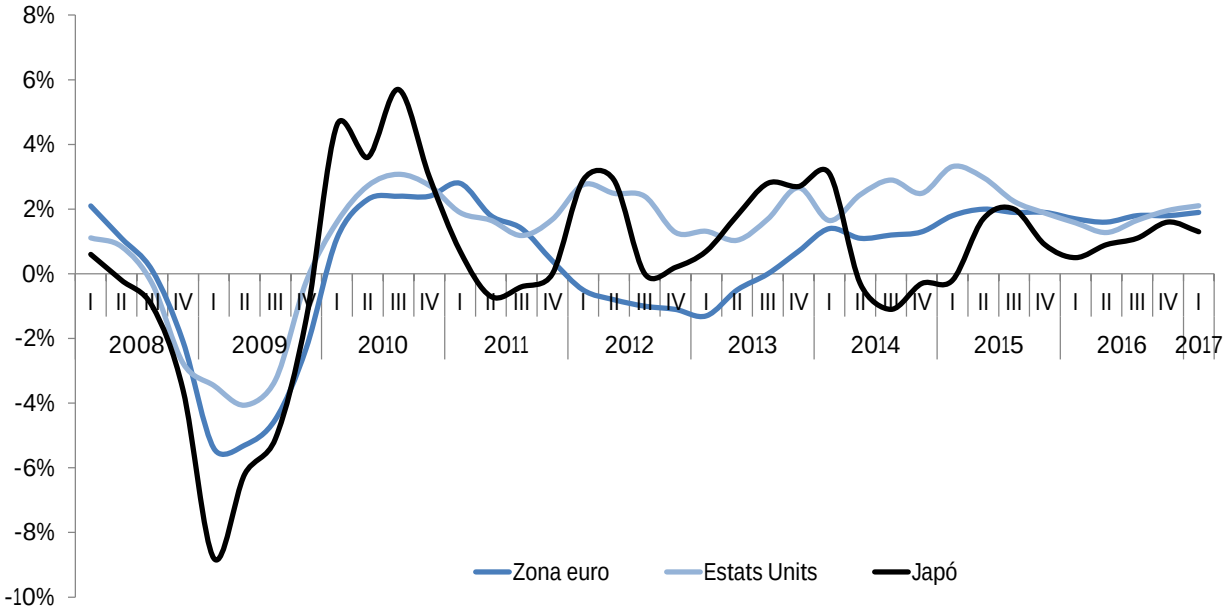
	PIB*	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,5	4,6	2,4
Japó	0,6	3,1	0,6
Unió Europea (zona euro)	1,7	9,4	1,7
Alemanya	1,5	4,2	1,7
França	1,7	9,3	1,2
Itàlia	0,8	11,0	1,3
Regne Unit	1,5	5,0	2,6
Espanya	2,1	16,6	1,4

Font: FMI - Perspectives de l'economia mundial (PIB: abril 2017).

** PIB Real*

Els Estats Units d'Amèrica

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat, US Bureau of Economic Analysis (BEA) Department of Commerce i Cabinet Office of Government of Japan

Pel que fa als Estats Units, en el primer trimestre del 2016 l'economia nord-americana creix a un ritme d'un 2,1% respecte del mateix període de l'any anterior, lleugerament per sobre de la zona euro, la qual cosa suposa assolir la xifra de 16,9 bilions de dòlars de producte interior brut (PIB). Els mercats borsaris estan afectats per la incertesa sobre el ritme de la política monetària, atès que d'entrada la Reserva Federal (Fed) està determinada a continuar amb la pujada dels tipus d'interès, per la qual cosa és determinant l'evolució de la inflació, que en aquests moments està per sota de l'objectiu del 2%. Els tipus d'interès ara són entre l'1% i l'1,25%, després de la darrera pujada. D'altra banda, la Fed té intenció de desprendre's dels actius que va acumular durant la crisi econòmica (bons del Tresor i deute hipotecari). Per la seva banda, l'FMI estima que enguany el PIB repuntarà fins a un 2,3% i que l'any següent ho farà un 2,5%. En el mercat de treball la taxa d'atur al mes de maig es manté en un 4,3% de la població activa. L'economia dels Estats Units és a prop de la plena ocupació. Pel seu costat, el mes de maig del 2017 l'evolució dels preus se situa en l'1,4%. El deute del govern dels Estats Units suposa un 81,5% sobre el PIB i s'espera que augmenti en els propers anys, segons l'FMI.

El Japó

L'economia nipona és en xifres positives des del segon trimestre del 2015. En el primer trimestre del 2016 creix en termes interanuals un 1,3%, mentre augmenta la confiança de les grans empreses de manufactures del Japó. Les exportacions han permès la millora de l'economia nipona en un context en què el ien s'ha debilitat. Es preveu que l'orientació fiscal sigui neutra el 2017. Una revisió exhaustiva dels comptes nacionals conduí a una

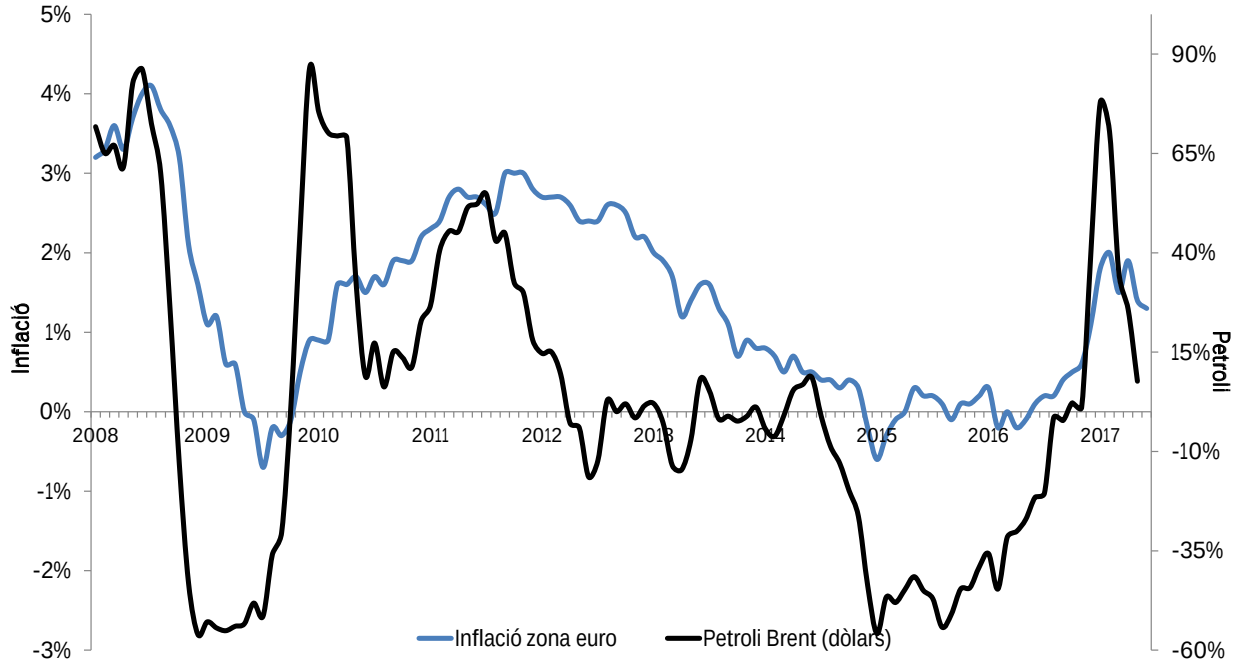
correcció a l'alça de les taxes de creixement històriques i mostrà un creixement estimat de l'1,0% el 2016. El ritme d'expansió és previsible que es debiliti més endavant, atès que se suposa que si es retira el suport fiscal i es recuperen les importacions, tot això compensi l'impacte de l'enfortiment de la demanda exterior i la inversió privada relacionada amb els Jocs Olímpics de Tòquio 2020. L'FMI preveu que l'economia nipona creixerà un 1,2% el 2017 i un 0,6% el 2018. Al maig, l'IPCH interanual fou del 0,4%. La taxa d'atur al maig del 2017 es manté estable i és del 3,1%.

La Xina

La Xina presenta un creixement del 6,7% el 2016 i els seus pronòstics de creixement s'han revisat a l'alça gràcies a les mesures d'estímul que hi ha en marxa, per bé que el *Gegant xinès* s'enfronta al repte de reduir la dependència de l'expansió del crèdit i és vulnerable a canvis bruscs de la confiança en els mercats mundials. La inversió en infraestructura i en immobles a la Xina és important, cosa que ha sostingut els preus dels metalls. Segons l'FMI, cal orientar la transició de la Xina cap a un patró de creixement més sostenible i menys dependent de la inversió i de la importació de matèries primeres. Es preveu que la inflació a mitjà termini pugui arribar al 3% així com disminueixi la capacitat ociosa del sector industrial i minvi la pressió a la baixa a la qual estaven sotmesos els preus dels béns. Pel que fa als comptes corrents, la Xina reduí el seu superàvit el 2016.

Petroli i divises

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

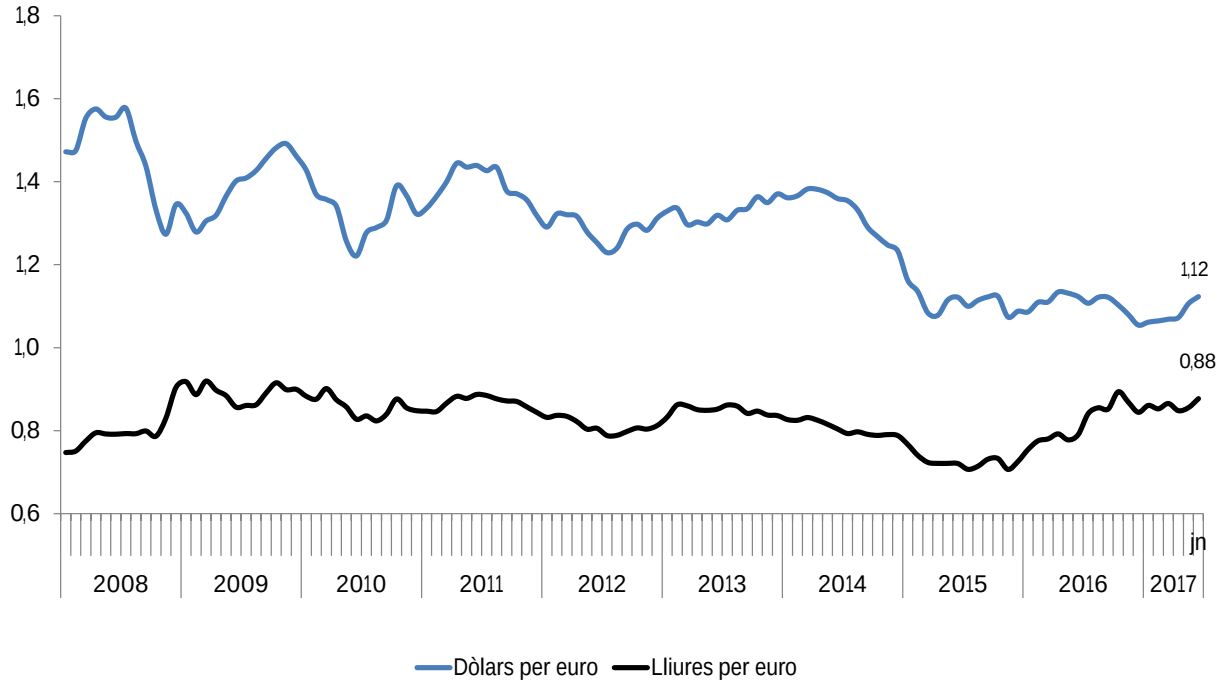

Font: EIA, Eurostat

Al maig del 2017 el preu del barril de Brent, en un context de retallades a la producció, és de 50 dòlars per barril, mentre que en el mateix mes de l'any passat era de 46,74 dòlars per barril, un augment interanual del 7,7%. En el gràfic s'observa com l'increment del preu del petroli en la primera meitat del 2017 ha anat acompanyat d'un repunt de la inflació. Segons l'FMI, el preu del petroli sofrirà oscil·lacions importants. Així, tot i que hagi caigut un 15,9% el 2016, s'espera que assoleixi un increment d'un 28,9% el 2017 i que el 2018 se situï en un -0,3% de variació.

Al maig del 2017 el preu del petroli Brent és de 50 dòlars/barril, un 7,7% més interanual.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

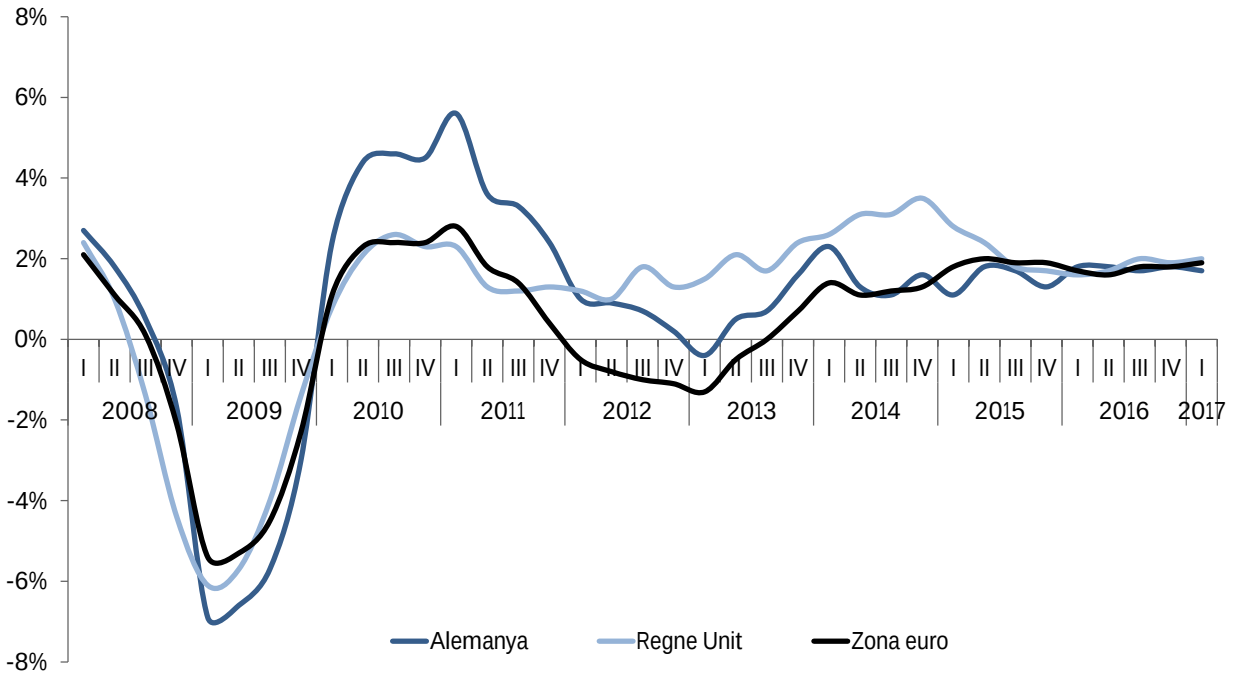

Font: BCE

Des de les eleccions presidencials dels Estats Units, les expectatives de distensió de la política fiscal han contribuït a l'alça del dòlar i de les taxes d'interès del Tresor. Les pujades de les taxes d'interès als Estats Units més ràpides d'allò que s'espera podrien accelerar la contracció de les condicions financeres mundials i provocar una forta apreciació del dòlar. Pel que fa a la lliura esterlina, sembla que la tendència des del principi del 2016 és a una major depreciació de la lliura davant l'euro, cosa que està dins els efectes prevists del Brexit i que pot comportar una pèrdua de poder adquisitiu per als consumidors britànics. Al juny del 2017 l'euro es canvia per 1,12 dòlars i per 0,88 lliures esterlines.

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat

A la Unió Europea (UE-28) el PIB creix un 2,1% interanual en el primer trimestre del 2017. Per la seva banda, el de la zona euro augmenta a un ritme de l'1,9% en el primer trimestre del 2017 respecte del mateix període d'un any abans, mantenint el ritme des del 2015. El maig del 2017 la taxa d'atur va ser del 7,8% a la UE-28 i del 9,3% a la zona euro, gairebé un punt per sota de la d'un any ençà en ambdós casos. Pel que fa al nivell de preus a la zona euro, la inflació és de l'1,3% al mes de juny i a la Unió Europea se situa tres dècimes per sobre. Amb tot això, l'FMI preveu que l'any 2017 i el 2018 la zona euro acabarà amb un creixement del PIB d'un 1,7% i un 1,6%, respectivament. Així, es continua amb la recuperació afavorida per una orientació fiscal lleument expansiva, condicions financeres acomodatícies, un euro més dèbil i els efectes de contagi beneficiosos dels probables estímuls fiscals als Estats Units. La incertesa sobre la futura relació entre la Unió Europea i el Regne Unit presumptament afectarà l'activitat econòmica. L'euríbor en el primer semestre del 2017 és en terreny negatiu.

El 2017 la zona euro manté el ritme de creixement d'ençà del 2015

Alemanya

L'economia alemanya, en el primer trimestre del 2017 té un increment de volum de l'1,7%. Els preus a Alemanya pugen al juny del 2017 a un ritme de l'1,5%. La previsió de creixement de l'FMI és moderada, d'un 1,6% per al 2017, i d'una dècima menys per al 2018. La taxa d'atur del maig del 2017 va ser del 3,9%, de les més baixes de la Unió Europea. Al maig, les comandes industrials varen créixer el 3,7% interanual i la producció industrial, excloent-hi la construcció, augmentà un 4,7% interanual, després de créixer el 2,2% el mes anterior. L'impuls prové de tots els sectors, el de l'energia inclòs. A Alemanya es dona una forta demanda interna.

L'economia alemanya el primer trimestre de l'any 2017 s'accelera fins a un 1,7%

França

França va créixer un 1,1% interanual en els primer tres mesos del 2017. L'FMI espera que el país gal repunti i tanqui el 2017 i el 2018 amb un 1,4% i un 1,6% de creixement, respectivament. El maig del 2017 la taxa d'atur va ser del 9,6% i l'IPC al juny s'incrementa un 0,8% interanual. La producció industrial va créixer el maig un 3,2% interanual. Quant al sector exterior, el dèficit comercial es reduí al maig en 700 milions, fins a 4,9 milers de milions d'euros, amb un major dinamisme de les exportacions (4,3% mensual) que de les importacions (2,2% mensual).

Itàlia

A Itàlia el creixement del primer trimestre del 2017 mostra una variació del PIB de l'1,2% i, segons la previsió de l'FMI, no millorarà per al 2017 i 2018, quan presenta un creixement d'un 0,8% per a ambdós períodes. En el mercat de treball, l'ocupació augmenta un 0,6% interanual i la taxa d'atur del maig del 2017 és de l'11,3% de la població activa. Al juny del 2017 la variació dels preus a Itàlia es va situar en l'1,2%.

Regne Unit

En el primer trimestre del 2017 el PIB britànic augmenta un 2,0% interanual. La taxa d'atur del juny del 2017 va ser del 4,5%, gairebé mig punt menys que l'any anterior. Els preus en lliures han passat d'una inflació del 0,3% al maig del 2016 al 2,9% al maig del 2017. L'FMI preveu per a l'economia britànica una taxa de variació interanual d'un 2,0% per al 2017, i per al 2018 situa la variació en un 1,5%. En el Regne Unit disminueix l'optimisme empresarial del sector serveis en part per la incertesa relativa a les negociacions del Brexit. La producció industrial disminuí un 0,2% interanual al maig, segon retrocés consecutiu, amb caigudes en la producció d'electricitat, gas i aire condicionat (-4,2%); mineria (-1,9%), que inclou l'extracció de gas i petroli (-2%), i augments en manufactures (0,4%) i en subministrament d'aigua, clavegueram i gestió de residus (1,5%). D'altra banda, en el període de març a maig del 2017, el dèficit comercial de béns se situà en 34,5 milers de milions de lliures esterlines, superior en 2,7 milers de milions al d'un any abans, amb creixements elevats en exportacions (15,5%) i en importacions (13,4%).

3 Espanya

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2017	2018
PIB	3,0	2,6
Consum privat	2,6	2,4
Consum públic	0,8	0,7
Formació bruta del capital fix	3,9	3,6
Demanda nacional (contribució al creixement del PIB)	2,5	2,2
Exportació de béns i serveis	6,5	5,4
Importació de béns i serveis	5,4	4,7
Demanda exterior (contribució al creixement del PIB)	0,5	0,4
Inflació	1,5	1,6
Taxa d'atur	17,4	15,4

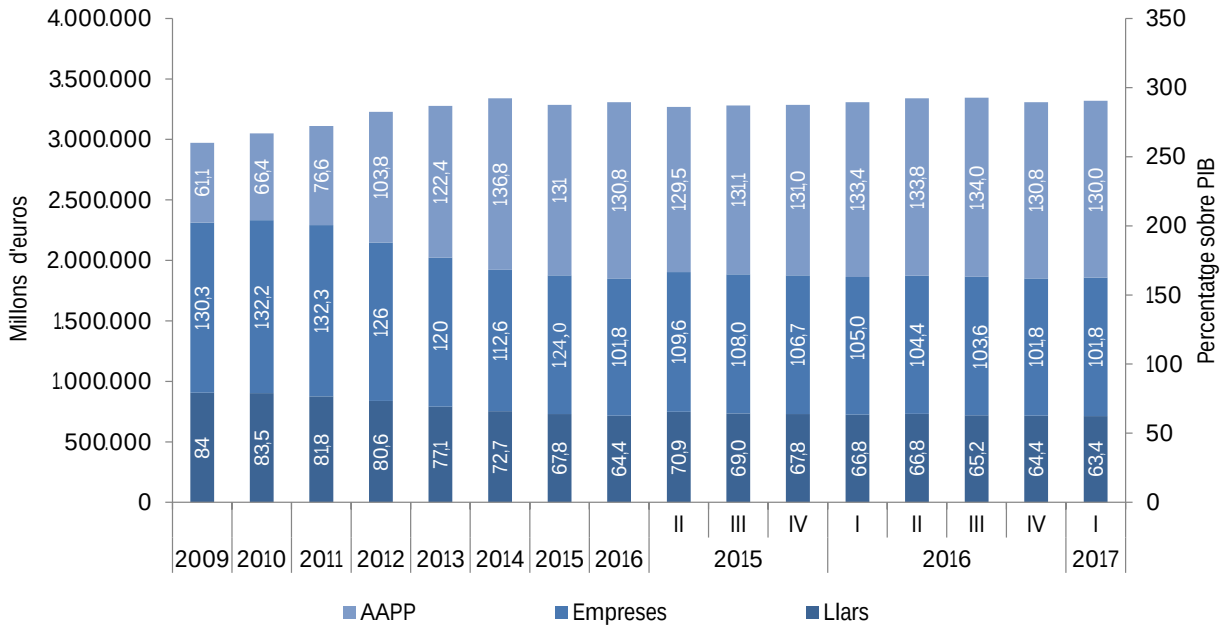
Font: "Escenari Macroeconòmic 2017-2020" del Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat (Juliol 2017)

L'economia espanyola el 2017 continua amb una taxa de variació interanual del PIB del 3,0 % en el primer trimestre, igual que la del darrer trimestre del 2016. Aquestes xifres són gairebé un punt per sobre del creixement registrat a la zona euro. El bon ritme de l'economia és tant gràcies a les exportacions com a la demanda interna. A l'abril del 2017 l'FMI preveu que la variació del PIB es moderi i així per al 2017 assolirà el 2,6 % de creixement i el 2,1 % el 2018. L'FMI considera que malgrat haver guanyat, les economies avançades, en conjunt, continuen enfrontant-se a un creixement econòmic modest, caracteritzat per una dinàmica molt lenta de la productivitat, una baixa inversió i, en alguns casos, una inflació reduïda. Aquesta situació reflecteix la interacció entre una demanda reprimida, la disminució d'expectatives de creixement i l'envelliment de la població. Per tant, cal elevar el producte potencial a països com Espanya, França, Itàlia, Portugal i, sobretot, Grècia. De conformitat amb l'*Escenari Macroeconòmic 2017-2020* del Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat del mes de juliol de 2017, les perspectives són millors que les de l'FMI atès que es preveu que tanqui el 2017 amb un 3,0 % de creixement i el 2018 amb un 2,6 %. Per la seva banda, la inflació es mantindria a un nivell de devers l'1,5 %. La taxa d'atur cauria fins al 17,4 % el 2017 i assoliria el 15,4 % el 2018.

El PIB espanyol el primer trimestre del 2017 creix el 3,0 %

Quant a la situació dels sectors no financers, segons dades del

Gràfic 5. Deute dels sectors no financers de Espanya

Font: Banc d'Espanya

Banc d'Espanya, en el primer trimestre del 2017 el deute de les administracions públiques és d'1,5 bilions d'euros, és a dir, un 130,0 % sobre el PIB. Al Govern central li correspon un deute del 100,4 % del PIB; a les comunitats autònomes, del 25,3 % del PIB; a l'Administració local, del 2,8 % del PIB, i a les administracions de la Seguretat Social, de l'1,5 % del PIB. Pel que fa al deute de les llars, és de 713.079 milions d'euros, que equival a un 63,4 % del PIB. Per la seva banda, el deute de les empreses és un poc inferior al del sector públic i arriba a 1,1 bilions d'euros, que es correspon amb un 101,8 % del PIB. Així, el deute dels sectors no financers es manté a nivells similars des de l'any 2012, si bé ha variat la participació en el percentatge sobre el PIB. Així les coses, el deute té una tendència a l'alça pel que fa a les administracions públiques i tendeix cap a una moderació en el cas de les empreses i les llars. D'altra banda, les llars incrementen la renda disponible un 1,9 % en el primer trimestre, fins als 163.272 milions d'euros, però gastaren un 4,9 % més, per la qual cosa el saldo fou negatiu. D'aquesta manera la taxa d'estalvi en el primer trimestre del 2017 cau un 3,4 %, 2,9 punts percentuals per sota del primer trimestre del 2016. Aquesta és la dada més baixa de tota la sèrie històrica que començà el 1999, de conformitat amb les dades de l'Informe de comptes trimestrals no financers dels sectors institucionals publicat per l'INE. L'economia espanyola registrà en el primer trimestre una capacitat de finançament davant la resta del món de 1.498 milions, equivalent al 0,5 % del PIB, tres vegades i mitja per sobre de la d'un any abans.

De conformitat amb les xifres de la Comptabilitat Nacional Trimestral d'Espanya, en el primer trimestre del 2017 el PIB creix un 3,0 %, com en el trimestre anterior. Per la seva part, la demanda exterior presenta una aportació de 0,8 punts. Des dels punt de vista de la despesa, la contribució de la demanda nacional al creixement del PIB del quart trimestre és de 2,2 punts, com la del quart trimestre del 2016, però continua amb una evolució positiva. La despesa en consum final de les llars experimenta un creixement del 2,5 %, i la despesa de les institucions sense finalitat lucrativa de l'1,6 %. La despesa de les administracions públiques presenta una variació gairebé nul·la. La formació bruta de capital fix registra un creixement del 3,8 %, 1,6 punts percentuals més que el trimestre anterior. La inversió en construcció augmenta en termes interanuals (3,0 %) en 1,1 punts percentuals respecte del trimestre anterior, com a conseqüència del comportament agregat de la inversió en habitatge i de la inversió en enginyeria civil i altres construccions. La contribució positiva de la demanda externa neta al creixement augmenta en el primer trimestre, amb una aportació de 0,8 punts, com la del trimestre passat. En el primer trimestre les exportacions continuen a un bon ritme i gairebé dupliquen el creixement amb una variació del 8,4 % interanual. Les importacions, després d'una davallada en el tercer trimestre, repunten fins a un 2,3 % i en el primer trimestre de 2017 assoleixen una variació del 6,4 %.

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)

Volum encadenat referència 2010

	2014				2015				2016				2017
Trimestre	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**
Sector agropesquer	4,8	-2,0	-0,2	-8,4	-6,5	-4,3	-4,3	3,9	5,0	2,7	3,1	2,9	4,0
Indústria i energia	0,1	1,7	1,9	3,6	5,3	5,6	6,1	4,9	2,7	2,8	1,7	2,2	2,8
Construcció	-4,4	-0,5	-0,3	0,4	-0,2	-0,4	0,1	1,1	2,1	2,0	2,9	3,0	4,4
Serveis	0,9	0,9	1,6	2,2	2,2	2,6	2,9	2,9	3,4	3,6	3,4	3,1	2,8
PIB a preus de mercat	**0,6**	**1,0**	**1,7**	**2,2**	**2,7**	**3,1**	**3,4**	**3,6**	**3,4**	**3,4**	**3,2**	**3,0**	**3,0**

Font: INE

Des del punt de vista de l'oferta, la branca del sector de la construcció s'accelera més que les altres i presenta una taxa de creixement anual superior a la que mostrava aquests darrers anys, amb un 4,4 %. D'altra banda, els sectors primari i secundari presenten taxes de creixement superiors als trimestres anteriors (amb 4,0 % i un 2,8 %, respectivament, al primer trimestre). El sector serveis augmenta un 2,8 % interanual i dins aquest destaquen les activitats professionals (5,7 % de variació interanual), la informació i les comunicacions (amb un 5,0 %) i el comerç, transport i hostaleria (3,9 %). Els imposts nets sobre els productes varien un 3,9 % en el primer trimestre.

Finalment, al mercat laboral, l'ocupació augmenta a un ritme del 2,5 %, dues dècimes menys que el quart trimestre del 2016, la qual cosa suposa un increment d'aproximadament 435 mil llocs de treball equivalents a temps complet en un any. Quant a la distribució primària de les rendes, la remuneració dels assalariats passa del 2,9 % al 3,1 % en taxa anual en el primer trimestre del 2017. Aquest resultat és conseqüència del creixement davant el trimestre anterior tant del nombre d'assalariats com de la remuneració per assalariat.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

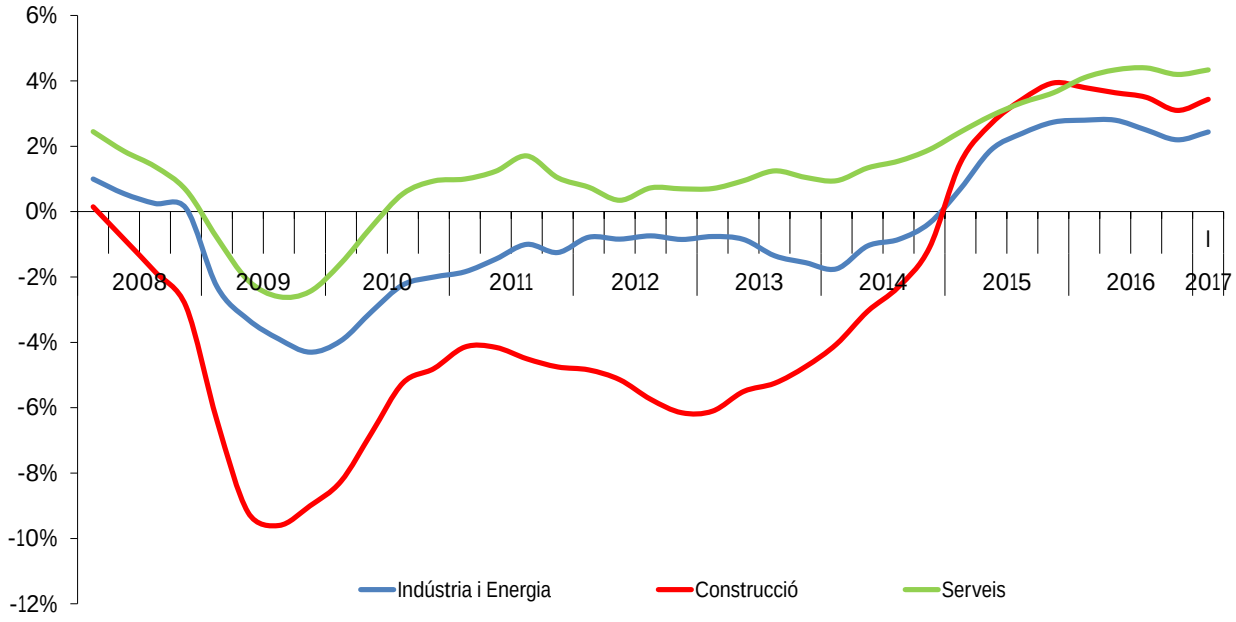
	Anual													
	2012	2013	2014	2015	2016	2015				2016 (p)				2017 (a)
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Illes Balears	**0,0**	**0,3**	**1,0**	**3,0**	**4,1**	**2,2**	**2,8**	**3,2**	**3,6**	**4,0**	**4,2**	**4,2**	**4,0**	**4,1**
Sector agropesquer	-0,5	1,0	0,2	0,0	2,4									
Indústria	-0,8	-1,1	-1,0	1,9	2,6	0,7	1,9	2,4	2,7	2,8	2,8	2,5	2,2	2,4
Construcció	-5,5	-5,4	-2,6	2,9	3,5	1,5	2,7	3,4	3,9	3,8	3,6	3,5	3,1	3,4
Serveis	0,6	1,0	1,4	3,1	4,3	2,4	2,9	3,3	3,6	4,1	4,3	4,4	4,2	4,3

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

f: previsió p: provisional a: avanç

El creixement de les Illes Balears del primer trimestre del 2017 es caracteritza per mantenir el dinamisme i deixa la taxa interanual al 4,1%. Els símptomes de lleugera desacceleració que presentava la variació del quart trimestre del 2016, quan es reduí 0,2 p. p., han desaparegut en el primer període del 2017. El consum manté el ritme de pujada i l'aportació de la inversió al creixement també augmenta, la qual cosa permet el repunt de la producció. Tal com es veurà al llarg del butlletí, la demanda interna es revifa i la despesa turística efectuada pels no residents completa la millora del consum. Des del punt de vista de l'oferta, els serveis són el grup d'activitats amb unes variacions més altes, tot i que la indústria i la construcció també presenten una reacceleració en les taxes interanuals. En el conjunt espanyol també es dona una dinamització del PIB en la primera part del 2017, tot i que cal recordar que la millora econòmica a les Illes Balears s'inicià molt abans. Així les coses, les Illes Balears han recuperat el nivell de producte interior brut anterior a la crisi econòmica mentre que Espanya encara roman per davall. Arran de la reactivació del ritme de producció a l'arxipèlag, s'ha revisat a l'alça la previsió de creixement i se situa en el 3,8% per al 2017.

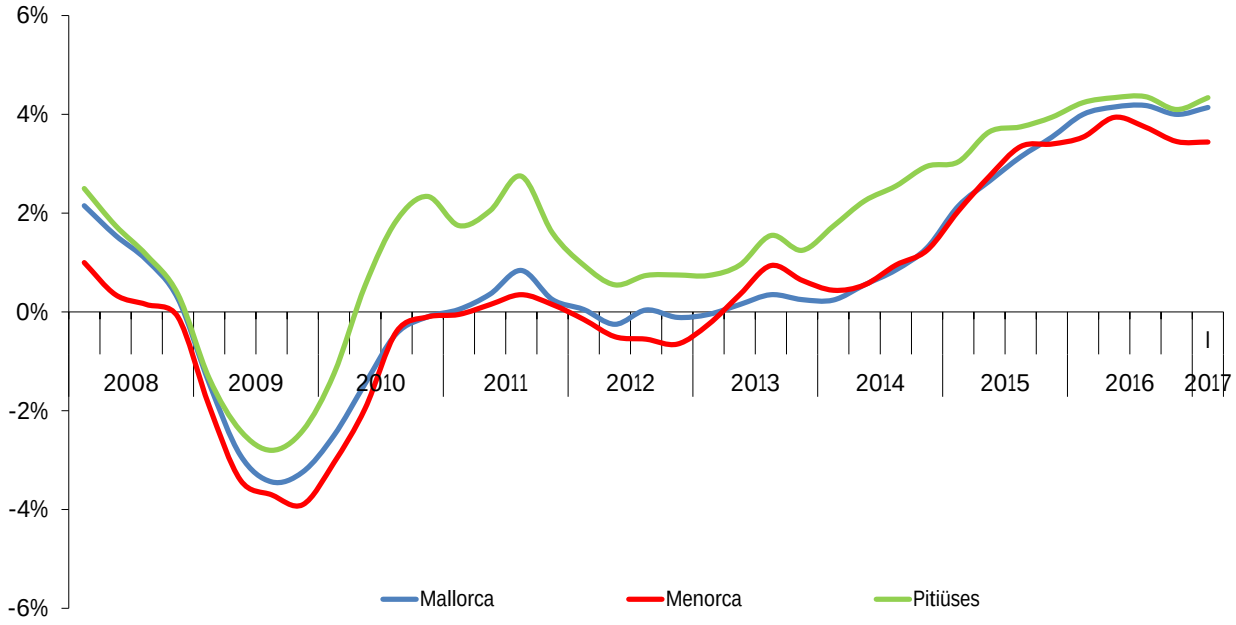
Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGOE

A l'hora de considerar el creixement del primer trimestre del 2017 cal corregir les dades d'efectes de calendari, atès que el 2016 la Setmana Santa tingué lloc al mes de març i enguany fou a l'abril. Tot i aquest efecte distorsionador, el nombre d'ocupats a les Illes Balears segons les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) arriba als 490 mil en el primer trimestre, xifra molt similar a la del mateix trimestre del 2016. Malgrat el fet que la millora econòmica provoca un efecte crida en la població inactiva que passa a cercar feina, l'atur a l'arxipèlag es redueix en els primers mesos del 2017 (un −11,1% interanual) i se situa per davall de les 100.000 persones (98.500 aturats). Aquesta circumstància no s'esdevenia d'ençà de l'any 2008. A escala estatal, augmenta el nombre d'ocupats (2,3%) i disminueix el d'aturats (−11,2%), cosa que deixa la taxa d'atur en el 18,75%. A les Illes Balears, la taxa d'atur del primer trimestre és del 16,76%, que encara millora en més d'un punt i mig la taxa d'un any enrere. Tal com es veurà més endavant, el sector serveis presenta pujades fortes de la xifra de negoci i de l'índex d'ocupació, i en especial el comerç mostra uns resultats força positius. La indústria incrementa el ritme de la producció, la qual cosa es tradueix en millors resultats de l'IPI i de la facturació. A més, les perspectives a curt i mitjà termini indiquen que es mantindrà el dinamisme, a la vista de les entrades de comandes que rep el sector secundari. La construcció, un sector que havia rebaixat quatre dècimes el creixement al final del 2016, s'alinea amb la resta de l'economia i recupera terreny en el primer trimestre del 2017. A més, els indicadors avançats apunten cap a un revifament de la construcció a les Illes Balears.

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Font: DGOE

Mallorca

El dinamisme que s'observa a les Illes Balears és en part fruit del revifament a Mallorca. En concret, en el primer trimestre del 2017 aquesta illa presenta un creixement econòmic del 4,1%, una dècima més que en el trimestre immediatament precedent. Es tracta de variacions semblants a les del conjunt de les Illes Balears.

Quant als resultats del mercat laboral, destaca l'increment relatiu del nombre d'afiliats a la Seguretat Social a Mallorca, el qual arriba al 6,3% al maig respecte del mateix mes del 2016. En termes absoluts aquest increment interanual se xifra en gairebé 25.000 afiliats més, el major increment del darrer any i mig, juntament amb el del mes d'abril. Paral·lelament a la millora de l'ocupació a l'illa major, també s'ha donat un descens de l'atur registrat del 17,2%, cosa que ha acompanyat la pujada del nombre de contractes del 13,4% anual. Amb tot, la taxa d'atur registrat anual (calculada com el nombre d'aturats registrats entre aquest mateix nombre més l'afiliació a la Seguretat Social) roman al voltant del 7,6% al maig. Quant a la sinistralitat laboral, l'índex presenta a Mallorca el valor més baix de totes les illes i a més però puja el 5,1% entre el maig del 2016 i l'abril del 2017.

El sector de l'agricultura, la ramaderia i la pesca a l'illa de Mallorca compta al maig amb 5.459 afiliats a la Seguretat Social de mitjana. Respecte d'un any ençà, destaca l'increment en la branca de silvicultura i explotació forestal (un 9,0% més), malgrat el pes d'aquesta activitat sobre el total del sector sigui reduït (el 10%). L'agricultura i la ramaderia, amb el 81,5% dels afiliats de l'illa al sector, manté el nivell de l'any passat (0,2% en termes interanuals) i les afiliacions a la pesca es redueixen un 2,3%. Quant al sector secundari, la indústria manufacturera de Mallorca augmenta l'ocupació un 3,4% interanual en el cinquè mes de l'any, cosa que fa que el conjunt de la indústria quedi en un creixement del 2,6%. Paral·lelament, la demanda d'energia elèctrica també incrementa el nivell del maig del 2016 en un 1,0%. L'ocupació dedicada a la construcció a Mallorca és la mostra més destacada del retorn del dinamisme al principi del 2017. Així, l'afiliació a la Seguretat Social emmarcada en el sector del totxo augmenta al maig un 10,4% a Mallorca. Igual que passa a la resta de les Illes Balears, pugen amb més força els assalariats que els autònoms. El canvi de tendència cap a l'acceleració també ha tingut lloc en els indicadors avançats de la construcció. Els projectes visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears reprenen les taxes de variació positives quant al nombre (6,7%), però sobretot en pressupost (20,1%). La força laboral dedicada al sector serveis a Mallorca s'incrementa un 6,0% al maig si es compara amb el 2016.

El principi de la temporada turística a Mallorca en la campanya del 2017 corresponent als establiments reglats ofereix una pujada del nombre de viatgers i de pernoctacions, amb la qual

cosa se superen les xifres rècord registrades els primers cinc mesos del 2016. En aquest sentit destaquen els apartaments turístics, on tant les nits facturades acumulades com el nombre de visitants apugen a un ritme de dues xifres. Per al cas dels establiments hotelers, ambdues magnituds evolucionen de forma més moderada (el nombre de viatgers s'incrementa un 1,4% i el de pernoctacions un 2,0%). Cal destacar que el turisme rural, encara minoritari a l'illa, té creixements importants en el nombre de viatgers (11,6% en els primers cinc mesos de l'any). Les pernoctacions en establiments rurals també s'incrementen, tot i que a un ritme més lent (5,0%). Quant al nombre de turistes, a l'illa de Mallorca arriba als 3,2 milions entre el gener i el maig del 2017, la qual cosa representa un augment del 8,5%. Cal destacar com a mercat emissor Alemanya (10,4%) i el turisme domèstic (9,8%) tot i que el turisme britànic també s'incrementa (5,4%). L'arribada de turistes es troba en sintonia amb el passatge arribat per via aèria, el qual supera els 4 milions fins al maig i creix un 6,7%, especialment els vols d'origen al Regne Unit i a la resta del territori espanyol. El passatge que arriba als ports de Mallorca per via marítima augmenta en el cas de la línia regular (18,8%) en el primer quadrimestre, però cau pel dels creueristes (–21,9%) respecte de les primers quatre mesos del 2016.

Quant als indicadors d'activitat econòmica general, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) té una variació interanual positiva del 4,9% a Mallorca en el segon trimestre. En els primers mesos del 2017, les tones de mercaderies embarcades i desembarcades dels ports de Palma i d'Alcúdia mantenen la tendència a l'alça amb què tancaren el 2016 (4,4%), però les mercaderies arribades a l'aeroport de Son Sant Joan mantenen el mateix to baixista (–8,0%). Tal com es veurà a l'apartat corresponent d'aquest butlletí, les hipoteques constituïdes, reflex de la inversió de les llars, pugen a Mallorca tant en nombre (17,9%) com en import total (27,8%) fins a l'abril. El revifament del mercat immobiliari també es veu en les transmissions sobre habitatges, que en els cinc primers mesos del 2017 apujaren més d'una cinquena part. El consum de carburants també mostra un revifament entre el gener i el maig del 5,2%.

Menorca

Menorca continua sent l'illa amb el ritme de creixement més moderat, tot i que en el primer trimestre del 2017 arriba al 3,4%. Aquest fet representa una dècima menys respecte de la taxa interanual del darrer trimestre del 2016 i enllaça un any amb reduccions del ritme de creixement. Tal com reflecteixen les dades d'ocupació, l'illa més septentrional de l'arxipèlag presenta un pes més important de la indústria i de la ramaderia dins la producció total, després del sector serveis, que en qualsevol cas encapçala la rellevància relativa.

L'afiliació a la Seguretat Social del mes de maig a Menorca arriba a les 35.000 persones i queda un 4,1% per damunt del registre del mateix mes del 2016. Juntament amb l'increment en el nombre de persones afiliades, també es dona un augment de la jornada mitjana de treball, atès que l'afiliació equivalent a jornada completa augmenta en més d'una cinquena part en el primer trimestre del 2017. L'atur registrat del cinquè mes de l'any cau un 14,8% i el nombre de desocupats el darrer dia de maig no arriba als 3.000. El nombre de contractes signats del gener al maig suma 13.839, cosa que, si es compara amb el mateix període del 2016, presenta un increment del 7,9%. La pujada de l'ocupació i el descens de la desocupació deixen la taxa d'atur registrat de Menorca en el 7,7%, quan un any enrere arribava al 9,2%. Quant a la sinistralitat laboral, l'índex acumulat dels 12 mesos anteriors a l'abril del 2017 puja un 7,7%, la taxa més elevada de totes les illes.

El sector primari de Menorca incrementa el nombre d'afiliats a la Seguretat Social un 5,1% al maig respecte de l'any anterior. Malgrat això, l'evolució no és uniforme, ja que els treballadors dedicats a l'agricultura i la ramaderia s'incrementen un 6,8% i la part que es dedica a la pesca cau un 3,4%. La branca de silvicultura i explotació forestal manté els 11 afiliats. Els treballadors de la indústria menorquina es concentren, com passa a la resta d'illes, en la indústria manufacturera en més del 95%. La variació de l'afiliació en aquesta branca puja amb força al maig (un 4,9% interanual). Les altres dues branques, les indústries extractives i l'energia, aigua i gas, també mostren increments interanuals (6,7% i 2,3%, respectivament). Quant a la demanda d'energia elèctrica del maig, cedeix quatre dècimes en comparació amb el mateix mes del 2016. Igual que succeeix al conjunt de les Illes Balears, la variació dels afiliats dedicats a la construcció torna al terreny positiu, però en el cas de Menorca ho fa de manera més discreta (3,3%). El nombre de projectes visats pel COAIB que s'han visat per a obres a Menorca és inferior al maig en comparació amb un any enrere (–1,3%), però el pressupost que impliquen en termes corrents és força superior (22,2%). A Menorca el sector dels serveis també estira de la resta de l'economia i presenta una pujada interanual del les altes a la Seguretat Social del 3,9%. No obstant això, es tracta de l'increment relatiu més suau de totes les illes.

L'inici del 2017 a Menorca mostra un increment important en el nombre de turistes. Fins al maig, el nombre de visitants supera els 257 mil, la qual cosa implica un increment relatiu del 18,1% respecte dels mateixos mesos del 2016. Els dos mercats més importants a l'illa, el britànic i l'espanyol, augmenten de forma molt destacada (21,3% i 23,9%, respectivament). Aquest increment en els turistes arribats a l'illa es reflecteix en el nombre de viatgers i de pernoctacions als apartaments turístics. El primer cas s'incrementa un 30,8%, mentre que en el segon ho fa un 25,3%. A causa que el nombre de nits avança a un ritme més lent que el de viatgers, escurça l'estada mitjana (–4,3%) als apartaments turístics. Quant als establiments hotelers, el nombre de pernoctacions dels primers cinc mesos del 2017 supera les 700 mil, però resulta un 6,9% inferior a la xifra del 2016. En canvi, la variació del nombre de viatgers en els hotels menorquins s'incrementa un 1,4%, mentre que l'estada mitjana es fa un 8,2% més curta. Des de la perspectiva del mitjà de transport, els passatgers arribats per via aèria a l'aeroport de Maó presenten la variació interanual acumulada més alta dels tres aeroports de les illes. Entre el gener i el maig augmenta un 14,8% i frega els 375 mil passatgers. En sintonia amb l'origen dels turistes, els aeroports majoritaris de partida dels passatgers es troben al Regne Unit i a la resta del territori espanyol (amb taxes anuals de passatge arribat del 18,8% i 15,3%, respectivament), però cal destacar que continua l'augment dels passatgers d'origen francès (21,5%) i suís (36,0%). Per via marítima, els ports de Menorca presenten fins a l'abril forts increments del passatge, tant pel que fa a la línia regular (44,2%), com pels creueristes, els quals es tripliquen respecte d'un any ençà.

La confiança empresarial a Menorca representada en l'ICEH millora en termes interanuals i de l'abril al juny del 2017 mostra una variació interanual de l'1,1%. El total de mercaderies que entren i surten del port de Maó té en el primer quadrimestre del 2017 un volum inferior al del 2016 (–14,9% en tendència), però cal tenir en compte que el Port de Ciutadella esta prenent protagonisme en els darrers anys. En qualsevol cas, les tones de mercaderies arribades via aèria compensen en part la caiguda (7,2%). La compravenda d'habitatges creix un 37,4% fins al maig

i arriba a les 786 transaccions. Fins a l'abril del 2017 també destaca la variació de les hipoteques constituïdes a Menorca, tant pel nombre total (40,2%) com l'import que impliquen (47,4%).

El consum de carburants d'automoció, igual que a la resta d'illes, ascendeix fins al maig, i en el cas de Menorca ho fa en un 1,0%.

Pitiüses

Eivissa i Formentera inicien l'any 2017 amb una variació anual del 4,3%, i recuperen així dues dècimes de creixement respecte del darrer trimestre del 2016. Aquesta acceleració deixa novament a les Pitiüses com la regió més dinàmica de l'arxipèlag. Tal com es veurà en els paràgrafs següents i al llarg del butlletí, els resultats d'Eivissa i Formentera són en la majoria dels casos els més alts de les Illes.

El mercat de treball reflecteix el revifament de l'arxipèlag pitiús. Els treballadors d'alta en la Seguretat Social mostren una dada de darrer dia de maig de 78.657 treballadors, 73.161 a Eivissa i 5.496 a Formentera. Aquestes xifres, comparades amb les del mateix mes del 2016 impliquen increments del 6,4% i del 6,3%, respectivament. Quant al nombre de persones aturades, la dada del maig també cau a una ràtio de més del 18%. Així les coses, la taxa d'atur registrat, el 5,0% pel conjunt de les dues illes, es redueix més d'un punt percentual respecte d'un any enrere. L'índex d'incidència dels accidents laborals a les Pitiüses presenta el repunt més suau amb una variació de sols el 2,7%.

El pes de l'agricultura i la pesca de les Pitiüses sobre el total és el més baix de les Illes Balears. El nombre mitjà anual d'afiliats a la Seguretat Social en el sector primari és de 538 persones, tres manco respecte d'un any ençà. Precisament aquesta diferència és la que es dona en l'agricultura i la ramaderia, mentre que la pesca perd dues afiliacions. Per illes, sols la silvicultura i l'explotació forestal a Eivissa mostra més afiliats que en el cinquè mes del 2016 (quan foren 18 i ha arribat a 20 persones) i Formentera repeteix exactament la mateixa situació que un any enrere. La indústria i l'energia a les Pitiüses presenta el menor pes relatiu de les Balears, però el creixement de l'afiliació respecte del maig del 2016 és el més elevat, ja que arriba al 6,7%. Aquest increment destacat s'aconsegueix en gran part per les activitats relacionades amb l'energia, el gas i l'aigua, atès que augmenten una quarta part més l'afiliació del maig. Les industries manufactureres també ajuden a la millora (2,5%) així com les indústries extractives (1,6%), tot i que en menor mesura. La demanda d'energia elèctrica reflecteix el revifament econòmic general i varia un 4,5% en termes interanuals. L'afiliació a la construcció a Eivissa i Formentera té una variació del 5,2%, i és la més repartida entre els assalariats (5,4%) i els autònoms (4,3%). Aquest augment del capital humà va acompanyat d'una millora en els perspectives de futur a causa de l'increment en els pressuposts dels projectes visats pel Col·legi d'Arquitectes de les Illes Balears (9,2%). El sector dels serveis també millora el nombre d'afiliacions en el cinquè mes del 2017 i ho fa un 6,6% respecte d'un any enrere. En aquesta ocasió, juntament amb l'avanç del nombre de treballadors de l'hoteleria (7,5%), també destaca el de transport (8,5%).

La temporada turística de les Pitiüses s'ha iniciat incrementant tant les pernoctacions com el nombre de viatgers dels establiments hotelers a un ritme superior al 16% fins al maig. L'estada mitjana roman sobre els 4,4 dies. Per una altra banda, l'evolució en els apartaments turístics, de menor importància a l'illa, mostra una lleugera caiguda en el nombre de pernoctacions (–0,8%), però un increment del 4,4% en el nombre de viatgers. A causa d'això, es dona en aquest tipus d'allotjament un abreujament de l'estada mitjana (–5,0%). El nombre total de turistes que escull Eivissa i Formentera com a destinació turística els primers cinc mesos del 2017 supera els 641 mil, amb un increment del 9,5% respecte del mateix període del 2016. En línia amb allò que succeïa l'any anterior, el Regne Unit destaca com la principal nacionalitat estrangera entre els turistes, amb 152.000 visitants, un 17,5% més que el 2016. El mercat nacional, on l'increment és menor (8,2%), gairebé arriba als 192.000 turistes. A l'aeroport d'Eivissa arriba una mica menys d'un milió de passatgers entre el gener i el maig del 2017, la qual cosa representa un augment d'un 13,1%. El passatge d'origen nacional i el britànic són els que més pes tenen, però en termes relatius destaca el francès, que manté la tònica de l'any passat i presenta una taxa de variació interanual fins al maig del 22,2% interanual. Únicament el passatge d'Alemanya cau ens els primers mesos del 2017 (–5,0%). La via marítima repeteix aquests increments, però sols en el passatge en línia regular. En el port d'Eivissa augmenta un 7,0% entre el gener i l'abril i a Formentera ho fa un 16,2%. En canvi, els creueristes desembarcats cauen un 9,8% en aquests mateixos mesos.

Com a indicador general es considera la confiança empresarial a les Pitiüses amb vista al segon trimestre del 2017 i l'ICEH s'incrementa un 3,6%. Quant a les mercaderies a l'illa d'Eivissa els primers mesos del 2017, tant les embarcades i desembarcades al port com les de l'aeroport, presenten taxes de variació negatives (–1,1% i –6,7%, respectivament). En canvi, les mercaderies de la Savina s'incrementen en el primer quadrimestre (4,4%). Eivissa i Formentera aconsegueixen revertir la situació del 2016 i entre el gener i l'abril del 2017 augmenten la constitució de noves hipoteques (24,8%) i l'import constituït (22,4%). En canvi, quant a la compravenda d'habitatges, l'arxipèlag pitiús és la única regió que presenta un descens en les transaccions acumulades fins al maig (–5,1%). Quant al consum de carburants a Eivissa i Formentera apunta cap a una millora del consum intern en els primers cinc mesos de l'any (un 8,2% de variació interanual).

1 Agropesquer

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (p)
-0,4	0,3	-0,5	1,0	0,2	0,0	2,4

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

El sector agropesquer tanca l'any 2016 amb una taxa de creixement d'un 2,4 %, per sobre del tancament de l'any 2015 (0,0 %).

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**maig**	**6.374**	↗	**2,3**
Mallorca	maig	4.993	→	1,1
Menorca	maig	705	↗	6,7
Eivissa	maig	416	→	-0,2
Formentera	maig	20	→	0,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS)

Al maig del 2017 hi ha a les Illes Balears 6.374 persones afiliades a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia, un 2,3 % més que en el mateix mes de l'any anterior. Un 44 % d'aquests treballadors estan afiliats al règim agrari, que cau un -0,6 % en termes interanuals. Un 39,1 % són autònoms i respecte de l'any anterior el nombre augmenta un 2,4 %. El 17 % restant dels afiliats pertanyen al règim general, i aquest manté el dinamisme amb el que acabà el 2016 i presenta una variació interanual d'un 10,1 %. Per illes, l'afiliació s'incrementa més a Menorca (6,7% interanual) que a Mallorca (un 1,1% més), mentre que a l'arxipèlag pitiús roman estable (un 0,0% de taxa interanual a Formentera i un -0,2% a Eivissa).

L'afiliació augmenta a l'agricultura, però la producció de fruites i hortalisses a Mallorca cau

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

	Darrera dada			Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca (productors)		**Tones**	**PMP**	**Tones**		**PMP**	
Fruita	gener-maig	209	1,1	↘	-15,1	↗	3,7
Hortalisses	gener-maig	814	1,1	↘	-8,6	↗	5,6
Patates	gener-maig		0,5			↗	10,4
Total	gener-maig	1.023	1,1	↘	-10,0	↗	7,9
Mercaderies agràries exportades		**Tones**	**Milers d'€**	**Tones**		**Milers d'€**	
Patates	gener-abril	2.054	1.281	↘	-64,8	↘	-61,9
Regne Unit	gener-abril	448	360	↘	-79,2	↘	-74,6
Dinamarca	gener-abril	754	481	↘	-54,2	↘	-51,0
Goma de garrofí	gener-abril	397	2.874	↘	-29,4	↘	-31,7
Alemanya	gener-abril	96	569	↘	-21,3	↘	-38,1
Dinamarca	gener-abril	44	344	↘	-75,1	↘	-75,2
Vins i licors	gener-abril	614	3.884	↘	-30,0	↗	14,5
Alemanya	gener-abril	327	1.835	↗	55,6	↗	40,9
Suïssa	gener-abril	96	949	↘	-2,5	↗	2,5

Font: Mercapalma, Ibestat

PMP: preu mitjà ponderat

En el mercat central de Mallorca, segons les dades acumulades fins al maig del 2017, s'han comercialitzat 76.099 tones de **fruita i hortalissa** que prové de majoristes i productors, un 1,0 % més que en el mateix període de l'any 2016. El signe positiu d'aquesta dada es produeix per la comercialització que prové dels majoristes (1,2%) i en especial per la fruita (2,9%), ja que l'hortalissa presenta una lleugera baixada (-0,5%). Quant a la comercialització per part dels productors, disminueix un 10,0% des del gener fins al maig per a ambdós tipus de producte, més en el cas de la fruita (-15,1%) que en el de l'hortalissa (-8,6%). Aquest comportament en la demanda s'acompanya d'un augment del preu mitjà de la fruita (3,7%) i del de l'hortalissa (5,6%). Cal destacar que el preu mitjà de la patata continua amb la tendència a l'alça i augmenta un 10,4 % en els primers cinc mesos del 2017 respecte del mateix període d'un any ençà.

Pel que fa a la collita de **cereals** que s'espera per a la campanya del 2017, s'ha vist perjudicada per les pluges del mes de juny, les quals en baixaran la qualitat i faran que molts d'agricultors seguin els conreus com a farratge. En canvi, les previsions del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient mostren una previsió de la producció de cereals significativament més alta que al 2016. Així, els tres cereals que més es cultiven a les Illes Balears, blat, ordi i civada, mostren una estimació per al 2017 un 5,4%, 13,6% i un 11,1% més alta que el 2016. Segons dades del Ministeri, la pujada de l'ordi s'atribueix en part a un increment de la superfície dedicada (un 11,6%), igual que en el cas del blat (11,7%). En canvi, l'increment que es preveu en la civada es dona tot i que davalla lleugerament el nombre d'hectàrees (-0,6%). Per al conjunt de l'Estat, la previsió és d'una reducció en la superfície de conreu del blat (un -1,2% anual), el manteniment de la superfície per a l'ordi i un increment per al cas de la civada (un 5,2% més).

Pel que fa a la producció d'**ametla**, segons dades de la Mesa Nacional de Fruita Seca, la campanya 2017/2018 serà de 1.100 tones de gra a les Illes Balears. Aquesta xifra representa una reducció del 18,5% respecte de la campanya anterior i suposa un 38,5% menys que la mitjana de producció des del 2011. En canvi, a l'àmbit nacional, pràcticament totes les altres comunitats autònomes incrementaran la producció d'ametla i en conjunt es preveu un augment anual del 26%.

Els principals productes de les Illes Balears que es venen fora de les fronteres presenten en els primers mesos del 2017 caigudes importants tant en volum com en valor. Així, fins a l'abril el **mercat exterior** disminueix en gairebé dues terceres parts el pes de la patata exportada (-64,8%) i el valor facturat mostra una caiguda semblant (-61,9%). Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul, disminueixen notablement les compres del Regne Unit, les quals queden reduïdes a sols una quarta part, així com les de Dinamarca, que es redueixen a la meitat. Pel que fa a la goma de garrofí, en el primer quadrimestre del 2017 continua amb la senda negativa amb què acabà el 2016. Les vendes internacionals d'aquest producte, del qual les Illes Balears són un exportador amb pes mundial, cauen en valor monetari i en volum al voltant d'un 30%. Les exportacions a les dues destinacions principals, Alemanya i Dinamarca, es redueixen amb força, especialment en el segon cas. Per altra banda, augmenta el valor de l'exportació cap a altres països dels vins i el licors, un 14,5%, entre el gener i l'abril del 2017 en comparació amb els mateixos mesos del 2016. Tot i que el volum exportat cedeix un 30%, els imports facturats a Alemanya (un 40,9% més) i a Suïssa (2,5%) estiren aquesta magnitud cap al terreny positiu.

Ramaderia

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada 2017		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-abril	741	↗	19,8
Bestiar oví	gener-abril	671	↘	-6,0
Bestiar cabrum	gener-abril	10	↘	-13,3
Bestiar porcí	gener-abril	1.165	↘	-8,4
Bestiar equí	gener-abril	3	↘	-36,7
Aus	gener-abril	69	↘	-5,0

Font: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient

Segons les dades acumulades del primer quadrimestre de l'any 2017 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, les tones de carn de bestiar sacrificat en els **escorxadors** de les Illes Balears disminueixen en general, excepte les de carn de bestiar boví (19,8%), la qual, després del porcí, roman com la varietat més demandada. De conformitat amb l'enquesta de sacrifici de bestiar, el nombre de porcs sacrificats a les Illes fins a l'abril arriba a 32.752 animals, que representen 1.165 tones (un 8,4% menys que el primer quadrimestre del 2016). Quant al bestiar oví, el tercer en importància a l'arxipèlag, cau un 6,0% i se situa en les 671 tones (62.655 animals). Si es consideren les xifres del conjunt nacional per als mateixos mesos del 2017, cau la carn sacrificada per al principal tipus de bestiar, el porcí, concretament un −1,2%. El cas de les aus, el segon amb major pes de tones sacrificades, puja un 0,6% i el tercer, el bestiar boví, cau un −1,6%.

La carn sacrificada als escorxadors de les Illes Balears cau a tots els tipus de bestiar excepte el boví

De conformitat amb les declaracions obligatòries del sector boví de llet, publicades pel Fons Espanyol de Garantia Agrària (FEGA), el preu mitjà ponderat de la llet a les Illes Balears se situa al maig a les Illes en 0,302 euros per litre, el més baix de totes les comunitats autònomes. Respecte d'un any ençà, aquest preu representa un abaratiment d'un 1,3%. En canvi, la mitjana estatal, que se situa al maig en els 0,312 EUR/litre, presenta un encariment interanual del 6,8%. En el conjunt dels cinc primers mesos del 2017, la producció de llet a l'arxipèlag arriba a les 27.443 tones, un 0,3% menys que els mateixos mesos del 2016. Aquesta producció s'entrega totalment a compradors situats a la mateixa comunitat autònoma.

Pesca

Al maig del 2017, el nombre d'afiliats en el sector pesquer és de 684 treballadors, amb una disminució d'un 2,4% respecte del mateix mes del 2016. L'afiliació al sector disminueix en general per a totes les illes, més en el cas de Menorca, que pel maig compta amb un 3,4% menys d'afiliats. Sols l'illa de Formentera aconsegueix mantenir el nombre d'afiliats a la Seguretat Social emmarcats dins la branca de pesca.

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**maig**	**684**	↘	**-2,4**
Mallorca	maig	466	↘	-2,3
Menorca	maig	115	↘	-3,4
Eivissa	maig	71	↘	-2,7
Formentera	maig	32	→	0,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS)

La **producció pesquera** declarada a les Illes Balears en el primer trimestre del 2017 és de 617,95 tones, amb un valor en primera venda de 3,81 milions d'euros. En comparació amb el mateix trimestre de l'any 2016 (650,5 tones i 3,47 milions d'euros), les dades representen un increment tant en el volum (3,3%) com en el valor econòmic de la captura (9,8%). Per això, el preu mitjà dels productes pesquers augmenta un 6,2 % (de 5,34€/kg a 5,67€/kg) respecte al primer trimestre de l'any passat.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2016

			Variació interanual (%)			
Captures	**Pes (kg)**	**Valor (€)**	**Pes (kg)**		**Valor (€)**	
Aladroc	165.813	184.897	↘	-26,1	↘	-14,7
Gerret	52.363	158.603	↘	-88,0	↘	-7,4
Pop	47.559	140.131	↗	143,9		
Sardina	36.739		↘	-32,2		
Sorell	26.608		↘	-11,3		
Sípia	21.952	299.004	↗	88,4	↗	68,7
Gamba vermella	17.842	693.911	↗	41,8	↗	32,9
Rajada	17.655		↗	3,9		
Moll vermell	17.219	146.279	↗	62,7		
Morralla	14.389	107.543	↗	16,3	↘	-7,6
Calamar		313.905			↗	122,3
Caproig		179.188			↗	44,3
Escamarlà		126.520			↘	-12,5

Font: Direcció General de Pesca i Medi Marí

Quant a les 10 principals espècies, en captures i en valor, són, respectivament, les que es presenten en la taula adjacent, tot i que s'ha d'aclarir que a partir d'aquest trimestre s'agrupen les dades de calamars que apareixien al registres amb dos codis FAO diferents: calamar (SQR) i calamar nep (SQC). Per tant, les dades de captures i preus per aquesta espècie no són directament comparables amb les d'anys anteriors. En comparació amb 2016, es pot comprovar que les 10 espècies més importants són les mateixes, amb un ordre diferent, i que el volum de captures d'aquestes és quasi igual (416,5 t el 2017 davant 418,1 t el 2016), encara que els preus es mantenen o pugen. Es dona una situació gairebé calcada a la de 2016, 2015 i 2014, amb quatre espècies de petits pelàgics (aladroc, sardina, gerret i sorell) que ocupen 4 de les 5 primeres posicions i la resta especies demersals pròpies de la pesca d'arrossegament (rajada, pop, morralla, gamba...). L'aladroc, l'espècie més important en volum, ha reduït el seu volum de captures i ha incrementat el preu. Gamba, pop, gerret i sípia han incrementat el volum de captures i redueixen els seus preus mitjans en primera venda.

Pel que fa a les principals espècies quant a valor, la llista és similar al del 2016, tot i que en diferent ordre i amb la substitució del jonquillo i el gall de Sant Pere (dues espècies cares) pel pop i el moll vermell. Cal destacar la desaparició del jonquillo, espècie que enguany no ha aparegut als caladors, i la posició de la sípia (les barques d'arts menors s'han dirigit cap a aquesta espècie perquè no hi ha jonquillo) i del calamar (pels motius tècnics abans esmentats).

Pel que fa al preu mitjà, és interessant la consolidació de la recuperació dels preus anteriors al 2014, cosa que implica una reversió de la depreciació (recordem que el 2015 el preu mitjà s'havia reduït un 25,5% respecte del 2008) de la majoria d'espècies diana, tant de la pesca d'arrossegament (escamarlà, gamba, gall de Sant Pere) com de la d'arts menors (sípia, caproig).

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual				Trimestral								
2013	2014	2015	2016	2015				2016 (p)				2017 (a)
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
-1,1	-1	1,9	2,6	0,7	1,9	2,4	2,7	2,8	2,8	2,5	2,2	2,4

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

Alguns dels principals indicadors sectorials, com ara l'exportació de productes manufacturats, l'afiliació en la indústria o la facturació de les empreses del sector, continuen mostrant una evolució moderadament positiva que es reflecteix en el comportament del **valor afegit brut** (VAB) de la indústria i l'energia de les Balears. Així, durant el primer trimestre d'enguany, la variació interanual del VAB en termes de volum presenta un creixement interanual d'un 2,4%, dues dècimes més que el registre del quart trimestre de l'any passat. Tot i així, el valor queda allunyat de la variació mitjana de tots els sectors econòmics (4,1%). D'altra banda, el PIB de la indústria espanyola repunta amb força durant el primer trimestre i la taxa de variació se situa en un 2,8% interanual, 0,6 punts percentuals més que el trimestre precedent. L'increment interanual de la indústria manufacturera espanyola és d'un 2,7%.

La indústria incrementa el VAB un 2,4% interanual en el primer trimestre del 2017 i les expectatives empresarials són positives

A Espanya, l'**indicador de clima industrial** manté la tendència a l'alça i al juny registra un saldo de 2,1 punts. Aquesta dada representa una millora d'1,6 punts respecte del valor del mes de maig i de 3,2 punts en relació amb el juny del 2016. En termes interanuals, aquest avanç s'explica fonamentalment per la millora de dos dels tres indicadors parcials. La cartera de comandes s'incrementa 10,6 punts i les expectatives de producció 5,1 punts. Finalment, l'estoc de productes acabats baixa 2,9 punts.

Els **indicadors de confiança empresarial** de les Illes Balears corresponents al segon trimestre d'enguany revelen que més d'una quarta part (25,8%) dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el primer trimestre, mentre que el 21,0% dels enquestats ho fan de forma desfavorable. El balanç de situació sectorial (4,8 punts), tot i que empitjora lleugerament respecte del trimestre anterior, queda per sobre del saldo mitjà de tots els sectors econòmics (-3,9 punts). En relació amb la valoració d'un any enrere (-15,0 punts), el saldo de l'actual trimestre avança 19,8 punts. Quant a les expectatives per al segon trimestre d'enguany, la indústria registra una valoració positiva, a l'igual que la resta de sectors econòmics. El 33,9% de les respostes consideren que la marxa del negoci serà favorable davant de l'11,3%, que opinen que serà desfavorable. Conseqüentment, el balanç d'expectatives queda en 22,6 punts (34,3 punts més que la valoració d'un any enrere), superior al saldo mitjà de tots els sectors econòmics (19,9 punts). D'altra banda, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del sector durant el segon trimestre reflecteix l'avanç (un 14,3% interanual) de la confiança empresarial més important de tots els sectors i se situa així més de deu punts percentuals per sobre de la confiança mostrada per tots els sectors econòmics (3,7%).

El sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears té al maig d'enguany 22.838 afiliats al règim general de la **Seguretat Social** i 5.710 al d'autònoms, amb un total de 28.548 cotitzants. Aquests valors representen, respecte del maig del 2016, un increment d'un 3,3% en el nombre total d'afiliats. Aquest mes es guanyen afiliats tant en el règim general (un 3,6% interanual) com en el d'autònoms (2,0%). La indústria manufacturera de l'arxipèlag és l'activitat predominant del sector, atès que agrupa aproximadament el 80% dels cotitzants. Aquesta branca guanya un 3,5% d'afiliats, lleugerament per sobre de l'increment mitjà de tot el sector. La segona activitat en nombre d'afiliats, que agrupa poc més del 15,0% del conjunt, correspon al subministrament d'aigua, sanejament i residus i registra un augment d'un 4,4%. Per contra, hom ha de ressaltar que l'activitat de subministrament d'energia, gas i aire condicionat perd un 7,3% d'afiliats amb relació a un any enrere, tots corresponents a l'illa de Mallorca.

L'afiliació a la Seguretat Social de la indústria s'incrementa un 3,3% interanual

Per illes i en termes percentuals, el principal increment interanual d'afiliació a la Seguretat Social es produeix un altre cop a Eivissa (6,7%), encara que concentra una part molt petita del nombre total del sector. Formentera també registra un fort augment (5,6%) mentre que Menorca (4,8%) i Mallorca (2,6%) presenten variacions una mica inferiors.

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	maig	488.265	→	-0,1
Índex de producció industrial[1]	abril	85,7	↗	3,7
Ocupats totals a indústria i energia	maig	28.548	↗	3,3
Assalariats	maig	22.838	↗	3,6
Autònoms	maig	5.710	↗	2,0
Ocupats segons activitats	maig	28.548	↗	3,3
Indústries extractives	maig	363	↗	3,1
Indústries manufactureres	maig	22.919	↗	3,5
Energia elèctrica, gas i aigua	maig	5.266	↗	2,1
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	maig	367.910	→	1,0
Ocupats segons activitats	maig	22.263	↗	2,6
Indústries extractives	maig	285	↗	3,3
Indústries manufactureres	maig	17.404	↗	3,4
Energia elèctrica, gas i aigua	maig	4.574	→	-0,3
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	maig	40.647	→	-0,4
Ocupats segons activitats	maig	3.577	↗	4,8
Indústries extractives	maig	16	↗	6,7
Indústries manufactureres	maig	3.425	↗	4,9
Energia elèctrica, gas i aigua	maig	136	↗	2,3
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh)[1]	maig	79.707	↗	4,5
Ocupats segons activitats	maig	2.661	↗	6,7
Indústries extractives	maig	62	→	1,6
Indústries manufactureres	maig	2.044	↗	2,5
Energia elèctrica, gas i aigua	maig	555	↗	26,4

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia

[1] La variació és de la cicle-tendència T^{t}_{t-12} *(%)*

Al mes d'abril, la producció industrial perd la vitalitat del primer trimestre i l'índex registra una taxa de variació interanual negativa (–2,0%), ja que cedeix 4,3 punts percentuals respecte del valor del març. Aquest mes es desplomen els béns intermedis (–30,6%) i els béns de consum, tant els duradors (–22,7%) com els no duradors (–13,3%). Únicament registren avanços els béns d'equip (5,5%) i l'energia (5,8%). A Espanya, la taxa interanual cau encara amb més força (–10,2%). Malgrat el descens en el mes d'abril, la variació interanual de la mitjana del primer quadrimestre se situa a les Illes en un 4,0% i en el conjunt d'Espanya en un 1,0%.

Al maig, els **preus industrials** a les Balears continuen en forta pujada, sobretot per la influència a l'alça dels preus de l'energia, i la taxa de variació interanual se situa en un 13,7% i registra un dels valor més alts de totes les comunitats autònomes. També en el

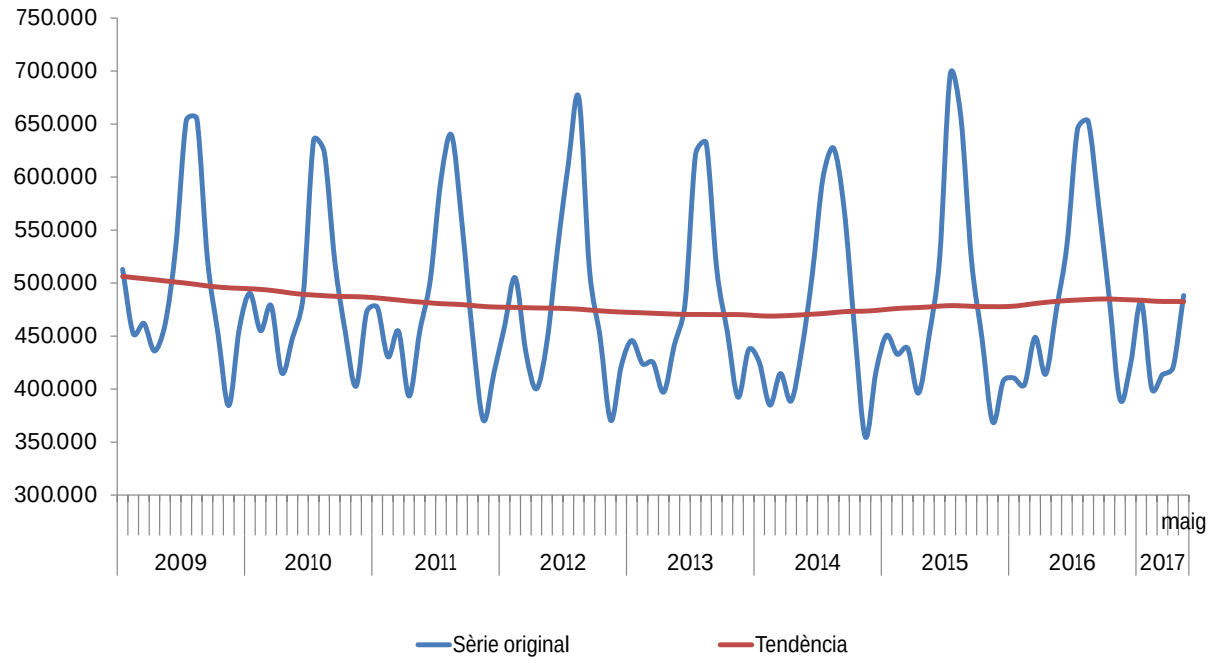
conjunt de l'Estat augmenta la taxa interanual (5,3%). A l'igual que els mesos precedents, a les Balears no s'observen fluctuacions importants en les diferents destinacions econòmiques dels béns, tret de l'energia, que puja gairebé un 27,0%. D'altra banda, la variació acumulada al llarg dels primers cinc mesos del 2017 se situa a les Illes en el –12,9% i a Espanya en el –5,6%.

La facturació de la indústria de les Illes Balears es manté en positiu

Els indicadors relatius a la facturació i a la demanda del sector industrial del mes d'abril presenten resultats positius. Les vendes de la indústria de les Illes, encara que cedeixen 9,4 p. p. en relació amb el registre del mes de març, continuen en la zona positiva i la taxa interanual de l'índex de la xifra de negocis se situa en un 1,8%. En el conjunt de l'Estat, en canvi, el volum de negoci de la indústria retrocedeix un 3,9%. Paral·lelament, l'entrada de comandes del sector creix a les Illes un 3,0% interanual mentre que en el conjunt d'Espanya queda en el 0,0%.

Energia

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia

Al mes de maig, la **demanda d'energia elèctrica** en el conjunt de l'arxipèlag és de 488,3 gigawatts, la qual cosa representa un increment intermensual del consum d'un 16,1% i, en termes interanuals, d'un 2,9%. Aquest increment de la demanda és general a totes les illes, si bé destaca, en termes percentuals, l'augment registrat a Eivissa (6,3%). A la resta d'illes les pujades són lleugerament inferiors. El consum acumulat en el conjunt de l'arxipèlag durant els primers cinc mesos de l'any registra un increment interanual d'un 2,5%, i destaquen el d'Eivissa i el de Formentera, amb taxes interanuals d'un 6,8% i d'un 4,7%, respectivament. Menorca registra la pujada més moderada (0,8%). D'altra banda, d'acord amb les dades de Xarxa Elèctrica d'Espanya (REE) relatives als components de la variació de la demanda corresponents al període examinat, la temperatura és el factor amb més influència en la pujada i registra un valor d'un 1,2. D'altra banda, la laboralitat influeix un –0,1 i tot plegat deixa la demanda corregida en mig punt d'increment.

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors[1] (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	**gener-abril**	**35.644,7**	→	**0,5**
Alemanya	gener-abril	5.836,7	↗	8,4
Itàlia	gener-abril	5.225,0	→	0,2
França	gener-abril	4.997,7	↘	-2,0
Xina	gener-abril	2.749,0	→	0,6
Perfumeria i cosmètics	**gener-abril**	**9.597,5**	↗	**27,5**
Hong Kong	gener-abril	2.524,3	↗	86,8
Regne Unit	gener-abril	1.112,5	↗	11,5
Suïssa	gener-abril	836,4	↘	-53,5
Països Baixos	gener-abril	825,1	↘	-7,8
Pell i cuiro	**gener-abril**	**1.713,9**	↘	**-43,7**
Xina	gener-abril	431,4	↗	4,0
Itàlia	gener-abril	389,6	↘	-76,6
Regne Unit	gener-abril	191,3	↗	47,6
Portugal	gener-abril	108,0	↗	74,7
Joieria i bijuteria	**gener-abril**	**2.461,1**	↘	**-15,0**
Turquia	gener-abril	618,3	↘	-22,8
Estats Units	gener-abril	520,7	↗	19,5
Hong Kong	gener-abril	304,9	↘	-17,3
Portugal	gener-abril	138,0	→	1,3
Mobles	**gener-abril**	**2.023,9**	↘	**-69,7**
República Dominicana	gener-abril	1.328,4	↗	-56,4
Bahames	gener-abril	224,8		s.d.
Japó	gener-abril	82,6		s.d.
Suissa	gener-abril	73,3	↗	316,2
Total exportacions indústria manufacturera[2]	**gener-abril**	**437.763,7**	↗	**153,5**
Total exportacions[2]	**gener-abril**	**470.503,6**	↗	**134,6**

Font: ICEX, elaboració pròpia

[1]El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

[2]El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

L'activitat comercial amb l'exterior mostra un fort dinamisme els primers mesos del 2017, sobretot pel que fa a les vendes. Al mes d'abril, el valor total de les **exportacions** (132,5 M€) s'incrementa gairebé un 137,0% en termes interanuals, mentre que les importacions (117,0 M€) baixen lleugerament (–1,6%). El saldo del mes és positiu (15,4 M€) i la taxa de cobertura supera el 113,0%.

Comparant les dades acumulades del primer quadrimestre d'enguany amb les de l'any passat, les exportacions pugen més d'un 134,0% i la facturació arriba a 470,5 milions d'euros. Les importacions (479,0 M€) pugen més moderadament (19,1%), la qual cosa explica, per una part, la reducció del saldo comercial negatiu en gairebé un 96,0% i, per altra part, la millora de la taxa de cobertura del període en més de 48,0 punts percentuals, que queda en el 98,2%, la més alta dels darrers anys.

La taxa de cobertura del primer quadrimestre millora en més de 48,0 punts percentuals

Durant els primers quatre mesos de 2017, el valor facturat pels productes de la indústria manufacturera (437,7 M€) creix de forma notòria (153,5%) i representa el 93,0% del total exportat. Malgrat, com hem apuntat en anteriors ocasions, algunes manufactures com el calçat perden força any rere any, si més no durant els primers mesos d'enguany les vendes d'aquests productes aconsegueixen mantenir-se en el mateix nivell de l'any passat (0,5%). També presenten un bon comportament, seguint la classificació d'activitats CNAE: la indústria química (795,0%), especialment les matèries primeres i semimanufactures de plàstic (723,0%); els perfums i cosmètics (27,5%); la indústria de l'alimentació (9,8%); la fabricació de begudes (13,8%) i, finalment, les indústries tèxtil (19,6%) i de confecció de prendes de vestir (53,3%). En canvi, altres manufactures tradicionals presenten taxes de variació negatives, entre les quals destaquen, en termes percentuals: els mobles (–69,7%); els aparells i equips elèctrics (–65,7%); les manufactures de cuiro (–36,6%) i, per acabar, els articles de joieria i bijuteria (–15,0%).

Els països pertanyents a la Unió Europea constitueixen el mercat principal dels productes de les Balears. En el primer quadrimestre ocupen les primeres posicions del rànquing Alemanya i el Regne Unit, amb facturacions superiors als 78,0 milions d'euros i increments interanuals del 264,0% i del 590,0%, respectivament. A continuació, França (61,0 M€), seguida dels Països Baixos (55,3 M€) i d'Itàlia (44,6 M€). El primer país no europeu és la República Dominicana, amb una facturació de 9,0 milions i una variació interanual d'un 45,4%.

Al mes d'abril, les exportacions del conjunt de l'Estat es redueixen un 2,0% interanual i les importacions s'incrementen un 0,5%. Considerant les dades acumulades del primer quadrimestre, les vendes espanyoles a l'exterior s'incrementen gairebé una dècima part i les compres un 12,4% respecte del mateix període de l'any passat. Per tant, augmenta el dèficit de la balança comercial, on el saldo negatiu creix més d'un 50,0%. L'empitjorament de les exportacions a escala estatal i l'augment de les importacions es reflecteix en la taxa de cobertura, que cedeix 2,1 punts percentuals i queda en el 91,6%.

3 Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual					Trimestral								
2012	2013	2014	2015	2016	2015				2016 (p)				2017 (a)
				(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
-5,5	-5,4	-2,6	2,9	2,9	1,5	2,7	3,4	3,9	3,8	3,6	3,8	3,6	3,8

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

La construcció a les Illes Balears segueix per una senda de creixement pel que fa tant als indicadors que registren l'activitat de manera contemporània com als indicadors avançats. Això es reflecteix en la taxa de creixement interanual del VAB de la construcció del primer trimestre del 2017, la qual és d'un 3,8% i és manté en positiu des de fa més de dos anys. A l'àmbit estatal, el sector està accelerant després d'un 2016 amb totes les taxes interanuals positives i que, en el primer trimestre del 2017, arriben al 4,9%.

Taula 17. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	maig	34.696	↗	14,0
Autònoms	maig	14.640	↗	3,4
Contractes de treball	juny	3.326	↗	15,7
Certificats de final d'obra	març	133	↗	731,3
Mallorca				
Assalariats	maig	37.556	↗	12,6
Autònoms	maig	11.132	↗	3,6
Contractes de treball	febrer	2.498	↗	16
Menorca				
Assalariats	maig	3.558	↗	4,5
Autònoms	maig	1.221	→	-0,2
Contractes de treball	febrer	224	↘	-3,0
Pitiüses				
Assalariats	gener	8.171	↗	5,4
Autònoms	gener	2.161	↗	4,3
Contractes de treball	febrer	604	↗	23,3

Font: Ibestat, OTIB, TGSS

El nombre de **certificats de final d'obra** que es presenten als ajuntaments de les Balears indica l'evolució recent de l'activitat de la construcció. Durant el primer trimestre de l'any 2017 es varen expedir 337 certificats de final d'obra, la qual cosa representa un creixement del 19,9% respecte del mateix període del 2016, i presenta un comportament similar quant al nombre d'edificis (20,1%). En línia amb les dades anteriors, el valor de la liquidació de l'execució material de les obres també creix, fins i tot en major intensitat (76,4%). El **consum de ciment** és un indicador simultani al de l'activitat de la construcció, però es disposa de la informació relativa a les Illes Balears amb més d'un any de retard. Durant el primer quadrimestre del 2016 es consumiren 130,3 milers de tones de ciment, la qual cosa representa un augment del 7,1%. En l'àmbit estatal, per al mateix període ha disminuït el consum de ciment (-3,0%).

El sector de la construcció, especialment en la part enfocada a habitatges, pot ser intensiu en mà d'obra. Així, l'augment en el ritme d'activitat s'acompanya d'un increment del **capital humà** dedicat a la construcció. El darrer dia de maig d'enguany la Seguretat Social té 49.412 treballadors d'alta, la qual cosa significa

un augment d'un 10,7% respecte del mateix moment del 2016. Destaca la millora en el nombre d'assalariats, que representen el 70% del total i que s'incrementen un 14,0%. Paral·lelament a l'evolució dels treballadors, el nombre de comptes de cotització en actiu a les Illes Balears augmenta amb força (7,8%). Els treballadors inclosos en el règim especial de treballadors autònoms sumen 14.640 altes, un 3,4% més que en el mateix període del 2016. Per branques d'activitat, la construcció d'edificis presenta un increment de capital humà del 13,5% i la construcció especialitzada mostra una variació interanual d'un 8,8%. En canvi, l'enginyeria civil té disminucions del capital humà (-3,0%). Pel que fa a la desagregació territorial, l'illa amb l'increment més elevat en termes relatius en aquest mes de maig és Mallorca (12,6%), mentre que Menorca, Eivissa i Formentera creixen a un ritme més moderat (4,5%, 5,4% i 5,1% respectivament). L'atur registrat evoluciona favorablement a totes les illes i de mitjana es redueix un 24,9% al juny. Les dades de l'enquesta de població activa del primer trimestre consoliden la senda de creixement del semestre anterior. Així, la població resident a les Illes Balears ocupada en el sector de la construcció entre el gener i el març del 2017 presenta una mitjana de 55.100 persones, una xifra que suposa un creixement del 16,7% interanual. D'altra banda, el nombre d'aturats segueix presentant un bon comportament i queda reduït a una mitjana de 4.200 persones, cosa que suposa una variació interanual d'un -19,2%. En canvi, en l'àmbit estatal, en el tercer trimestre l'atur disminueix més moderadament (-15,0%).

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

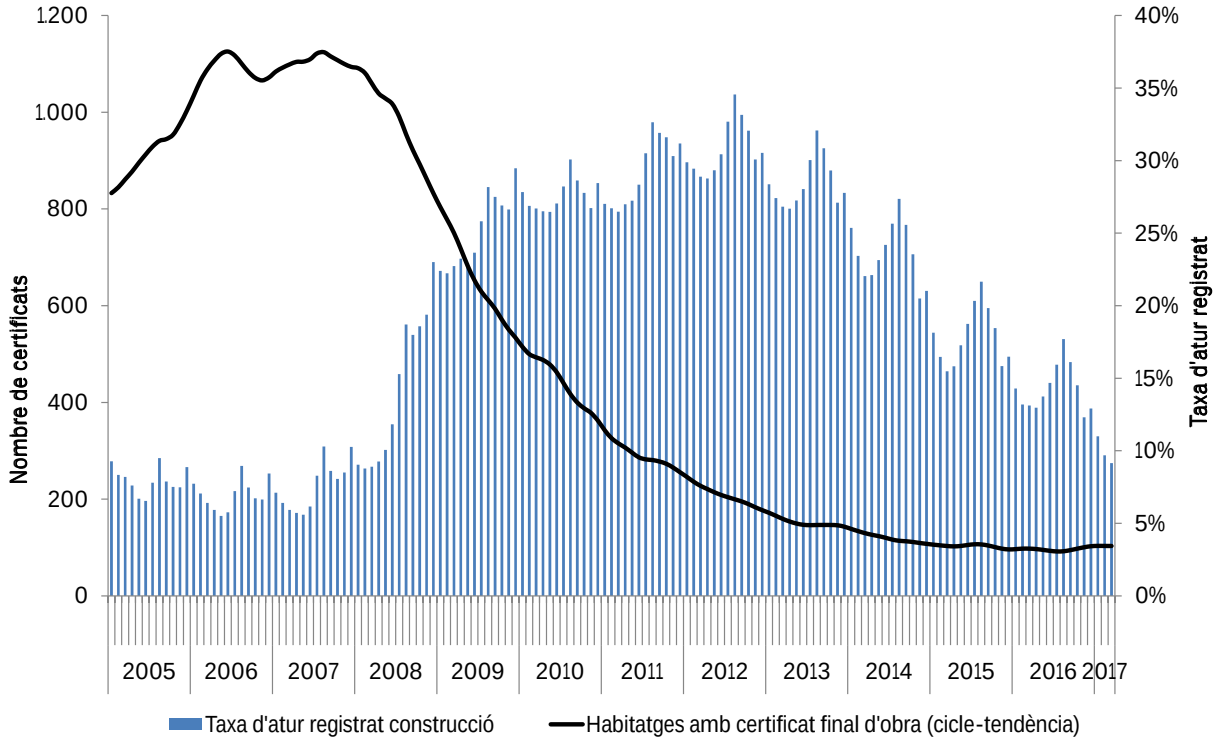
Illes Balears	**Darrera dada**		**Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)**	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	abril	87.012	↗	22,5
Nombre de projectes	abril	465	↗	6,4
Nombre d'habitatges	abril	208	↗	13,1
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	desembre	236	↗	64,2
Nombre de transaccions de sòl urbà	1r trim	177	↗	35,6
Licitació pública (milers d'€)	abril	15.250	↗	14,5
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	abril	58.890	↗	20,1
Nombre de projectes	abril	360	↗	6,7
Nombre d'habitatges	abril	169	↗	24,1
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	abril	12.130	↗	22,2
Nombre de projectes	abril	44	→	-1,3
Nombre d'habitatges	abril	9	↘	-29,4
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	abril	15.991	↗	9,2
Nombre de projectes	abril	61	↘	-2,0
Nombre d'habitatges	abril	30	↗	4,1

Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010)

Les **perspectives** de futur de la construcció apunten que el creixement continuarà a mitjà termini. Durant el primer quadrimestre del 2017, el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears ha tramitat 1.965 expedients, un 5,0% més que durant el mateix període de l'any 2016. Aquest augment dels projectes visats es produeix a totes les illes excepte a Formentera, que es manté sense variacions significatives. El pressupost total dels projectes també creix, però ho fa amb més intensitat, fins als 327,7 milions entre el gener i l'abril (17,4%). El 64,3% d'aquest import té per objecte la construcció residencial, mentre que el 29,1% són projectes de tipus turístic. Els projectes d'ambdues finalitats han tengut comportaments similars durant el darrer any. Així, mentre el pressupost amb finalitats turístiques creix un 21,5%, el pressupost de projectes ho fa un 16,8%. Quant a les llicències d'obres atorgades pels ajuntaments, només es disposa de les dades fins al desembre del 2016, any en el qual s'arriba a 1.635 llicències, un 80,5% més que el 2015. Segons les dades del Ministeri de Foment, l'obra pública licitada a les Illes Balears fins a l'abril arriba a 76,9 milions d'euros, un 0,7% més respecte de l'any anterior. Tant el comportament de les obres d'enginyeria civil (0,9%), com el pressupost en l'edificació d'immobles (0,1%) contribueixen que l'obra pública es mantingui estable. Per agent contractant, s'incrementen les obres públiques licitades pels ens territorials a les Illes Balears (un 73,3% més), però disminueixen les de l'Estat i la Seguretat Social (–32,1%).

Gràfic 9. Indicadors del sector de la construcció

Font: Ministeri de Foment, SOIB, TGSS, elaboració pròpia

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual				Trimestral								
2013	2014	2015	2016	2015				2016 (p)				2017 (a)
			(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
1,0	1,4	3,1	4,3	2,4	2,9	3,3	3,6	4,1	4,3	4,4	4,2	4,3

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia

a: avanç p: provisional

En el primer trimestre del 2017, el **VAB del sector dels serveis** a les Illes Balears manté el ritme de creixement dels trimestres precedents i situa la variació interanual en un 4,3%, una dècima més que el valor registrat en el quart trimestre del 2016 i dues dècimes per sobre del valor mitjà de tots els sectors. Si bé en aquest trimestre tots els sectors tornen a presentar taxes positives, les activitats englobades en el sector dels serveis són les que han impulsat el creixement amb més força. A Espanya l'evolució dels serveis, des de la perspectiva del PIB corregit d'efectes estacionals i de calendari, mostra un progressiu decaïment que es reflecteix en la taxa interanual del primer trimestre d'enguany (2,8%), tres dècimes menys que el registre precedent (3,1%). Per grups, les activitats professionals (5,7%), les d'informació i comunicacions (5,0%), i les de comerç, transport i hostaleria (3,9%) són les que registren els increments interanuals més destacables, encara que en tots els casos la taxa minva unes quantes dècimes. Per contra, les activitats financeres i d'assegurances continuen en negatiu i situen la taxa interanual en el -1,6%.

El VAB del sector manté el ritme de creixement i situa la taxa interanual en el 4,3%

Al mes de maig, el nombre de treballadors del sector dels serveis **afiliats a la Seguretat Social** a les Illes Balears és de 449.828 persones, la qual cosa significa un creixement interanual d'un 6,0%. El sector, considerant tots els règims de cotització, guanya 25.352 afiliats i l'augment més significatiu, en termes absoluts i també percentuals, es produeix en el règim general, amb un 7,0% (24.087 cotitzadors més), mentre que els afiliats al règim d'autònoms augmenten un 2,3% (1.574 afiliats en termes absoluts). Les activitats d'hostaleria (10.639 nous afiliats) i de comerç a l'engròs i al detall (3.912 nous afiliats) són les que presenten el creixement més elevat en valors absoluts. També són destacables els guanys d'afiliació en les activitats administratives i serveis auxiliars (2.344) i en el transport i emmagatzematge (1.831). En termes percentuals, a banda de les activitats assenyalades, és destacable el fort increment en les activitats d'organitzacions i organismes extraterritorials (31,8%), encara que el nombre de treballadors és poc representatiu, i també, com hem observat en anteriors ocasions, en les activitats immobiliàries (11,8%), especialment en el règim d'autònoms (17,8%). El contrapunt el trobam en les activitats de les llars i de personal domèstic i en les activitats financeres i d'assegurances, que perden, respectivament, un 3,4% i un 0,5% d'afiliats.

Totes les illes incrementen el nombre d'afiliats al sector terciari. Eivissa, Formentera i Mallorca registren taxes entorn del 6,0% mentre que Menorca presenta un augment una mica més moderat (3,9%). Finalment, en termes absoluts, Mallorca concentra gairebé el 80,0% de la nova afiliació (20.083 afiliats).

Taula 20. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	maig	449.828	↗	6,0
Mallorca	maig	354.387	↗	6,0
Menorca	maig	27.098	↗	3,9
Pitiüses	maig	67.286	↗	6,6
Índex xifra de negoci dels serveis	abril	114,3	↗	6,5
Transport i emmagatzematge	abril	108,4	↗	6,8
Hostaleria	abril	76,4	↗	8,3
Informació i comunicacions	abril	92,0	↘	-4,5
Activitats professionals, científiques i tècniques	abril	156,5	↘	-10,3
Activitats administratives i serveis auxiliars	abril	132,9	↗	20,7
Matriculació de vehicles per a lloguer	maig	3.678	↗	36,1

Font: DGT, Ibestat, TGSS

Els indicadors d'activitat del sector dels serveis continuen a l'alça

Al mes d'abril, els **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS), tant l'índex de la xifra de negoci com el d'ocupació, continuen a l'alça, encara que el primer perd part del dinamisme manifestat al principi de l'any. Aquest mes, l'indicador relatiu a la facturació de les empreses de serveis de les Balears registra un creixement interanual d'un 6,5%, 2,8 punts percentuals per sota de la taxa del març. L'increment del volum de negoci és general a totes les comunitats autònomes i, a banda de l'increment de les Balears que hem comentat abans, destaquen els de Navarra (8,8%) i Galícia (6,8%). La taxa interanual espanyola també es redueix i queda en el 3,6%, 6,1 p. p. menys que el valor del mes precedent. La variació de la mitjana del primer quadrimestre, respecte de la de l'any passat, és d'un 8,8% a les Balears i d'un 6,6% a Espanya.

A l'arxipèlag, la xifra de negoci s'accelera significativament en les activitats administratives i serveis auxiliars (20,7%). També són importants els increments interanuals en l'hostaleria (8,3%) i en transport i emmagatzematge (6,8%). Les activitats de comerç, amb un augment d'un 5,9%, són les que registren el valor més moderat. Per contra, entren en la zona negativa amb una forta caiguda les activitats professionals, científiques i tècniques (–10,3%) i també registren una taxa negativa les d'informació i comunicacions (–4,5%).

L'altre indicador sectorial, l'índex d'ocupació, enforteix el creixement del darrers mesos i a l'abril la variació interanual de l'índex se situa en un 6,0%, dos punts percentuals més que la taxa del mes de març i el registre més alt de la sèrie disponible. A Espanya, l'índex recupera unes dècimes i queda en el 2,7%. L'ocupació augmenta gairebé en totes les activitats del sector, de manera destacada en les d'hostaleria (10,0%) i en les d'informació i comunicacions (6,3%).

4.1. Comerç

Taula 21. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS (volum de negoci) - Comerç	abril	128,0	↗	5,9
Índex de vendes al detall [1]	maig	119,5	↗	5,1
Índex d'ocupació del comerç al detall	maig	114,0	↗	5,0
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació de vehicles de motor i motocicletes	maig	86.263	↗	4,8
Mallorca	maig	67.643	↗	4,8
Menorca	maig	6.279	→	1,8
Pitiüses	maig	12.080	↗	6,0

Font: Ibestat, INE, TGSS

[1] Preus constants de 2010

D'acord amb els indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) de les Illes Balears, durant el mes d'abril la **xifra de negoci** del sector del comerç alenteix el fort ritme de creixement dels mesos precedents i situa la taxa interanual en el 5,9 %, 8,8 punts percentuals menys que en el registre del mes de març (14,8 %). En canvi, l'**índex d'ocupació** en el comerç s'aviva i aquest mes la taxa de variació interanual és d'un 5,2 %, tres dècimes més que en el registre anterior.

La facturació del comerç al detall torna a agafar força

Durant el mes de maig, les vendes de les empreses de **comerç al detall** a les Illes Balears tornen a agafar força i la taxa de variació interanual de l'índex queda en un 5,1 %, 1,7 punts percentuals més que el valor del mes d'abril. Es tracta d'un dels registres més alts de l'Estat, la taxa del qual també es recupera i arriba al 3,8 %, gairebé cinc punts percentuals més que el valor del mes precedent. A les Illes, la variació mitjana dels cinc primers mesos del 2017, amb relació als del 2016, és d'un 5,0 % i la de l'Estat, d'un 2,0 %. L'índex d'ocupació del sector a les Illes, a l'igual dels mesos precedents, continua alt i al maig la variació interanual se situa en un 5,0 %. Un altre cop totes les comunitats autònomes queden en positiu i en el conjunt de l'Estat la taxa de variació se situa en un 2,0 %. La variació mitjana del període és a l'arxipèlag d'un 5,2 % i a Espanya d'un 1,9 %.

Els resultats dels **indicadors de confiança empresarial** corresponents al segon trimestre d'enguany revelen que un 11,4 % dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el primer trimestre de 2017 i que el 20,3 % ho fan de manera desfavorable. El balanç de situació, la diferència entre els dos percentatges, se situa en −8,9 punts, molt per sota de la mitjana de tots els sectors (−3,9 punts) i també 0,3 p. p. pitjor que el balanç del comerç d'un any enrere. Pel que fa a les expectatives per a aquest trimestre, el 33,5 % dels gestors enquestats consideren que la marxa del negoci serà favorable (per sobre del 29,9 % de mitjana de tots els sectors econòmics) i el 3,8 % que serà desfavorable, també sensiblement més optimista que la valoració mitjana de tots els sectors (10,0 %). El balanç d'expectatives, per tant, és positiu (29,7 punts) i és el valor més alt després del sector de transport i hostaleria. També, respecte de les expectatives mostrades un any enrere, representa un avanç de 10,5 punts. Finalment, en el segon trimestre l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del comerç puja en termes interanuals un 2,3 % i queda a 1,4 punts percentuals de la taxa de la mitjana de tots els sectors econòmics (3,7 %).

L'afiliació a la Seguretat Social s'incrementa un 4,8 % interanual en el conjunt de l'arxipèlag

Al maig, el sector del comerç a les Illes Balears tenia 86.263 **treballadors en alta laboral a la Seguretat Social** (65.265 en el règim general i 20.998 en el d'autònoms), la qual cosa representa, respecte del mateix mes del 2016, un increment d'un 4,8 % en el total d'afiliats. Totes les illes guanyen afiliació, si bé, en termes percentuals, els avenços interanuals més significatius corresponen a Eivissa (6,2 %) i a Mallorca (4,8 %). També Formentera mostra un augment rellevant (4,2 %) mentre que el de Menorca és el més moderat (1,8 %). Considerant els valors absoluts, Mallorca concentra gairebé el 79,0 % dels nous cotitzadors (3.085) i Eivissa el 16,7 % (653). En el conjunt de l'arxipèlag, les activitats corresponents al comerç al detall absorbeixen el 62,2 % dels nous afiliats i representen un augment d'un 6,1 % interanual. Tot i això, el comerç a l'engròs i la venda i reparació de vehicles són les branques en què l'afiliació creix de manera més accentuada en termes relatius, amb taxes d'un 7,0 % i d'un 6,7 %, respectivament.

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernoctacions	**maig**	**8.939.348**	↗	**4,6**	**gen-maig**	**14.999.488**	↗	**3,0**
Establiment hoteler	maig	7.475.411	↗	4,5	gen-maig	12.389.665	↗	2,9
Apartament turístic	maig	1.164.949	↗	8,2	gen-maig	1.593.614	↗	10,1
Rural	maig	120.942	↗	5,6	gen-maig	275.382	↗	6,1
Viatgers	**maig**	**1.585.532**	↗	**5,9**	**gen-maig**	**2.695.292**	↗	**4,3**
Establiment hoteler	maig	1.342.995	↗	5,2	gen-maig	2.334.441	↗	3,3
Apartament turístic	maig	210.324	↗	8,8	gen-maig	285.205	↗	11,2
Rural	maig	32.213	↗	18,3	gen-maig	75.646	↗	13,2
Estada Mitjana	**maig**	**5,5**	→	**-0,9**	**gen-maig**	**5,3**	→	**-0,5**
Establiment hoteler	maig	5,6	→	-0,5	gen-maig	5,3	→	-0,3
Apartament turístic	maig	5,5	→	-0,5	gen-maig	5,6	→	-1,0
Rural	maig	3,8	↘	-10,7	gen-maig	3,6	↘	-6,3

Font: Ibestat

Al mes de maig el nombre de pernoctacions dels turistes a les Illes Balears s'incrementa un 4,6% respecte del maig del 2016 i s'arriba a 8,9 milions. En xifres acumulades del gener al maig, les nits facturades s'incrementen en un 3,0% i s'assoleixen els 15,0 milions de pernoctacions. El nombre de viatgers que al mes de maig escullen un establiment turístic reglat augmenta un 5,9% en relació amb el mateix mes de l'any passat. En termes acumulats, la xifra arriba a 2,7 milions de viatgers, un 4,3% més que el mateix període del 2016. El sector de l'hostaleria, després d'assolir el màxim de la sèrie històrica de viatgers dins l'any passat, continua amb fortes taxes de creixement.

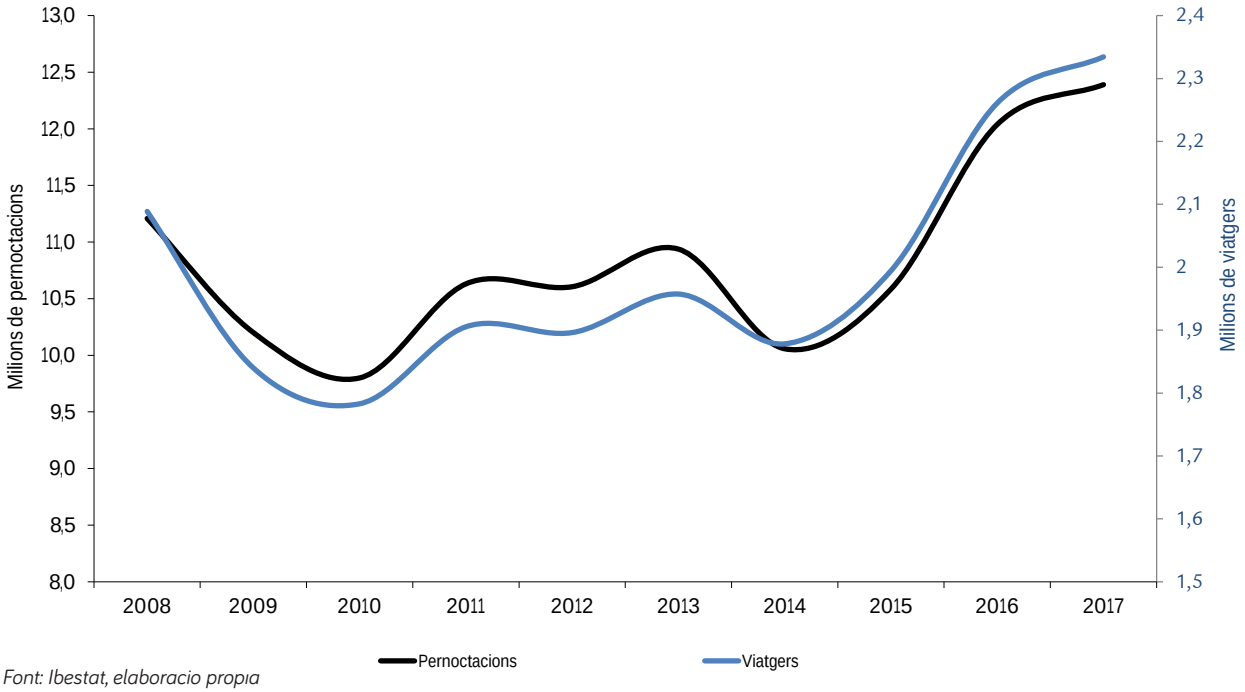
Les **pernoctacions** en establiments hotelers des del gener fins al maig arriben a 12,4 milions. Això representa un 2,9% més en termes interanuals, gràcies a l'augment d'un 9,4% del mercat nacional i del mercat alemany (3,0%), que compensen amb escreix la caiguda del turisme del Regne Unit (-5,1%). Al mes de maig, les Illes Balears tenen un 70,2% d'ocupació de places ofertes, només superades per les Illes Canàries. Quant als apartaments turístics, les pernoctacions creixen encara amb més intensitat (10,1% interanual) en els cinc primers mesos de l'any. En aquest cas són els britànics que provoquen aquest increment de nits, atès que pugen un 40,0% i es consoliden com el mercat emissor més important en aquest tipus d'establiment amb un 39,3% del total. El mercat espanyol també té taxes de creixement important (9,2%) mentre que el mercat alemany cau un 29,8%. Al mes de maig les Illes Balears tenen un 48,3% d'ocupació de places ofertes en apartaments turístics, 15 punts per damunt de la mitjana estatal i només superades per la Comunitat de Madrid. Les dades per als allotjaments de turisme rural mostren un comportament molt positiu a les Illes Balears fins al maig (un 6,1% més), gràcies al creixement del mercat més important d'aquest tipus d'allotjament, l'alemany, que suposa el 53,6% del total de pernoctacions, el qual creix un 3,7%. També cal comentar el molt bon comportament del mercat nacional (puja un 22,0%), mentre el mercat britànic disminueix un 5,1%. En el mes de maig, el turisme rural balear aconsegueix el grau d'ocupació més elevat d'Espanya, amb el 51,4% de les places ofertes ocupades, molt per davant de la resta de comunitats autònomes i més que duplicant la segona destinació: el País Basc.

Les pernoctacions fins al maig del 2017, després d'un any de records, augmenten un 3,0%

Els **viatgers** que pernoctaren a les Illes Balears durant els cinc primers mesos del 2017 augmenten lleugerament per damunt de les pernoctacions i arriben a marcar una alça del 4,3%. Així, els qui escolliren un establiment hoteler augmenten un 3,3% en comparació amb el mateix període del 2016, amb més de 2,3 milions de persones. El turisme espanyol mostra una evolució positiva i creix un 13,0% anual, mentre que el mercat alemany es manté estable i el britànic decreix un 5,1%. Els viatgers alemanys continuen sent el mercat més important i, amb 849 milers, suposen el 36,4% del total. La progressió dels viatgers en apartaments turístics presenta una senda molt ascendent respecte de l'any anterior (11,2%). Tal com succeïa amb les pernoctacions, el nombre de clients d'origen britànic en els apartaments de les Balears puja amb molta força (37,8% anual). El nombre de viatgers nacionals creix un 14,6% mentre que els alemanys disminueixen de forma important (-21,9%). Finalment, els clients de turisme rural, tot i que encara són minoria en el total de viatgers, són els que evolucionen de forma més favorable dins l'inici de l'any 2017 i mostren una variació interanual d'un 13,2%.

L'**estada mitjana** del gener al maig de l'any 2017 es manté estable respecte al mateix període de l'any passat (-0,5%) i es manté en 5,3 dies. En el cas dels hotels, cada viatger hi està 5,3 dies de mitjana, igual que el mateix període del 2016. Quant als apartaments turístics, l'estada arriba a 5,6 dies, xifra que, a causa de les pujades similars tant de viatgers com de nombre de pernoctacions, no varia significativament (-1,0%). El viatger que s'allotja en establiments de turisme rural és l'únic que disminueix sensiblement la seva estada respecte a l'any anterior (-6,3%), opta per un nombre de nits inferior al dels allotjaments anteriors (3,6 dies).

Gràfic 10. Pernoctacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-maig

Font: Ibestat, elaboracio propia

El gràfic anterior reflecteix l'increment tant de les pernoctacions com dels viatgers en els establiments hotelers entre el gener i el maig des del 2014 i s'assoleixen en la campanya actual els màxims d'ambdues sèries. En canvi, l'estada mitjana té una lleugera tendència a la baixa des de l'any 2013.

Taula 23. Establiments turístics per illes

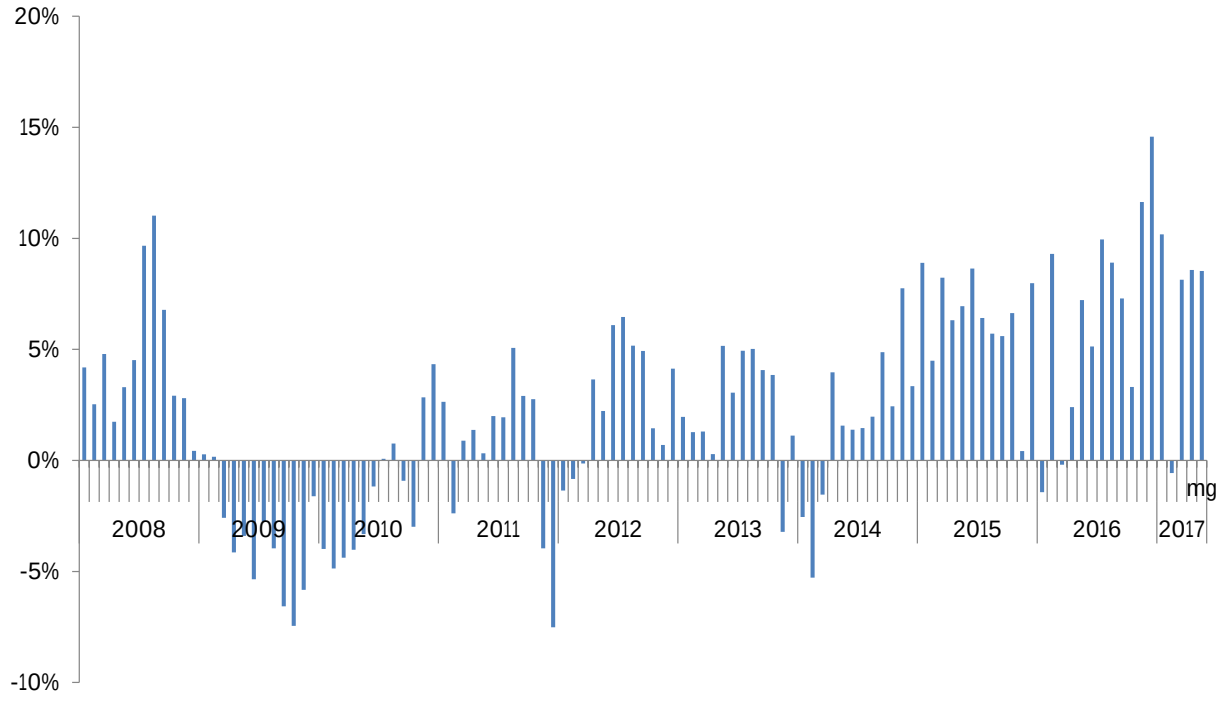
	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernoctacions								
Establiment hoteler	maig	5.671.671	↗	3,7	gen-maig	10.224.681	↗	2,0
Apartament turístic	maig	745.931	↗	8,6	gen-maig	1.156.437	↗	11,0
Rural	maig	101.931	↗	5,0	gen-maig	243.280	↗	5,0
Viatgers								
Establiment hoteler	maig	984.484	↗	3,5	gen-maig	1.871.614	→	1,4
Apartament turístic	maig	129.850	↗	8,4	gen-maig	199.339	↗	10,2
Rural	maig	26.392	↗	17,4	gen-maig	64.789	↗	11,6
Estada mitjana (dies)								
Establiment hoteler	maig	5,8	→	0,2	gen-maig	5,5	→	0,5
Apartament turístic	maig	5,7	→	0,2	gen-maig	5,8	→	0,7
Rural	maig	3,9	↘	-10,6	gen-maig	3,8	↘	-5,9
Menorca								
Pernoctacions								
Establiment hoteler	maig	589.852	↘	-2,5	gen-maig	709.805	↘	-6,9
Apartament turístic	maig	158.190	↗	22,2	gen-maig	160.444	↗	25,3
Viatgers								
Establiment hoteler	maig	99.152	↗	1,6	gen-maig	133.590	↗	1,4
Apartament turístic	maig	25.831	↗	15,8	gen-maig	26.722	↗	30,8
Estada mitjana (dies)								
Establiment hoteler	maig	5,9	↘	-4,0	gen-maig	6,5	↘	-8,2
Apartament turístic	maig	6,1	↗	5,5	gen-maig	6,0	↘	-4,3
Pitiüses								
Pernoctacions								
Establiment hoteler	maig	1.213.888	↗	12,7	gen-maig	1.455.179	↗	16,6
Apartament turístic	maig	260.828	→	0,2	gen-maig	276.732	→	-0,8
Viatgers								
Establiment hoteler	maig	259.360	↗	13,9	gen-maig	329.237	↗	16,0
Apartament turístic	maig	54.642	↗	6,6	gen-maig	59.144	↗	4,4
Estada mitjana (dies)								
Establiment hoteler	maig	4,7	→	-1,1	gen-maig	4,4	→	0,6
Apartament turístic	maig	4,8	↘	-6,1	gen-maig	4,7	↘	-5,0

Font: INE, Ibestat i elaboració pròpia

El nombre de pernoctacions, en termes acumulats, augmenta a Mallorca i, sobretot, a les Pitiüses, mentre que disminueix a Menorca. D'una banda, a **Mallorca** s'incrementa el nombre de nits facturades tant dels establiments hotelers (2,0%) com dels apartaments turístics (11,0%) i allotjaments rurals (5,0%). Per origen, el turisme britànic cau un 13,6% en les nits facturades en hotels, mentre que augmenten les nits que els hotels facturen als viatgers procedents d'Alemanya (3,2%) i, sobretot, del mercat nacional (13,0%). En aquesta illa, atès que el nombre de viatgers i el de pernoctacions creixen de forma similar en hotels i apartaments turístics, es manté l'estada mitjana en ambdós tipus d'allotjament. Si bé els apartaments turístics presenten un increment de les pernoctacions més intens que els hotels (11,0%). En apartaments, la pujada de les pernoctacions dels residents al Regne Unit (53,0%) i els espanyols (20,5%) compensa sobradament la reducció del mercat alemany (-29,3%). A **Menorca** les pernoctacions hoteleres cauen un 6,9% mentre que els viatgers no mostren variacions significatives respecte de l'any passat, cosa que fa que l'estada mitjana disminueixi (-8,2%). En canvi, en apartaments, el nombre de viatgers creix (30,8%) amb més força que les pernoctacions, cosa que fa que l'estada mitjana es redueixi (-4,3%) . A les **Pitiüses**, augmenten de forma molt important tant les pernoctacions (16,6%) com els viatgers (16,0%), cosa que fa que l'estada mitjana en els establiments hotelers es mantingui estable. Quant als apartaments turístics a Eivissa i Formentera, augmenten els viatgers (4,4%) mentre les pernoctacions romanen estables, cosa que fa que l'estada mitjana també es redueixi (-5,0%).

Continuen pujant els preus hotelers a l'inici d'aquesta temporada

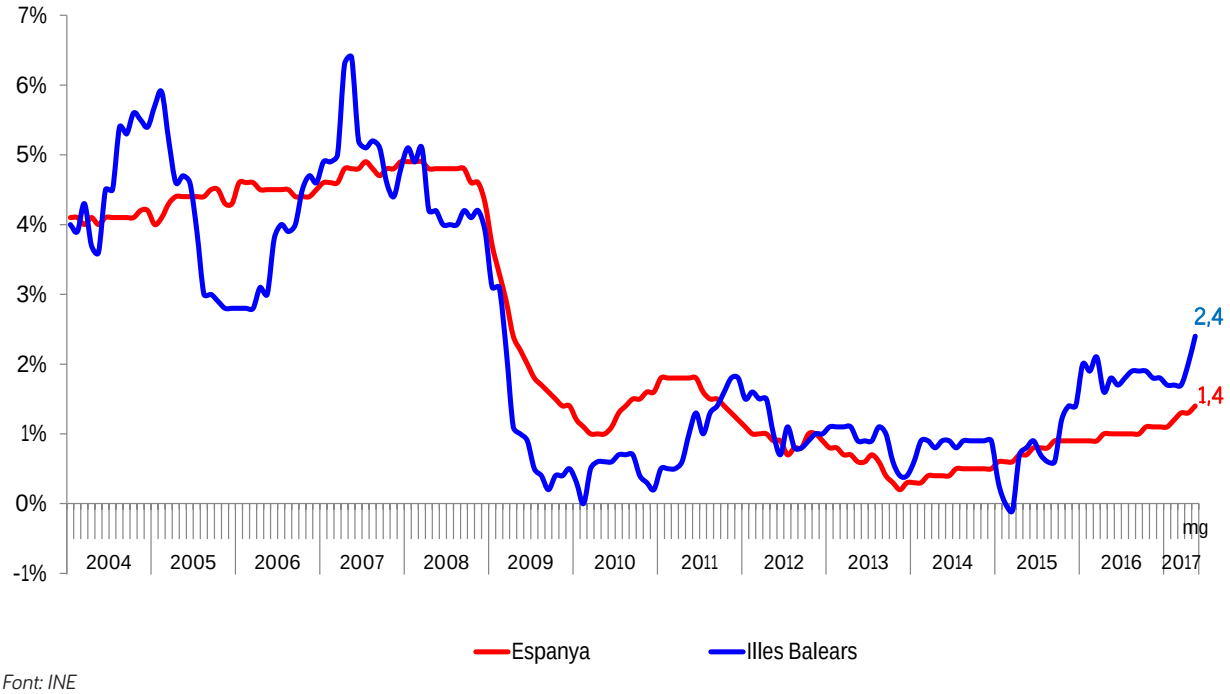
Gràfic 11. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2008 a maig 2017)

Font: INE

Tal com es pot veure en el gràfic adjunt, els preus hotelers a les Illes Balears presenten increments interanuals, els quals han estat positius tots els mesos, exceptuant-ne tres, des de l'abril de l'any 2014. En el darrer mes disponible, el maig, la taxa anual de l'índex de preus hotelers se situa en el 8,5% a les Illes Balears i en el 7,2% a Espanya. L'augment del nombre de pernoctacions, juntament amb la pujada dels preus, ha estirat a l'alça la rendibilitat hotelera. Així, per habitació disponible (RevPAR), durant el mes de maig a les Balears s'incrementa un 7,3% de mitjana i queda en 56,60 euros, per sobre de la mitjana nacional de 52,9 euros. La tarifa mitjana diària o ADR augmenta un 4,7% a les Balears (queda en 75,9 euros), lleugerament per davall de la mitjana espanyola (79,8 euros).

Gràfic 12. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries

Font: INE

Quant als preus de l'oferta complementària, en el gràfic anterior s'observa l'evolució que ha seguit el subgrup de restaurants, bars i cafeteries. Durant els cinc primers mesos de l'any en curs la variació interanual dels preus a les Illes Balears és d'un 1,9%, mentre que en el conjunt estatal queda en un 1,3%. La variació dels preus de l'oferta complementària a l'arxipèlag balear des de l'octubre de l'any 2015 se situa constantment per sobre de la variació de preus de l'Estat.

Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**maig**	**1.912.559**	↗	**8,0**	**gen-maig**	**4.078.854**	↗	**9,2**
Espanya	maig	195.928	↗	24,0	gen-maig	768.697	↗	11,2
Alemanya	maig	603.385	→	-1,7	gen-maig	1.384.606	↗	8,6
Regne Unit	maig	541.801	↗	20,1	gen-maig	818.802	↗	9,2
Mallorca	**maig**	**1.392.392**	↗	**7,5**	**gen-maig**	**3.179.430**	↗	**8,5**
Espanya	maig	102.458	↗	19,2	gen-maig	468.120	↗	9,8
Alemanya	maig	548.826	↗	2,4	gen-maig	1.306.029	↗	10,4
Regne Unit	maig	333.288	↗	17,6	gen-maig	570.438	↗	5,4
Menorca	**maig**	**146.980**	↗	**10,2**	**gen-maig**	**257.746**	↗	**18,1**
Espanya	maig	25.787	↗	11,5	gen-maig	108.599	↗	23,9
Regne Unit	maig	84.318	↗	23,8	gen-maig	96.059	↗	21,3
Pitiüses	**maig**	**373.186**	↗	**9,0**	**gen-maig**	**641.679**	↗	**9,5**
Espanya	maig	67.683	↗	38,5	gen-maig	191.977	↗	8,2
Regne Unit	maig	124.195	↗	24,7	gen-maig	152.305	↗	17,5
Alemanya	maig	43.557		-29,5	gen-maig	64.936	↘	-14,6

Font: Ibestat

Segons les dades publicades per l'Ibestat, fins al maig del 2017 arriben gairebé 4,1 milions de **turistes** a les Illes Balears, xifra que representa un 9,2% més que durant el mateix període de l'any 2016. Aquest augment és gràcies al comportament dels principals mercats emissors, entre els quals destaca l'acceleració del turisme espanyol, que s'incrementa un 11,2%. L'augment també està acompanyat dels resultats positius del turisme britànic (9,2%) i de l'alemany (8,6%). Precisament, el turisme alemany representa el 33,9% del total, mentre que el britànic significa una cinquena part (el 20,1%), i el turisme espanyol el 18,8% dels visitants. Així mateix, s'ha de destacar el comportament dinàmic del turisme francès i dels visitants que arriben dels països nòrdics i dels països baixos, el nombre dels quals creix a taxes de dos dígits.

Les variacions interanuals acumulades del gener al maig són positives a totes les Illes, especialment a Menorca, on el nombre de visitants augmenta un 18,1% i la xifra de turistes arriba als 258 milers. En aquesta illa cal destacar el creixement del turisme nacional, amb un 23,9% d'increment interanual i del britànic amb un 21,3%. A Mallorca l'arribada de turistes també creix a bon ritme (8,5%) i assoleix 3,2 milions de turistes. En aquesta illa sobresurt el creixement del turisme d'origen alemany, amb una taxa del 10,4%, que ja representa el 41,1% del total. El turisme espanyol i el britànic també acompanyen en el creixement (9,8% i 5,4% més, respectivament). Les Pitiüses també augmenten amb força (9,5%), i gràcies a l'increment dels turistes britànics (17,5%) i espanyols (8,2%), mentre que cauen els alemanys (–14,6%).

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	**Darrera dada**		**Variació interanual (%)**	
Transport i emmagatzematge	**maig**	**27.856**	↗	**7,0**
Mallorca	maig	21.686	↗	6,9
Menorca	maig	1.399	↘	-4,6
Pitiüses	maig	4.629	↗	11,5
Informació i comunicació	**maig**	**7.798**	↗	**3,1**
Mallorca	maig	6.988	↗	3,2
Menorca	maig	301	↘	-3,8
Pitiüses	maig	485	↗	6,6

Font: TGSS

Fins al maig del 2017 el nombre d'**afiliats** en la branca de transport i emmagatzematge augmenta un 7,0% interanual per al conjunt de les Illes Balears. Aquest fet és un reflex de l'increment d'activitat que es dona en aquesta branca a l'arxipèlag balear. L'afiliació s'incrementa a Mallorca (6,9%) i a les Pitiüses (11,5%), i disminueix a Menorca (-4,6%). D'altra banda, la xifra de treballadors del sector d'informació i comunicacions també creix (un 3,1%) respecte del maig de l'any anterior. La millora en el nombre de treballadors en aquest cas també es dona a Mallorca i a les Pitiüses, amb un 3,2% i un 6,6% respectivament, mentre que a Menorca minva (-3,8%).

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

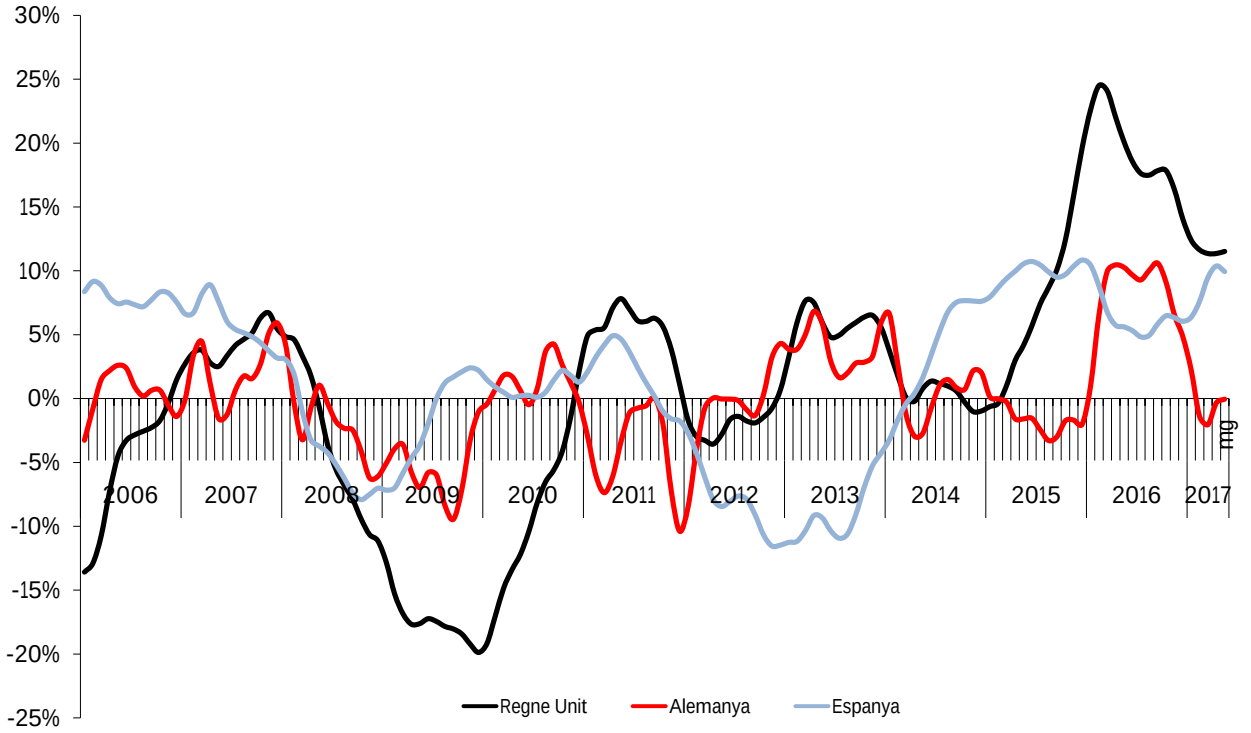
	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	**gener-maig**	**5.342.545**	↗	**8,3**
Espanya	gener-maig	1.905.092	↗	9,6
Alemanya	gener-maig	1.400.706	→	0,3
Regne Unit	gener-maig	1.020.906	↗	12,8
Itàlia	gener-maig	103.677	↗	15,4
Suïssa	gener-maig	173.025	↗	4,6
França	gener-maig	134.626	↗	18,1
Mallorca	**gener-maig**	**4.029.154**	↗	**6,7**
Espanya	gener-maig	1.195.902	↗	8,4
Alemanya	gener-maig	1.329.168	→	0,8
Regne Unit	gener-maig	731.321	↗	10,9
Itàlia	gener-maig	26.194	↗	6,3
Suïssa	gener-maig	156.995	↗	3,5
França	gener-maig	92.389	↗	16,3
Menorca	**gener-maig**	**374.897**	↗	**14,8**
Espanya	gener-maig	235.088	↗	15,3
Alemanya	gener-maig	10.652	↘	-24,2
Regne Unit	gener-maig	103.703	↗	18,8
Itàlia	gener-maig	2.910	↗	4,1
Suïssa	gener-maig	1.262	↗	36,0
França	gener-maig	11.725	↗	21,5
Eivissa	**gener-maig**	**938.494**	↗	**13,1**
Espanya	gener-maig	474.102	↗	10,0
Alemanya	gener-maig	60.886	↘	-5,0
Regne Unit	gener-maig	185.882	↗	17,1
Itàlia	gener-maig	74.573	↗	19,5
Suïssa	gener-maig	14.768	↗	16,7
França	gener-maig	30.512	↗	22,2

Font: AENA

Els **passatgers** arribats entre el gener i el maig de l'any 2017 a les Illes Balears per via aèria augmenten un 8,3% en comparació amb el mateix període de l'any passat. Així, fins al mes de maig n'arriben 5,3 milions als aeroports de les Balears, i continua la bona tendència de l'any anterior. Entre els principals països emissors, destaquen el Regne Unit i Espanya, ambdós amb un fort increment (un 12,8% i un 9,6%, respectivament) mentre que el mercat alemany s'estanca (0,3%). Així mateix, fins al maig hi ha un increment interanual de visitants procedents d'altres mercats. Així les coses, creix el nombre de passatgers d'orígens com ara França (18,1%), Itàlia (15,4%), Suècia (19,5%) i, de forma destacada, Holanda, que, continuant amb la tendència de l'any passat, és el mercat que més augmenta en termes relatius (37,3%). Del total de passatgers que arriben als aeroports de les Illes Balears fins al maig, el 64,3% són estrangers.

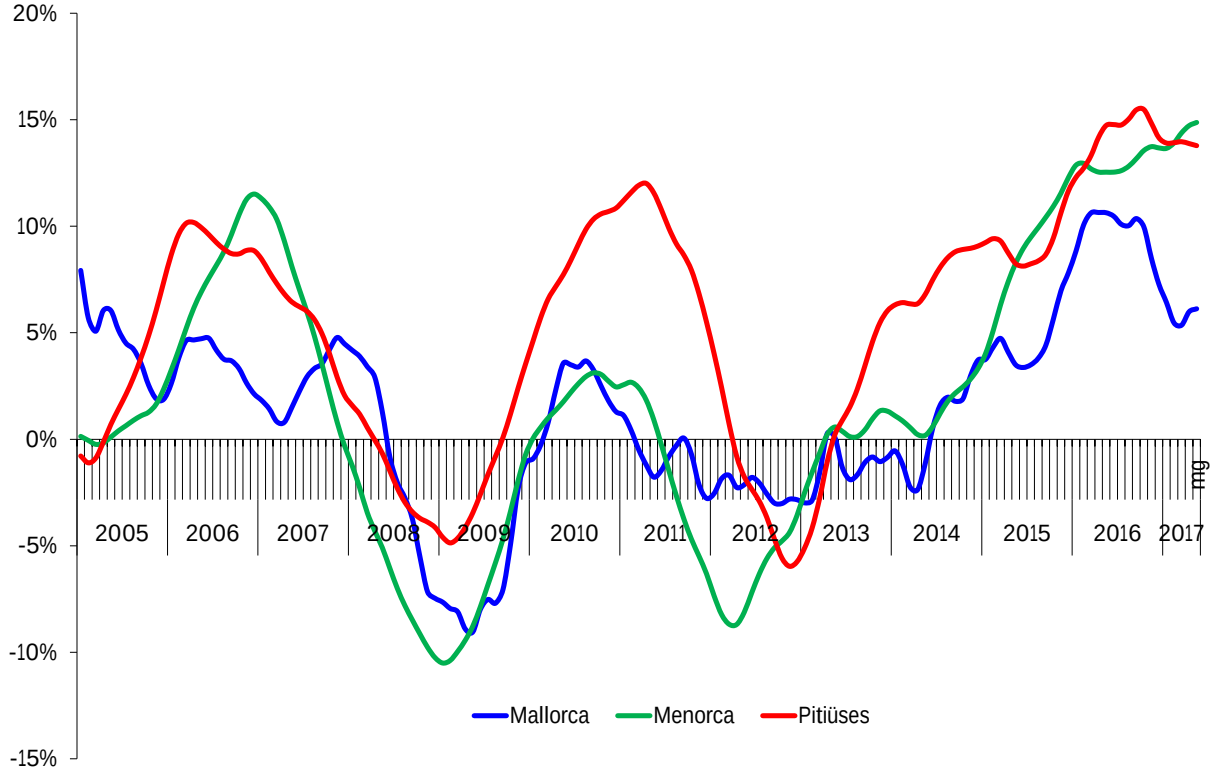
El nombre de passatgers arribats per via aèria fins al maig augmenta un 8,3% interanual i continua la bona tendència després de quatre anys de rècord

Gràfic 13. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA, elaboració pròpia

Gràfic 14. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el passatge creix amb força a tots els aeroports. El nombre de passatgers arribats a Mallorca entre el gener i el maig se situa en 4,0 milions. El passatge augmenta un 6,7% en aquesta illa gràcies al bon comportament del mercat nacional (8,4%) i el britànic (10,9%). A Mallorca, el passatge alemany, després de marcar rècords l'any passat, es manté constant (0,8%). Així mateix, altres països d'origen mostren variacions relatives elevades, com ara Holanda, que té un increment d'un 33,1% interanual. El nombre total de passatgers arribats a l'aeroport de Maó augmenta un 14,8% fins al maig. A Menorca puja el passatge britànic (18,8%) i el nacional (15,3%), mentre que cau el passatge alemany (-24,2%). Aquests tres mercats representen el 93,2% del total de passatge, tot i que cal destacar que la resta de mercats ha augmentat un 20,3% en conjunt. D'aquests mercats sobresurten l'holandès (26,4%) i el francès (21,5%). Finalment, el volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa s'incrementa un 13,1% interanual per el període esmentat. Com a les altres illes, aquest creixement està motivat pel bon comportament del mercat nacional (10,0%) i el britànic (17,1%), mentre que el passatge d'Alemanya retrocedeix un 5,0%.

Alhora, el passatge d'altres mercats també creix per consolidar el fort increment de passatgers que arriben a aquesta illa, igual que succeeix a Menorca. Així, també destaquen el passatge d'origen holandès (42,0%) i el francès (22,2%).

Els aeroports de les Balears reben cada vegada més entrades de passatgers en companyies aèries de baix cost. Així, fins al maig del 2017 aquestes companyies transportaren 1,8 milions de passatgers, i això representa un augment d'un 23,9% respecte de les xifres de l'any anterior. L'arxipèlag balear va ser la comunitat autònoma que experimentà un increment interanual més important dels passatgers que arriben per aquest mitjà de transport, segons dades difoses per l'Institut d'Estudis Turístics.

Segons les dades publicades per l'INE, els viatgers del transport metropolità de Palma se xifren en 249 milers fins a l'abril del 2017, un 1,6% inferior a la dada de l'any 2016. Alhora, els usuaris del transport en autobús de Palma, que sumen 12,3 milions, s'incrementen en un 2,7% interanual.

EL TRÀNSIT MARÍTIM DE PASSATGERS EN LÍNIA REGULAR A LES ILLES BALEARS CONTINUA AUGMENTANT DESPRÉS DE QUATRE ANYS D'INCREMENTS

Taula 27. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línia regular	abril	465.712	↗	44,8
Creuers turístics	abril	134.201	↘	-4,3
Mallorca				
Línia regular	abril	117.699	↗	56,7
Creuers turístics	abril	108.652	↘	-10,5
Menorca				
Línia regular	abril	49.621	↗	131,8
Creuers turístics	abril	12.428	↗	184,3
Pitiüses				
Línia regular (excepte de Formentera a Eivissa)	abril	55.718	↗	42,1
Línia regular Formentera	abril	121.337	↗	30,5
Creuers turístics	abril	13.121	↘	-9,8

Font: Ibestat

Després de quatre anys d'increments, el trànsit marítim de passatgers en línia regular a les Illes Balears, segons l'Ibestat, augmenta, entre el gener i l'abril, un 17,6% respecte del mateix període del 2016. L'increment de passatgers per via marítima en línia regular té lloc a totes les illes. Destaca el creixement a Menorca amb una taxa de variació del 44,2%, tot i que la resta d'illes també creixen a taxes de dos dígits. D'altra banda, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears, després d'un any 2015 de rècord, consolidat al 2016, les dades i el volum de creueristes cauen amb força (-17,3%) durant el primer quadrimestre. Per illes, destaca Menorca amb un increment del 208,1%, tot i que en termes absoluts només suposa un increment de 9.000 persones. Aquest increment no pot compensar el mal comportament de la resta de ports que reben creueristes. El Port d'Eivissa disminueix un 9,8%, el port d'Alcúdia perd l'arribada testimonial de dos centenars de passatgers de creuers i el port de Palma destaca en el signe negatiu (-21,9%). Cal comentar que aquest port concentra el 87,3% del total de creueristes que arriba a les Illes Balears durant els primers quatre mesos de l'any en curs.

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	abril	1.341.935	↗	2,4
Aeri	maig	1.263	↘	-7,1
Mallorca				
Marítim	abril	981.195	↗	4,4
Aeri	maig	968	↘	-8,0
Menorca				
Marítim (port de Maó)	abril	60.871	↘	-14,9
Aeri	maig	114	↗	7,2
Pitiüses				
Marítim Eivissa	abril	272.899	→	-1,1
Marítim Formentera	abril	26.970	↗	4,4
Aeri Eivissa	maig	180	↘	-6,7

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia

Durant el primer quadrimestre de l'any 2017, el transport marítim de **mercaderies** presenta una tendència a l'alça (8,5%) respecte al mateix període de l'any anterior, per arribar als 4,7 milions de tones. Aquest és un indicador que es troba molt correlacionat amb l'activitat econòmica del l'arxipèlag en general. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima mostren un signe positiu a Mallorca (9,7%), Eivissa (7,0%) i Formentera (26,3%), mentre que prenen el signe contrari a Menorca (-9,2%). Per a aquesta illa només es disposen de les dades del Port de Maó per a l'any en curs , però s'ha d'indicar que el port de Ciutadella ha guanyat importància dins el transport de mercaderies i, segons les dades de Ports de les Illes Balears, ha passat de gestionar el 7,6% de les mercaderies que passaren per Menorca l'any 2009 a gestionar-ne el 43,8% l'any 2016, amb 520 milers de tones.

L'ANY 2017, A LES ILLES BALEARS, LES MERCADERIES TRANSPORTADES CONTINUEN AUGMENTANT DESPRÉS D'UN ANY DE RÈCORD

El transport de mercaderies per via aèria, fins al maig disminueix un 4,2% a causa de la caiguda del transport de mercaderies a totes les illes: a Eivissa un 6,9%, a Mallorca un 4,5% i a Menorca un 3,6%. Amb aquesta baixada segueix la tendència negativa que s'inicià l'any 2008.

4.4. Mediació financera

Taula 29. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	abril	895	→	-0,7
Mallorca	abril	706	↗	5,2
Menorca	abril	86	↗	13,2
Pitiüses	abril	103	↗	3,7
Import de noves hipoteques (milions d'€)	abril	174,1	↗	12,0
Dipòsits (milions d'€)	1r trim	22.670	↗	5,1
Crèdits (milions d'€)	1r trim	31.648	↘	-1,6
Nombre d'oficines d'entitats financeres	3r trim	846	↘	-5,4
Afiliats a la SS activitat mediació financera[1]	maig	7.155	→	-0,5
Mallorca[1]	maig	6.681	→	-1,6
Menorca[1]	maig	166	↗	7,8
Pitiüses[1]	maig	300	↗	26,1

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia

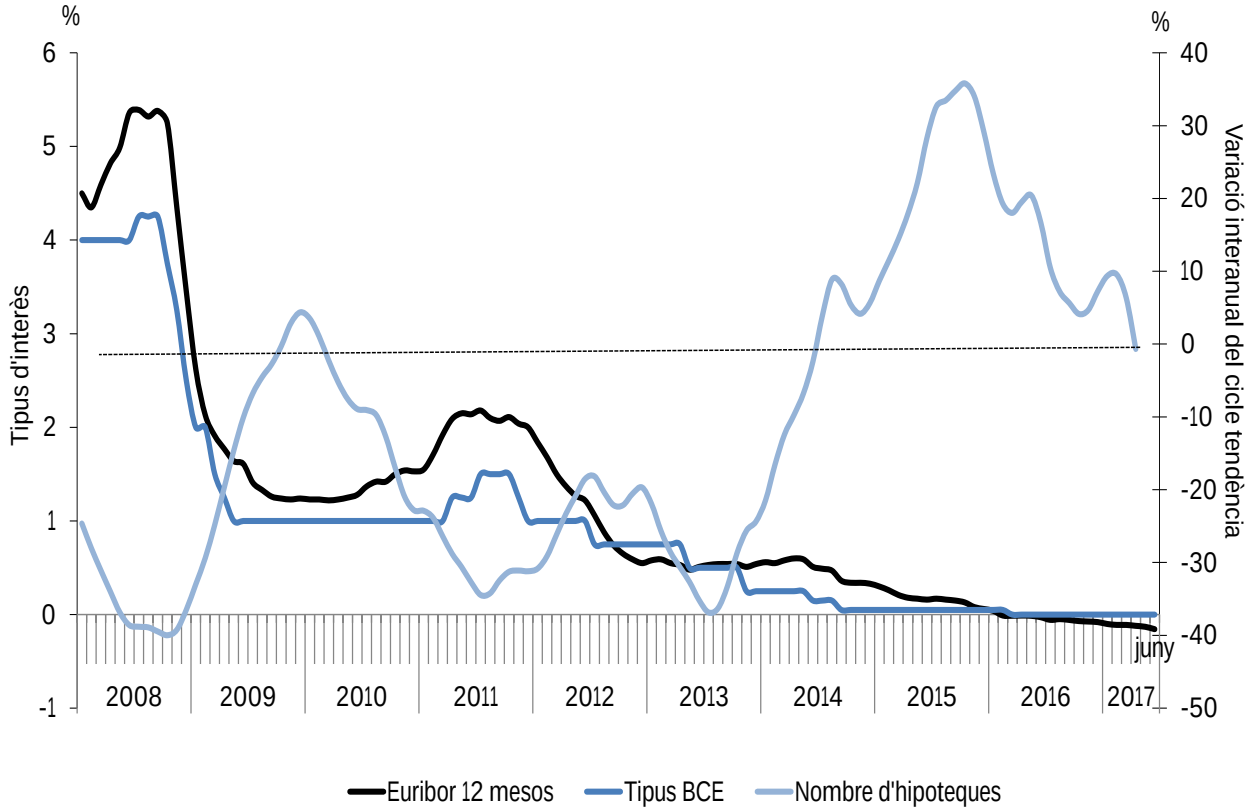
[1] Taxa de variació interanual

El **nombre d'oficines bancàries** continua en descens i en el primer trimestre del 2017 suma 846 oficines en el conjunt de les Illes Balears, 8 menys que en el trimestre precedent, i amb una tendència que roman encara en signe negatiu. En el conjunt d'Espanya s'aprecia la mateixa evolució a la baixa i en aquest primer trimestre es comptabilitzen 28.404 oficines, 403 menys que un trimestre abans. El tancament d'oficines es relaciona amb una variació del nombre d'**afiliats a la Seguretat Social**, que continua en negatiu per al conjunt de les Illes Balears. Al maig d'enguany el nombre d'afiliats arriba a 7.155 persones, un 0,5% menys que un any enrere. Per illes, l'afiliació només disminueix a Mallorca (–1,6%), on es concentren més del 93,0% del total d'afiliats. A la resta d'illes, tot i l'escassa representació en termes absoluts, l'afiliació es recupera lleugerament, especialment a Eivissa (26,5%) i a Menorca (7,8%).

L'euríbor a 12 mesos disminueix fins a un -0,156% al juny d'enguany

Al mes de febrer d'enguany, el BCE manté el **tipus d'interès oficial** de la zona euro en el 0,00% fixat des del març del 2016, després de mantenir-lo durant un any i mig en el 0,05% (des del setembre del 2014). L'objectiu d'aquesta mesura històrica és reactivar la situació econòmica davant el risc de deflació. Així, i pel que fa al creixement de la zona euro, en el primer trimestre del 2017 el PIB se situa en l'1,9%, 0,1 p. p. més que el trimestre anterior i també 0,2 p. p. més que d'un any ençà. En l'àmbit hipotecari, malgrat alguna vacil·lació en algun mes en concret, s'observa especialment en les dades acumulades una tendència a l'alça en el **nombre** d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears, tal com es veu en els apartats corresponents, afavorida per un euríbor que segueix disminuint i arriba a un -0,156% al juny d'enguany.

Gràfic 15. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euríbor, INE, elaboració pròpia

En el primer trimestre d'enguany, els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear sumen 22.670 milions d'euros i representen una davallada d'un 2,0% en relació amb el trimestre anterior, encara que, en termes interanuals, suposen una pujada d'un 4,5%. Els dipòsits a les Illes Balears, que es divideixen entre els de les administracions públiques (en aquest trimestre, un 4,7% del total) i els del sector privat (el 95,3% restant), representen un 1,9% sobre el total de dipòsits en l'àmbit estatal. Els dipòsits de les administracions públiques, després de la forta pujada dels dos trimestres anteriors, moderen la tendència a l'alça i, si bé representen un creixement interanual de més d'un 38,0%, queden lleugerament per sota del volum registrat el trimestre precedent (–4,4%). Altrament, els dipòsits del sector privat, que sumen 21.596 milions d'euros, cauen un 1,9% en termes intertrimestrals i, en canvi, pugen un 3,2% en comparació amb el mateix trimestre de l'any passat. L'evolució dels dipòsits a Espanya continua a la baixa i en el trimestre actual disminueixen tant respecte del trimestre anterior (-0,7%) com en relació amb el primer trimestre del 2016 (–0,9%).

El **crèdit** concedit a les Illes Balears continua la tendència a la baixa i en el primer trimestre d'enguany disminueix un 1,7% en termes interanuals. El volum total del crèdit arriba a 31.648 milions d'euros, el 93,1% dels quals correspon a llars i empreses (-0,4% de decrement intertrimestral) i el 6,9% restant correspon a les administracions públiques (10,6%). En relació amb el crèdit total nacional, el concedit a les Illes Balears representa aquest trimestre un 2,4%. Del crèdit total privat concedit a Espanya, més de la meitat es destina al finançament de les llars (53,9%) i la resta a finançar activitats productives. Des del primer trimestre del 2014, el pes del crèdit que es destina a les activitats productives disminueix, en benefici del crèdit concedit per al consum de les llars.

Al mes d'abril, el nombre d'**hipoteques**, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag presenta una baixada interanual d'un 21,1% i suma un total de 895. Per la seva part, l'import hipotecat també davalla un 7,2% i arriba als 174,1 milions d'euros. Aquest mes, doncs, l'import mitjà de les hipoteques s'acosta als 195,0 milers d'euros. Quant als habitatges, a l'abril se subscriuen 624 hipoteques (una disminució d'un 19,6% interanual) per un import de 90,8 milions d'euros (un -11,1% interanual).

La ràtio de morositat del sector privat es redueix tot i ser encara elevada per al conjunt d'Espanya

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres elevades, encara que es redueix gradualment des del principi del 2014, després de registrar el valor màxim al desembre del 2013 (13,6%). Així, en el primer trimestre del 2017 la **ràtio de morositat** del sector privat és d'un 8,8% per al conjunt d'Espanya, tres dècimes menys que el percentatge del trimestre precedent (9,1%).

4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex de xifra de negoci				
Activitats professionals, científiques i tècniques	abril	156,5	↘	-10,3
Activitats administratives i serveis auxiliars	abril	132,9	↗	20,7
Índex d'ocupació				
Activitats professionals, científiques i tècniques	abril	95,7	→	0,1
Activitats administratives i serveis auxiliars	abril	123,9	→	1,9
Afiliats a serveis empresarials	**maig**	**58.713**	↗	**6,3**
Mallorca	maig	49.487	↗	7,0
Menorca	maig	2.824	↗	5,8
Pitiüses	maig	6.203	→	0,4
Afiliats a activitats immobiliàries	**maig**	**5.092**	↗	**11,8**
Mallorca	maig	3.689	↗	12,1
Menorca	maig	314	↗	7,5
Pitiüses	maig	1049	↗	11,7

Font: Ibestat, TGSS

Segons les dades publicades per l'Ibestat referents als indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS), en el mes d'abril del 2017 tant l'índex de la xifra de negoci com l'índex d'ocupació per als serveis empresarials presenten resultats divergents en comparació amb el mes d'abril del 2016. Per una banda, la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears baixa un 10,3% en activitats professionals, científiques i tècniques, mentre que augmenta un 20,7% en activitats administratives i serveis auxiliars. Per l'altra, i respecte de l'index d'ocupació, la primera activitat presenta una variació interanual pràcticament nul·la en el mes d'abril (0,1%), i es manté a l'alça en el cas de la segona activitat (1,9%).

El cinquè mes de l'any 2017, el nombre d'afiliats al sector dels serveis empresarials a les Illes Balears és de 58.713. La variació interanual arriba a un 6,3%, i es consolida la tendència positiva iniciada el 2013. Per règims, els afiliats al règim general són 46.068, un 6,6% més que pel maig del 2016. Al règim d'autònoms els afiliats sumen 12.644, un 4,8% més que fa un any. Per illes, l'increment de l'afiliació és present a tot l'arxipèlag, sobretot en el cas de Mallorca (un 12,1% més).

El capital subscrit per a la constitució de societats mercantils es dobla en el primer quadrimestre del 2017

El nombre de societats mercantils constituïdes a les Illes Balears el mes d'abril del 2017 és de 303 empreses noves, segons dades de l'Ibestat, 107 menys que a l'abril del 2016. Totes són de responsabilitat limitada, un 25,7% menys que fa un any. Al conjunt d'Espanya, les societats mercantils també experimenten un descens (–18,1%), a conseqüència de la disminució de societats limitades (–18,0%), que són la majoria, malgrat que augmenten les societats anònimes (22,6%). Tot i que s'han creat menys empreses que ara fa un any, el capital subscrit ha crescut de manera molt destacable. Així, a les Balears suma 76,6 milions d'euros del gener a l'abril del 2017, un 110,9% més que en el mateix període de l'any 2016. Del total de dissolucions que s'han produït a les Illes, 313 són de caràcter voluntari (27 més que un any abans) i 49 per fusió (23 més, en aquest cas). Ara bé, segons el Ministeri d'Ocupació i Seguretat social, el nombre d'empreses que s'inscriuen com a cotitzants en el règim general de la Seguretat Social al maig del 2017 és de 43.868, un 3,3% més que fa un any. Per sectors, en aquest mateix mes el nombre d'empreses actives augmenta en tots els sectors, més especialment en el cas de la construcció (8,9%), seguit de la indústria (4,0%), dels serveis (2,5%) i de l'agricultura (0,2%).

Pel que fa als deutors en concurs de creditors, a les Illes Balears n'hi ha 35 el primer trimestre del 2017, dos més que en el mateix període del 2016, segons dades de l'Ibestat. En l'àmbit nacional també es dona un increment dels concursos (3,9%). Dels processos concursals a les Balears, 2 corresponen a persones físiques sense activitat empresarial i 33 a empreses, gairebé totes de responsabilitat limitada (el 71,4%). Entre les empreses concursades, el 27,3% del total es dediquen a la construcció, seguides de les centrades en el comerç (15,2%). En termes interanuals i per activitat econòmica principal, només augmenta un tipus d'empresa concursada, la dedicada a la resta de serveis (30,0%), mentre que la resta disminueixen. Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació fins a dos milions d'euros (20 empreses) són les més damnificades. Per volum de treballadors, el 33,3% de les empreses concursades tenen entre un i cinc assalariats.

Segons l'índex de confiança empresarial publicat per l'Ibestat, en el segon trimestre del 2017 l'opinió dels empresaris de les Illes Balears sobre l'evolució dels seus negocis millora en comparació amb un any enrere i també respecte del trimestre que acaba. Així, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH), amb un valor de 141,0 punts, augmenta un 3,7% interanual a les Illes Balears, i supera l'increment de la mitjana nacional (2,8%). En comparació amb la situació a l'inici del segon trimestre de l'any passat, les expectatives es mantenen en positiu a tot l'arxipèlag, especialment per als empresaris de Mallorca (4,8%) i de les Pitiüses (3,6%), però s'alenteix lleugerament en el cas dels empresaris de Menorca (1,1%). Per sectors, en aquest segon trimestre milloren les expectatives empresarials en termes interanuals a tots els sectors, encapçalats per la indústria (14,3%) i, ja a certa distància, pels sectors del transport i l'hostaleria, seguits de la construcció, el comerç i la resta de serveis. Pel que fa a les expectatives empresarials sobre el primer trimestre del 2016, el sector del transport i l'hostaleria encapçalen la confiança en la millora de l'activitat econòmica fins al juny (4,7%), seguits del comerç, mentre que el sector industrial i el de la construcció mantenen la desconfiança sobre l'evolució del negoci per a aquest segon trimestre (–2,8% i –0,6%, respectivament).

Mercat immobiliari

El mercat immobiliari manté una bona evolució. El nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social en aquesta branca continua augmentant en relació amb l'any anterior. Així, al maig hi ha 1.407 centres de treball en les activitats immobiliàries a les Illes Balears, 107 més que en el mateix mes del 2016. Pel que fa a l'afiliació, al maig hi ha 5.092 persones afiliades, un 11,8% més que un any enrere. Tant l'afiliació com els centres de treball augmenten a totes les illes.

Les transmissions d'habitatges nous augmenten en el primer quadrimestre del 2017 a les Illes Balears

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Compravenda d'habitatges	abril	1.000	↘	-14,2
Habitatges nous	abril	191	↘	-16,2
Habitatges de segona mà	abril	809	↘	-13,8
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)	1r trim	2.064,5	→	0,5
Habitatge lliure fins a 5 anys d'antiguitat	1r trim	2.434,7	↗	3,1
Habitatge lliure més de 5 anys d'antiguitat	1r trim	2.056,3	→	0,4
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	abril	3256	↗	21,0
Import d'hipoteques sobre habitatges (milers d'€)	abril	485.521	↗	28,2
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	abril	149.116	↗	5,9
Mallorca				
Preu mitja de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Palma de Mallorca	1r trim	1.610,5	↗	2,8
Manacor	1r trim	1.284,1	↗	2,6
Inca	1r trim	1.173,1	↗	10,4
Calvià	1r trim	2.450,4	→	-0,4
Menorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Maó	1r trim	1.253,2	↗	9,2
Ciutadella de Menorca	1r trim	1.612,9	↗	4,1
Pitiüses				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Eivissa - vila	1r trim	2.713,5	↗	3,6
Santa Eulària del Riu	1r trim	2.747,3	↗	10,7

Font: Ibestat a partir de dades de l'INE i del Ministeri de Foment

El ritme d'activitat dels serveis immobiliaris augmenta en el primer quadrimestre del 2017, amb un creixement del 13,5% respecte dels primers quatre mesos del 2016. Ara bé, la compravenda d'habitatges a les Illes Balears, que mostrava increments interanuals positius continuats des del mes d'abril del 2015, disminueix el 2017 un 3,6% al febrer i un 14,2% a l'abril. Així, en el quart mes del 2017 es registren 1.000 transmissions d'habitatges, 166 menys que fa un any. Com s'ha comentat, malgrat aquests descensos mensuals, el total del primer quadrimestre del 2017 experimenta un augment interanual, amb un total de 4.804 habitatges transmesos. Segons el règim de l'habitatge, les dades posen de manifest el diferent comportament de la demanda per a cadascun dels tipus analitzats. Les transmissions d'habitatges de segona mà, les quals sumen 4.009 en el primer quadrimestre, creixen un 20,5% interanual. En canvi, en les transmissions d'habitatges nous, que arriben en el primer quadrimestre a les 961, perden un 36,5% respecte del primer quadrimestre del 2016. L'augment de la compravenda d'habitatges des del gener fins a l'abril del 2017 és present a totes les illes, excepte a les Pitiüses. Concretament, a l'illa de Mallorca es transmeten 3.565 habitatges en el primer quadrimestre de l'any (una variació del 18,4% interanual), 601 a Menorca (39,4%) i 640 a les Pitiüses (-19,0%). Per tipus d'habitatge, la compravenda d'habitatge nou en aquest període disminueix a cadascuna de les illes, mentre que en el mercat de segona mà continua l'activitat a totes les illes, especialment a Mallorca (24,7%).

D'acord amb el descens de l'activitat immobiliària, la darrera dada d'abril del 2017 mostra un descens del nombre d'hipoteques per adquirir un habitatge d'un 19,6% per al conjunt balear. L'import hipotecat també disminueix fins a un 11,1% a l'abril en comparació amb ara fa un any. A l'igual que a l'apartat anterior, en termes acumulats del primer quadrimestre d'enguany, el nombre total d'hipoteques constituïdes és de 3.256 a les Illes Balears, xifra que suposa un augment del 21,0% respecte del primer quadrimestre del 2016. Pel que fa a l'import hipotecat (485 milions d'euros), l'increment és del 28,2%. En línia amb aquest repunt es troba el repartiment territorial, ja que la constitució d'hipoteques creix a Menorca (un 40,2% en el primer quadrimestre de l'any 2016, amb 345 hipoteques constituïdes), seguida per les Pitiüses (24,8%) i per Mallorca (17,9%). Quant a l'import hipotecat acumulat, augmenta sobretot en el cas de Menorca (47,4%), però també a Mallorca (27,8%) i a les Pitiüses (22,4%). Paral·lelament a l'augment en el mercat hipotecari, les taxacions d'habitatges, que la majoria de les entitats financeres exigeixen abans de concedir una hipoteca, presenten a les Illes Balears una variació interanual positiva d'un 16,2% en el primer trimestre del 2017, amb un total de 4.085 valoracions.

El preu de l'habitatge lliure segueix pujant en termes interanuals a les Illes Balears, tot i que més lleugerament. En els primers tres mesos d'enguany el preu de l'habitatge arriba a 2.064,5 euros per metre quadrat a les Illes Balears, un 0,5% més que fa un

any, però un 0,3% menys si es compara amb el darrer trimestre del 2016. L'increment interanual es dona tant en el preu dels habitatges lliures amb menys de cinc anys d'antiguitat, com en els de més anys de construcció. D'altra banda, el preu a les Illes continua situant-se per sobre de la mitjana nacional (1.525,8€m^2), que també puja en el primer trimestre del 2017 (un 2,2% interanual i un 0,9% respecte del trimestre anterior), segons dades del Ministeri de Foment. Pel que fa als principals municipis illencs de més de 25.000 habitants, el preu de l'habitatge lliure augmenta en tots excepte a Marratxí (-2,8%), Llucmajor (-2,7%) i Calvià (-0,4%). Entre aquests municipis destaquen els de les Pitiüses, on el preu mitjà és superior al de la resta d'illes i a més és on es registren alguns dels augments més elevats respecte d'un any ençà.

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	maig	36.191	↗	4,8
Altres serveis socials	maig	28.878	↗	5,4
Administració pública	maig	20.049	→	1,8
Educació	maig	21.970	↗	8,3
Serveis de la llar	maig	12.290	↘	-3,4
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	maig	30.737	↗	4,5
Altres serveis socials	maig	22.222	↗	5,2
Administració pública	maig	16.185	→	1,5
Educació	maig	20.020	↗	8,9
Serveis de la llar	maig	9.697	↘	-3,1
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	maig	2.108	↗	8,1
Altres serveis socials	maig	1.894	↗	2,0
Administració pública	maig	2.088	↗	5,8
Educació	maig	723	→	0,6
Serveis de la llar	maig	741	↘	-4,5
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	maig	3.301	↗	5,2
Altres serveis socials	maig	4.644	↗	7,9
Administració pública	maig	1.776	→	0,3
Educació	maig	1.198	↗	3,6
Serveis de la llar	maig	1.849	↘	-4,6

Font: TGSS

Al mes de maig del 2017 hi ha 36.191 persones afiliades en **activitats sanitàries i serveis socials** a les Illes Balears, cosa que representa un increment interanual del 4,8%. Aquesta tendència de creixement es consolida, atès que augmenta de forma ininterrompuda des del 2013. Totes les illes presenten increments dels ocupats en aquesta activitat respecte de l'any anterior, si bé destaca el 8,1% a Menorca. La segueixen les Pitiüses (5,2%) i Mallorca (4,2%).

Segons dades de l'enquesta de professionals col·legiats de l'INE, el 31 de desembre del 2016 hi ha 5.484 metges col·legiats a les Illes Balears, un 2,4% més que l'any anterior. D'aquests, un 9% ja són col·legiats jubilats. Pel que fa als col·legiats en actiu, un 52,0% són homes i el 48,0% restant són dones. S'observa un canvi de tendència amb el pas dels anys amb una major incorporació de

dones al col·lectiu mèdic, atès que entre el col·lectiu més jove de metges col·legiats la gran majoria són dones (el 68,2% dels metges menors de 35 anys). En el conjunt d'Espanya el nombre de metges col·legiats és de 247.974, xifra un 2,0% per sobre de la del 2015. Tanmateix, les Illes Balears se situen per sota de la mitjana nacional pel que fa a la taxa de metges actius per cada 100.000 habitants, amb 436,3 metges, lluny dels 468,5 del conjunt d'Espanya o dels 594,2 de la comunitat de Madrid, la comunitat autònoma amb la taxa més elevada. De fet, les Illes Balears és la sisena comunitat autònoma amb la taxa de metges no jubilats per cada 100.000 habitants més baixa d'Espanya.

Pel que fa al personal d'infermeria, i seguint amb l'enquesta de professionals col·legiats de l'INE, els infermers col·legiats en actiu s'han incrementat en un 3,5% respecte a la xifra del 2015 i se situen en els 6.004 professionals. En aquest cas el col·lectiu femení representa una àmplia majoria, el 83,3%, i també es tracta d'un col·lectiu jove, atès que el 31,3% del total de col·legiats són menors de 35 anys. La taxa d'infermers actius per cada 100.000 habitants se situa en el 525,1 a les Balears, per sota de la mitjana espanyola, que el 2016 és 549,0. En aquest cas les Illes Balears són la sisena comunitat autònoma amb la taxa més baixa, si bé la taxa ha augmentat respecte al 2015 (12,8 efectius més per cada 100.000 habitants).

Segons dades de l'Observatori del Treball, la mitjana d'aturats que cerquen feina en activitats sanitàries entre el gener i el maig del 2017 és de 301 persones, un 1,0% menys que en el mateix període del 2016. D'aquests, 160 són personal d'infermeria (un -1,8% interanual) i 141 personal mèdic, xifra idèntica a la de l'any anterior. Al mateix temps, del gener al maig del 2017, es registren 1.887 contractes a facultatius sanitaris, un 1,6% menys que en el mateix període de l'any anterior, repartits entre personal mèdic (2,5% menys de contractes que l'any anterior) i personal d'infermeria (–0,7%).

Continua la tendència a l'alça de les targetes sanitàries individuals emeses a les Illes Balears per quart any consecutiu

Segons dades del Servei de Salut de les Illes Balears, al mes d'abril del 2017 hi ha 37.196 persones pendents d'una cita amb l'especialista, un 32,4% menys que l'any anterior. Alhora, el temps de demora per tenir la cita es redueix un 50,5% (de 68,3 dies de mitjana d'espera a 30 d'abril del 2016 a 33,8 dies un any després). També disminueix el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica, que al mes d'abril del 2017 és de 12.424 (un -6,5% en variació interanual), així com el temps d'espera per ser intervingut (–10,0%), que passa de 87,2 dies de mitjana a 78,5 dies un any després. Aquesta reducció del temps d'espera s'emmarca dins un programa dissenyat pel Servei de Salut i s'ha posat en marxa des del novembre del 2015 per corregir la tendència a l'alça de la xifra de pacients i per reduir el temps d'espera.

El nombre de targetes sanitàries individuals que permeten accedir als serveis sanitaris del sistema sanitari públic de les Illes Balears augmenta els quatre darrers anys per sobre del punt percentual. Així, durant el 2017, segons dades de l'Ibestat, hi ha 1.097 milers de targetes emeses al conjunt de les Illes Balears, un 2,2% més que el 2016. El 78,8% d'aquestes són emeses a Mallorca, el 13,4% a les Pitiüses i el 7,8% restant consten a l'illa de Menorca. A totes les illes augmenta el nombre de targetes sol·licitades, i de forma més significativa a les Pitiüses (3,9%), seguida de Mallorca (2,0%) i Menorca (1,3%). Cal destacar que a partir del gener del 2016 l'emissió d'aquesta targeta és gratuïta, perquè el Govern n'ha eliminat el pagament per mitjà de la Llei de pressuposts de la Comunitat Autònoma.

D'altra banda, el nombre de receptes facturades del Sistema Nacional de Salut entre el gener i el maig del 2017 és un 1,3% superior al del mateix període del 2016 i suma 7,3 milions, segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. La despesa farmacèutica mitjançant recepta oficial del Sistema Nacional de Salut acumulada fins al maig és de 82,6 milions d'euros (un 5,9% interanual de pujada). Així doncs, durant els primers cinc mesos del 2017, la despesa mitjana per recepta facturada és d'11,38 euros, un 4,6% més que l'any anterior, per sobre de la mitjana nacional (11,03 euros de despesa mitjana amb una variació interanual d'un 1,7%).

Al maig del 2017 hi ha 28.878 persones afiliades en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** a les Illes Balears, amb una taxa de variació positiva per al conjunt balear d'un 5,4%. Totes les illes experimenten creixements en el nombre d'afiliats en aquesta branca d'activitat, i de forma més significativa les Pitiüses (7,9%), seguides de Mallorca (5,2%) i Menorca (2,0%).

Segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, el 31 de maig del 2017 hi ha 26.078 sol·licituds de prestació per dependència a les Illes Balears. El 2,4% de la població sol·licita aquest tipus de prestació, per sota de la mitjana nacional, que és del 3,5%. S'han resolt 23.874 sol·licituds, de les quals 18.956 corresponen a sol·licitants amb dret a prestació i 15.550 tenen efectivament prestació. Un any enrere els sol·licitants amb dret a prestació eren 17.779 a les Illes Balears i 12.546 foren beneficiaris amb prestació sobre un total de 24.479 sol·licituds. Aquestes xifres signifiquen que el 31 de maig del 2017 hi ha un 6,6% més de sol·licitants amb dret a prestació i un 23,9% més de beneficiaris amb prestació, amb un nombre de sol·licituds registrades que superen en un 6,5% la xifra d'un any enrere.

Pel que fa al sistema de pensions i a la pensió contributiva que inclou els casos de jubilació, incapacitat permanent, viduïtat i orfandat, l'1 de juny de 2017 hi ha a les Illes Balears 185.844 pensionistes, un 1,4% més que un any enrere. Quant a la pensió mitjana, és un 2,1% superior a la del mateix mes de l'any passat, considerant tots els règims del sistema de la Seguretat Social. Així, la pensió mitjana se situa en 851,39 euros a les Illes Balears, per sota de la nacional, que és de 920,22 euros, la qual augmenta un 1,9% en termes interanuals. D'aquestes prestacions, el 63,3% són per jubilació, la pensió mitjana de la qual se situa en 977,94 euros a les Illes, un 2,1% més que fa un any, però per sota de la mitjana nacional, que se situa en 1.063,14 euros (un 2,0% més que un any enrere). Pel que fa a les pensions no contributives o assistencials, l'1 de maig de 2017 la mitjana mensual per jubilació és de 357,76 euros, pràcticament igual que l'any anterior, i se situa per sota de la pensió no contributiva per jubilació nacional (358,91).

Al maig del 2017 hi ha 21.970 persones afiliades en el sector de l'**educació** a les Illes Balears, amb una variació interanual positiva d'un 8,3%. L'afiliació augmenta a totes les illes, però sobretot a Mallorca (8,9%), illa on es concentren el 91,1% dels ocupats, i de forma més suau a les Pitiüses (3,6%) i Menorca (2,0%).

Augmenta significativament el nombre de treballadors en l'educació

Segons dades de l'Ibestat, en el primer trimestre del 2017 la taxa d'abandonament escolar dels joves d'entre 18 i 24 anys que han acabat com a màxim la primera etapa de l'educació secundària i no han seguit cap estudi o formació durant les quatre setmanes anteriors a la realització de l'enquesta de població activa és del 26,4% a les Illes Balears (el 31,4% en el cas dels homes i el 21,4% en el de les dones). Augmenta l'abandonament escolar a les Illes Balears respecte del primer trimestre del 2016, que fou

del 25,8%, sobretot en el cas de les dones (2,1 punts percentuals més).

Al maig del 2017 hi ha 20.049 persones que treballen a l'**Administració pública** (serveis generals), un 1,8% més que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. L'afiliació augmenta a totes les Illes, més en el cas de Menorca (5,8%), seguida de Mallorca (1,5%), i de les Pitiüses (0,3%).

LA TAXA D'ABANDONAMENT ESCOLAR DELS JOVES D'ENTRE 18 I 24 ANYS REPUNTA EN EL PRIMER TRIMESTRE DEL 2017

Segons dades del *Butlletí Estadístic del Personal al Servei de les Administracions Públiques* que publica cada semestre el Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, al gener del 2017 hi ha a les Illes Balears 55.435 empleats públics, 314 menys que al gener del 2016 i 1.184 més que al juliol del 2016. En comparació amb el gener del 2016, disminueixen els qui presten serveis a l'Administració autonòmica i a l'estatal, mentre que augmenten en l'àmbit local i universitari. Així, 10.429 pertanyen a l'Administració pública estatal (-1,3% interanual), 28.379 a l'Administració autonòmica (-2,1%), 14.788 a l'Administració local (2,9%) i 1.839 a les universitats (0,7% més que un any enrere). En termes interanuals i per al conjunt nacional hi ha 3.887 empleats públics menys que un any enrere. El nombre d'empleats públics que més disminueix és a l'Administració local (-1,1%), seguit del nombre d'empleats públics de l'Administració central (-1,0%), mentre que augmenta el personal empleat a les comunitats autònomes (1,0%), el qual representa el 51,8% del total d'empleats públics, i també el personal empleat a les universitats (1,7%).

Pel que fa a l'increment de les retribucions per als empleats públics que s'estableix anualment en la llei de pressuposts generals de l'Estat, en la del 2017 s'ha inclòs un augment de l'1,0% per als treballadors del sector públic aplicable des de l'1 de gener del 2017. A més, es manté l'establert sobre la taxa de reposició del 50% amb caràcter general, que puja fins al 100% per a alguns sectors considerats prioritaris com, entre d'altres, el control i la lluita contra el frau fiscal, laboral, de subvencions públiques i en matèria de Seguretat Social, i el control de l'assignació eficient dels recursos públics, per a l'assistència directa als usuaris dels serveis socials o la gestió de prestacions i polítiques actives en matèria de treball. També, en l'aprovació dels comptes públics es preveu una convocatòria d'oferta pública d'ocupació ordinària (67.000 llocs de feina) i una oferta extraordinària, amb l'objectiu de donar estabilitat a més de 250.000 empleats públics en els pròxims tres anys.

Finalment, pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, el 31 de maig del 2017 se situa en les 12.290 persones en el conjunt de les Illes Balears, un 3,4% menys que al maig de l'any passat. La variació interanual es frena a totes les Illes, amb una disminució més significativa en el cas de les Pitiüses (-4,6%) i Menorca (–4,5%).

III. MERCAT LABORAL

1 Context. Espanya i la UE-28

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-28)		
	Període: 1T17			Període: 1T17			Període: 4T16		
	Darrera dada	Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Persones actives (milers)	**588,0**	→	**-1,9**	**22.693,3**	→	**-0,6**	**245.796,9**	→	**0,6**
Taxa d'activitat (%)	**61,8**	↘	**-2,2**	**58,8**	→	**-0,5**	**57,8**	→	**0,1**
Taxa d'ocupació (de 16 anys i més) (%)	**51,4**	→	**-0,8**	**47,8**	→	**0,9**	**53,0**	→	**0,6**
Persones ocupades (milers)	**489,5**	→	**0,9**	**18.438,3**	↗	**2,5**	**225.574,0**	→	**0,9**
Homes	272,2	↗	2,8	10.048,5	↗	2,2	121.999,2	→	1,3
Dones	217,3	→	-0,9	8.389,8	↗	2,5	103.574,8	→	1,6
Persones menors de 25 anys	20,1	→	-0,4	828,9	↗	7,8	18.540,7	→	0,5
Persones de 25 a 54 anys	391,5	→	-0,4	14.570,3	→	1,5	164.930,2	→	0,7
Persones de 55 anys i més	78,0	↗	5,1	3.039,1	↗	5,4	36.697,5	↗	4,3
Persones estrangeres	96,7	↗	5,5	2.008,2	↗	4,5	17.399,1	↗	7,4
Persones en atur (milers)	**98,5**	↘	**-18,4**	**4.255,0**	↘	**-11,7**	**20.223,0**	↘	**-11,4**
Homes	51,1	↘	-20,7	2.090,6	↘	-12,2	10.662,7	↘	-7,2
Dones	47,5	↘	-8,3	2.164,5	↘	-11,0	9.560,3	↘	-12,1
Persones menors de 25 anys	14,4	↘	-26,0	591,5	↘	-11,5	4.087,3	↘	-7,4
Persones de 25 a 54 anys	70,3	↘	-15,2	3.103,2	↘	-12,5	13.560,1	↘	-4,3
Persones de 55 anys i més	13,9	↗	9,2	560,1	↘	-5,5	2.478,6	→	0,1
Persones estrangeres	28,0	↘	-19,8	686,0	↘	-15,4	2.611,1	↘	-5,4
Taxa d'atur (%)	**16,8**	→	**-1,6**	**18,8**	↘	**-2,3**	**8,2**	→	**-0,9**
Homes	15,8	↘	-2,8	17,2	↘	-2,2	8,1	→	-0,8
Dones	17,9	→	-0,3	20,5	↘	-2,3	8,5	→	-0,8
Persones menors de 25 anys	41,8	↘	-11,2	41,7	↘	-4,8	18,1	→	-1,5
Persones de 25 a 54 anys	15,2	→	-1,1	17,6	↘	-2,1	7,6	→	-0,8
Persones de 55 anys i més	15,1	→	1,3	15,6	→	-1,7	6,3	→	-0,5
Persones estrangeres	22,5	↘	-5,2	25,5	↘	-4,3	13,1	→	-0,1
Taxa de temporalitat (%)	**25,0**	→	**0,3**	**25,8**	→	**0,8**	**14,3**	→	**0,1**
Homes	27,7	→	0,2	25,0	→	0,1	13,9	→	0,1
Dones	22,0	→	0,3	26,6	→	1,4	14,7	→	0,2
% persones autoocupades	**21,3**	→	**1,6**	**16,8**	→	**-0,3**	**10,4**	→	**-0,1**

Font: Eurostat, INE, OTIB

Nota: la variació de les taxes es dóna com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior

Els indicadors econòmics mostren que l'eurozona ha tancat l'any 2016 de manera positiva, amb creixements moderats que s'estan traslladant a totes les economies, malgrat que de manera no uniforme. Les incerteses polítiques sembla que no afecten l'economia europea, que manté el ritme de creixement, especialment influenciada pel bon comportament del consum i de les exportacions. Així, el creixement interanual del primer trimestre del 2017 és de l'1,9%, una dècima més que el trimestre precedent. Les previsions realitzades per la Comissió Europea al maig de 2017 mostren un augment del PIB de l'1,7% per al 2017 i de l'1,8% per al 2018. Segons el Banc Central Europeu, el creixement assoliria l'1,8% el 2017 i l'1,7% l'any següent. Alhora, l'FMI i l'OCDE mostren previsions lleugerament menors amb augments del PIB al voltant de l'1,6% en els pròxims dos anys.

En aquestes condicions el mercat de treball experimenta una evolució favorable dels seus indicadors: creix un 0,5% la població activa i un 1,4% l'ocupada, mentre que l'atur cau un 8,5% en el quart trimestre de l'any. A l'igual que en els trimestres anteriors els increments més destacats de l'ocupació els experimenten els estrangers (6,3%) i els majors de 55 anys (4,5%). Per sexe, l'augment de les dones (1,6%) supera el dels homes (1,3%). La taxa d'ocupació de la UE-28 assoleix el 53,0% de la població activa, sis dècimes de punt més que ara fa un any.

L'atur manté la tendència a la baixa per tercer any consecutiu. La taxa d'atur de la UE-28 se situa en el 8,2% el darrer trimestre del 2016, el mateix valor que el trimestre anterior, i el valor més baix des del quart trimestre del 2008. El descens interanual més intens de la taxa d'atur l'experimenten els menors de 25 anys, que perden 1,5 punts respecte del quart trimestre del 2015. Malgrat això, el col·lectiu de joves és el que registra, de manera habitual, la taxa d'atur més elevada (18,1%), seguit pel dels estrangers (13,1%), fet que fa palesa la vulnerabilitat que pateixen aquests dos grups socials.

Les dades de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya presenten una variació anual del PIB en el primer trimestre del 2017 del 3,0%, sis dècimes per sota de la d'ara fa un any. Tot i que l'evolució del mercat de treball és positiva i es genera ocupació, el nombre de persones actives continua en descens (-0,6%). En conseqüència, la taxa d'activitat també perd mig punt percentual i assoleix el 58,8% de la població activa en els primers tres mesos del 2017. En canvi, el nombre d'ocupats creix un 2,3% interanual fins arribar a les 18.438.300 persones, fet que situa la taxa d'ocupació en el 47,8%. L'ocupació creix a tots els col·lectius, però destaca l'augment dels joves (7,5%), dels majors de 55 anys (5,3%) i dels estrangers (4,6%) en el primer trimestre de l'any.

El nombre d'aturats a Espanya no ha recuperat els valors d'abans de la crisi i se situa en xifres similars a les del 2009. Malgrat això, ja porta més de tres anys consecutius de descensos. El primer trimestre del 2017 es comptabilitzen 4.255.000 persones en situació d'atur, les quals representen un 11,2% menys que el mateix trimestre de l'any passat. La taxa d'atur també perd 2,3 punts i assoleix el 18,8% de la població activa espanyola. Els grups que mostren la reducció més intensa són els menors de 25 anys (-4,8 p. p.) i els estrangers (-4,3 p. p.). Ara bé, tot i el descens, aquests dos col·lectius són de forma habitual els més afectats per la crisi, amb unes taxes d'atur molt elevades, del 25,5% entre els estrangers i, especialment, entre els més joves, que, amb una taxa del 41,7%, més que dupliquen la taxa general d'atur.

Alhora, a les Illes Balears, la població activa també perd efectius (-2,3%) en el primer trimestre del 2017, fet que situa la taxa d'activitat en el 61,8% de la població de 16 anys i més. Malgrat el descens, les Illes són la segona comunitat autònoma amb la major taxa, només per darrere de Madrid (62,7%) en el primer trimestre del 2017, fet que posa de manifest el dinamisme que presenta el mercat de treball de les Illes. L'ocupació dels primers tres mesos de l'any suma 489.500 persones, un 0,3% menys que ara fa un any, fet que suposa el primer descens del nombre d'ocupats des de mitjans del 2014, probablement influït pel fet que la Setmana santa d'enguany hagi tingut lloc dins del segon trimestre. Aquesta reducció és conseqüència de la baixada de l'ocupació entre les dones (-3,8%) i entre les persones de 25 a 54 anys (-1,7%). L'augment de la resta de grups, on és destacable el cas dels menors de 25 anys (7,5%), no basta per compensar els descensos anteriors.

L'atur presenta una reducció interanual de l'11,1% els primers tres mesos de l'any, que es correspon amb els descensos de tots els grups sociodemogràfics, amb l'excepció dels majors de 55 anys, que incrementen el nombre de desocupats un 16,8%. Així, els aturats durant el primer trimestre sumen les 98.500 persones, el valor més baix d'un primer trimestre des del 2008. Pel que fa a la taxa d'atur, el valor del primer trimestre sol ser el més elevat de tot l'any perquè coincideix amb el moment de menys activitat turística de l'any. En el primer trimestre del 2017 se situa en el 16,8%, que és el valor més baix d'un primer trimestre des de l'any 2008. Aquesta taxa és dos punts inferior a la mitjana nacional (18,8%) i 1,7 punts inferior a la del primer trimestre del 2016. A l'igual que en el nombre d'aturats, la taxa creix entre els majors de 55 anys (1,3 p. p. més) i disminueix en la resta de col·lectius, especialment entre els menors de 25 anys (-11,2 p. p.) i els estrangers (-5,2 p. p.). Les taxes de tots els grups superen el 15% en el primer trimestre de l'any, sent una vegada més els joves i els estrangers els qui pateixen les taxes més elevades (41,8% i 22,5%, respectivament).

La desagregació sectorial que ofereix l'EPA ens aporta informació referent a l'ocupació i l'atur dels diferents sectors a les Illes. Així, en termes interanuals, l'ocupació del primer trimestre creix a la construcció, mentre que baixa a la resta de sectors (-1,6% tant a la indústria com als serveis). Quant a l'atur, aquest mostra reduccions importants del nombre d'aturats especialment en la indústria (-27,3%) i la construcció (-19,2%) però també en el sector terciari (-1,3%).

També, d'acord amb les dades d'EPA, durant el primer trimestre del 2017 les hores habituals treballades entre els ocupats han augmentat un 1,0% interanual mentre que, com s'ha vist anteriorment, l'ocupació es redueix en el mateix període un 0,3%. Aquest descens pot ser conseqüència del fet que la Setmana Santa (període en què s'incrementa considerablement l'ocupació) el 2017 s'inclou en el segon trimestre, al contrari que l'any anterior, quan va tenir lloc en el primer trimestre. Així, tot i que s'experimenta un lleuger descens de l'ocupació, les hores treballades s'han incrementat en els primers tres mesos de l'any.

2 Ocupació i atur a les Illes Balears

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social[1]	**maig**	**534.931**	↗	**6,1**
Assalariats	maig	424.927	↗	7,4
Autònoms i altres règims especials	maig	110.004	→	1,8
Homes	maig	284.593	↗	6,4
Dones	maig	250.338	↗	5,9
Estrangers UE-28	maig	56.203	↗	10,4
Estrangers no UE	maig	46.274	↗	8,7
Persones en atur registrades	**maig**	**41.429**	↘	**-14,3**
Homes	maig	18.261	↘	-16,3
Dones	maig	23.168	↘	-12,4
Persones menors de 25 anys	maig	3.905	↘	-15,1
Persones de 25 a 54 anys	maig	26.320	↘	-16,1
Persones de 55 anys i més	maig	11.204	↘	-7,6
Estrangers UE-28	maig	2.868	↘	-7,5
Estrangers no UE	maig	4.585	↘	-18,9
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	maig	15.696	↘	-18,7
Total contractes registrats	**maig**	**75.066**	↗	**12,6**
Contractes indefinits	maig	9.398	↗	14,6
Contractes temporals	maig	65.668	↗	11,8
Contractes a temps parcial	maig	19.476	↗	2,6
Contractes fixos discontinus	maig	5.436	↗	14,2

Font: TGSS, SOIB, OTIB

[1] Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

L'evolució positiva del mercat de treball de les Illes Balears es referma durant el mes de maig del 2017. El cinquè mes de l'any presenta un total de 534.931 persones afiliades, que és el valor més alt d'un mes de maig a tota la sèrie estudiada (des de 1996). Respecte d'ara fa un any l'afiliació a la Seguretat social s'ha incrementat un 6,2%. Per la seva banda, l'atur ha disminuït un 17,1% en els darrers dotze mesos, i el nombre de persones desocupades s'ha situat en 41.429 en el mes de maig. Aquesta és la xifra més baixa d'un mes de maig des del 2008. D'acord amb això, la taxa d'atur d'aquest mes assoleix el 7,2% de la població activa, i perd 1,8 p. p. respecte d'ara fa un any.

Les hores efectives treballades creixen interanualment un 2,0% entre els ocupats en el primer trimestre del 2017, mentre que entre els assalariats baixen un 0,9%. Alhora, segons les dades de l'EPA, l'ocupació del primer trimestre de l'any mostra un lleuger decreixement respecte del mateix trimestre de l'any passat (-0,3%). L'explicació d'aquest descens pot raure en el fet que enguany la Setmana Santa ha tingut lloc en el segon trimestre i no en el primer com fa un any. Per la seva banda, l'Ibestat recull les dades d'afiliació al Règim General de la Seguretat Social en equivalència a jornada completa, que augmenta un 7,3% en el primer trimestre.

EL MES DE MAIG DEL 2017 SUPOSA UN RÈCORD HISTÒRIC EN AFILIACIÓ

El nombre de persones en situació d'atur continua a la baixa i assoleix les 41.429 persones en el mes de maig del 2017, un 17,1% menys que ara fa un any. De fet, és el valor més baix d'aquest mes d'ençà del 2008. El descens interanual a Espanya és de l'11,1%, fet que situa el nombre d'aturats en 3.461.128 persones. Per comunitats autònomes, totes experimenten descensos interanuals de l'atur, especialment Aragó (-17,2%) i les Illes Balears (-17,1%).

D'entre les característiques sociodemogràfiques dels aturats destaca el descens de l'atur entre els homes, els quals representen el 44,1% dels desocupats. Per grups d'edat, la reducció és més intensa entre els joves (-19,9%), que ja encadenen quasi cinc anys seguits de descensos, i les persones d'entre 25 i 54 anys (–20,1%), mentre que el descens de la desocupació entre els majors de 55 anys és inferior (–7,8%). Pel que fa als estrangers, en disminueix el seu nombre un 19,3% interanual, tot seguint el fort decrement del grup dels no comunitaris (–23,5%), ja que el seu descens duplica el dels ciutadans de la Unió Europea (–11,5%). El col·lectiu d'aturats que porta més d'un any en demanda d'ocupació al SOIB mostra també una forta disminució (–18,8%), a l'igual que la resta de durades.

En la distribució sectorial, tots els sectors de l'economia de les Illes Balears registren minves de l'atur superiors al 15% en el cinquè mes de l'any. El descens més destacat l'experimenta l'agricultura, que porta pràcticament dos anys i mig de descensos continuats (–33,6%). La segueixen la construcció (–25,8%) i, a una certa distància, la indústria (–16,8%) i el comerç (–16,6%).

Els nous contractes registrats el mes de maig del 2017 sumen 75.066, un 12,0% més que fa un any i un 40,5% més que el mes d'abril. Al conjunt d'Espanya la contractació ha experimentat un increment del 16,0% respecte al mateix mes de l'any anterior i del 26,4% des del mes passat. Respecte del tipus de contracte, el percentatge de contractes indefinits sobre el total de contractes és superior a les Illes (12,5%) que la mitjana nacional (8,2%). De fet, les Balears són la segona regió amb el major percentatge de contractació indefinida el mes de maig.

A l'arxipèlag, en comparació amb l'any anterior, la major part dels diferents tipus de contracte augmenten, especialment els fixos discontinus (17,2%) i els contractes a temps complet, tant indefinits (16,3%) com determinats (15,6%). Tots els sectors econòmics mostren augments interanuals de la contractació en el cinquè mes de l'any, entre els quals destaquen: l'agricultura (25,0%), la construcció (23,7%) i l'hostaleria (13,6%).

El darrer dia del mes de maig del 2017 hi ha 534.931 persones d'alta a la Seguretat Social a l'arxipèlag balear, un 6,2% més que el mateix mes del 2016. Cal destacar que, per segon any consecutiu, l'afiliació del mes de maig és la més alta d'aquest mes en tota la sèrie estudiada (des del 1996), i representa un creixement del 69,4% respecte de l'any 1996 i del 8,1% respecte de l'any 2008, que va ser l'any amb la major afiliació registrada abans de la crisi. Alhora, a totes les comunitats autònomes, creix el nombre de persones que treballen, i també en el conjunt de l'Estat, on continua incrementant-se l'afiliació (3,8%), però més lleugerament que a les Illes. Per règim d'afiliació, els majors increments del mes de maig es donen en el règim general (7,4%) que, d'altra banda, és el que concentra la major part de l'afiliació. Les següents variacions interanuals més altes corresponen al règim especial del mar (6,4%) i al règim especial de treballadors autònoms (2,5%). En canvi, disminueix l'afiliació al règim especial de la llar (–3%) i a l'especial agrari (-0,6%). Pel que fa al perfil, els majors increments els experimenten els homes (6,5%), els joves (15,4%) i els estrangers comunitaris (10,4%).

LA TAXA D'ATUR CAU A TOTES LES ILLES EN COMPARACIÓ AMB EL MAIG DEL 2016.

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa[1]	maig	454.070	↗	4,0
Afiliats a la Seguretat Social[2]	maig	419.665	↗	6,2
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	1r trim	251.985,6	↗	17,3
Aturats registrats	maig	34.405	↘	-14,8
Taxa d'atur registrat (%)[4]	maig	7,6	→	-1,9
Contractes registrats	maig	51.663	↗	12,3
Menorca				
Població activa[1]	maig	37.961	↗	2,2
Afiliats a la Seguretat Social[2]	maig	35.053	↗	4,4
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	1r trim	16.889,1	↗	18,5
Aturats registrats	maig	2.908	↘	-11,7
Taxa d'atur registrat (%)[4]	maig	7,7	→	-1,5
Contractes registrats	maig	5.800	↗	8,0
Eivissa				
Població activa[1]	maig	77.100	↗	4,4
Afiliats a la Seguretat Social[2]	maig	73.161	↗	6,8
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	1r trim	32.108,3	↗	16,7
Aturats registrats	maig	3.939	↘	-16,9
Taxa d'atur registrat (%)[4]	maig	5,1	→	-1,4
Contractes registrats	maig	16.224	↗	13,4
Formentera				
Població activa[1]	maig	5.673	↗	5,3
Afiliats a la Seguretat Social[2]	maig	5.496	↗	6,9
Afiliats a la Seguretat Social EJC[3]	1r trim	1.757,6	↗	13,1
Aturats registrats	maig	177	↘	-24,1
Taxa d'atur registrat (%)[4]	maig	3,1	→	-1,2
Contractes registrats	maig	1.379	↗	8,2

Font: TGSS, SOIB, OTIB, Ibestat

[1] Població activa = aturats + afiliats del mateix mes

[2] Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

[3] Afiliacions al Règim General de la Seguretat Social en Equivalència a Jornada Completa

[4] Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior

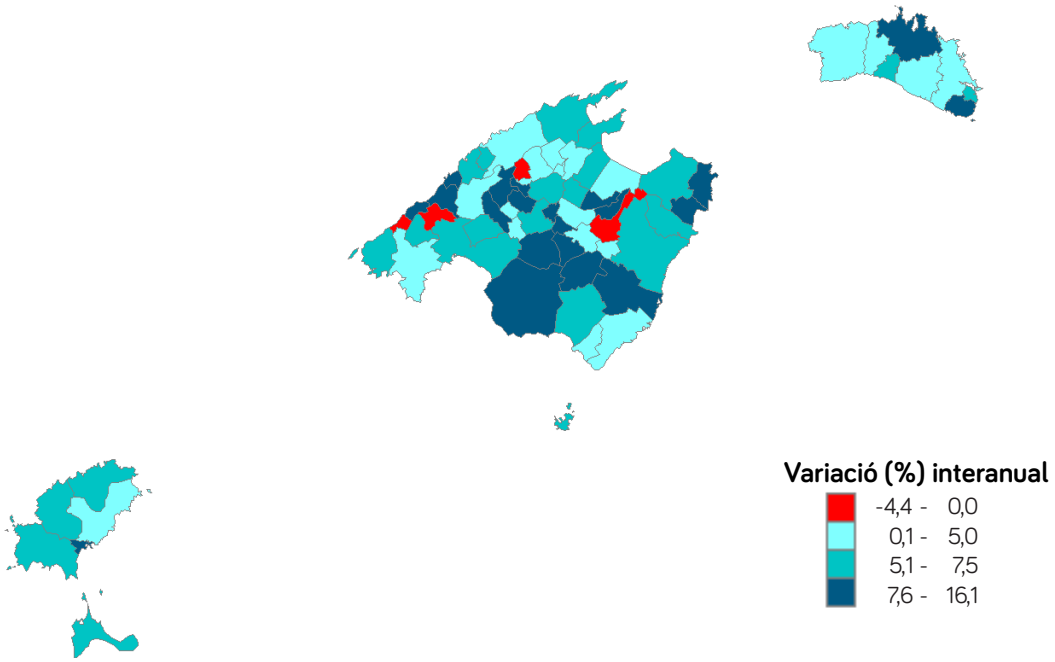
El cinquè mes de l'any totes les illes registren caigudes de l'atur en termes interanuals. En lideren el descens les Pitiüses Formentera (-23,4%) i Eivissa (-17,8%)-; seguides per Mallorca (-17,2%) i Menorca (-14,8%). La taxa d'atur del maig 2017 registra a cadascuna de les illes valors inferiors al 10% de la població activa. Les taxes més baixes les registren les Pitiüses: un 3,1% a Formentera i un 5,1% a Eivissa, seguides per Mallorca (7,6%) i Menorca (7,7%). Respecte de la taxa d'ara fa un any, a Mallorca ha disminuit 1,9 punts percentuals, seguida de Menorca (–1,5 p. p.), Eivissa (–1,4 p. p.) i Formentera (–1,2 p. p.).

La contractació és major a totes les illes, tret de Formentera (–2,6%), i de forma més accentuada a Mallorca (13,4%), Menorca (10,8%), i Eivissa (9,8%). Per sectors i per illes, destaca l'augment de la construcció a Menorca (61,8%), la indústria a Eivissa (33,3%) i l'agricultura a Mallorca (25,7%). Pel que fa a Formentera, disminueix la contractació a tots els sectors, excepte al comerç (2,6%) i a la resta del sector serveis (19,8%).

El darrer dia del mes de maig del 2017 l'afiliació a la Seguretat Social creix a tot l'arxipèlag. Tot i que les variacions són similars, lideren el creixement: Formentera, on augmenta un 6,4%, i

Mallorca (6,3%); seguides d'Eivissa (6,2%) i Menorca (4,3%). A més de l'augment de les altes a la Seguretat Social, el nombre de llocs de feina equivalents a temps complet també creix al principi del 2017. Segons dades de l'Ibestat, les afiliacions equivalents a temps complet del primer trimestre augmenten un 7,3% en el conjunt de l'arxipèlag, com s'ha comentat anteriorment. Sobretot destaquen els increments d'Eivissa (10,4%) i de Formentera (9,2%). Ara bé, les variacions de Menorca i Mallorca també superen els sis punts percentuals.

Gràfic 16. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Maig 2017

Font: OTIB i TGSS

3 Costs laborals

Taula 36. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	1r trimestre	2.310,2	→	0,6
Cost laboral per hora efectiva (€)	1r trimestre	17,3	↘	-3,9
Indústria i energia	1r trimestre	17,6	→	0,4
Construcció	1r trimestre	13,9	↘	-6,7
Serveis	1r trimestre	17,8	↘	-3,6
Índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB)	1r trimestre	98,0	↘	-2,9
ICLIB corregit d'efectes estacionals i de calendari	1r trimestre	103,4	→	0,3
Cost salarial total	1r trimestre	97,8	↘	-3,3
Cost salarial (T. Complet)	1r trimestre	98,2	↘	-2,3
Cost salarial (T. Parcial)	1r trimestre	95,7	↘	-7,4
Indústria	1r trimestre	90,6	→	1,9
Construcció	1r trimestre	82,2	↘	-6,6
Serveis	1r trimestre	99,8	↘	-3,3
Altres costos	1r trimestre	98,4	→	-1,9
Hores efectives per assalariat / mes	1r trimestre	133,3	↗	4,7
Indústria i energia	1r trimestre	142,9	↗	5,8
Construcció	1r trimestre	155,2	↗	8,0
Serveis	1r trimestre	129,8	↗	3,9
Increment salarial pactat en convenis (%)	maig	1,2	→	0,2

Font: INE, MEYSS

El cost laboral per treballador del primer trimestre del 2017 se situa a les Illes en 2.310,2 euros de mitjana, un 0,6% per sobre del mateix trimestre de l'any anterior. A Espanya assoleix els 2.481,8 euros, i es manté estable respecte d'un any ençà. El primer trimestre de l'any, dotze comunitats autònomes presenten un augment interanual del cost laboral, entre les quals destaquen: Castella-la Manxa (4,1%), Navarra (3,7%), i la Comunitat Valenciana (2,1%). Les altres cinc autonomies experimenten descensos, com ara Extremadura (-3,1%), Múrcia (-2,9%) i Castella-Lleó (-1,6%). Entre la comunitat amb el major cost laboral (Madrid, amb 3.023,3 euros) i la que el té més baix (Extremadura, amb 1.972,3 euros), es troba una diferència de 1.051,0 euros.

L'ICLIB retrocedeix un 2,9% en el primer trimestre del 2017, però puja un 0,3% desestacionalitzat

L'índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB), del qual l'Ibestat ha iniciat recentment la publicació, corregeix els costs laborals de l'efecte composició sectorial i per tipus de jornada. En el primer trimestre del 2017, l'ICLIB presenta un retrocés del 2,9% en termes interanuals. Aquesta pèrdua contrasta amb l'augment del ritme d'activitat que es dona a les Illes. El retrocés del component salarial (-3,3%) s'esdevé a causa de la construcció (-6,6%) i dels serveis (-3,3%), ja que a la indústria es recupera lleugerament l'índex salarial. Per tipus de jornada, els treballadors a temps parcial han patit amb més intensitat la reducció salarial per hora (-7,4%) que els de jornada completa (-2,3%). Si es corregeix l'ICLIB dels efectes estacionals i de calendari, aleshores la variació respecte del primer trimestre del 2016 queda en un 0,3% en positiu, xifra que també confirma el diferencial que es dona entre els salaris i la variació del PIB balear.

El cost laboral inclou les cotitzacions obligatòries, les prestacions socials, les indemnitzacions i el cost salarial. Aquest darrer assoleix els 1.702,1 euros en el primer trimestre del 2017, que representa el 73,7% del cost laboral total i que ha experimentat un augment del 0,5% el darrer any. El cost salarial més elevat és el de la indústria (1.801,6 €), que s'incrementa un 5,6% respecte del primer trimestre del 2016. El segueix el sector dels serveis amb 1.718,8 euros, que mostra un creixement del 0,3% interanual. En darrer lloc, es troba el cost salarial de la construcció, on el salari mitjà és de 1.509,0 euros, el qual, repunta un 0,8% respecte d'ara fa un any.

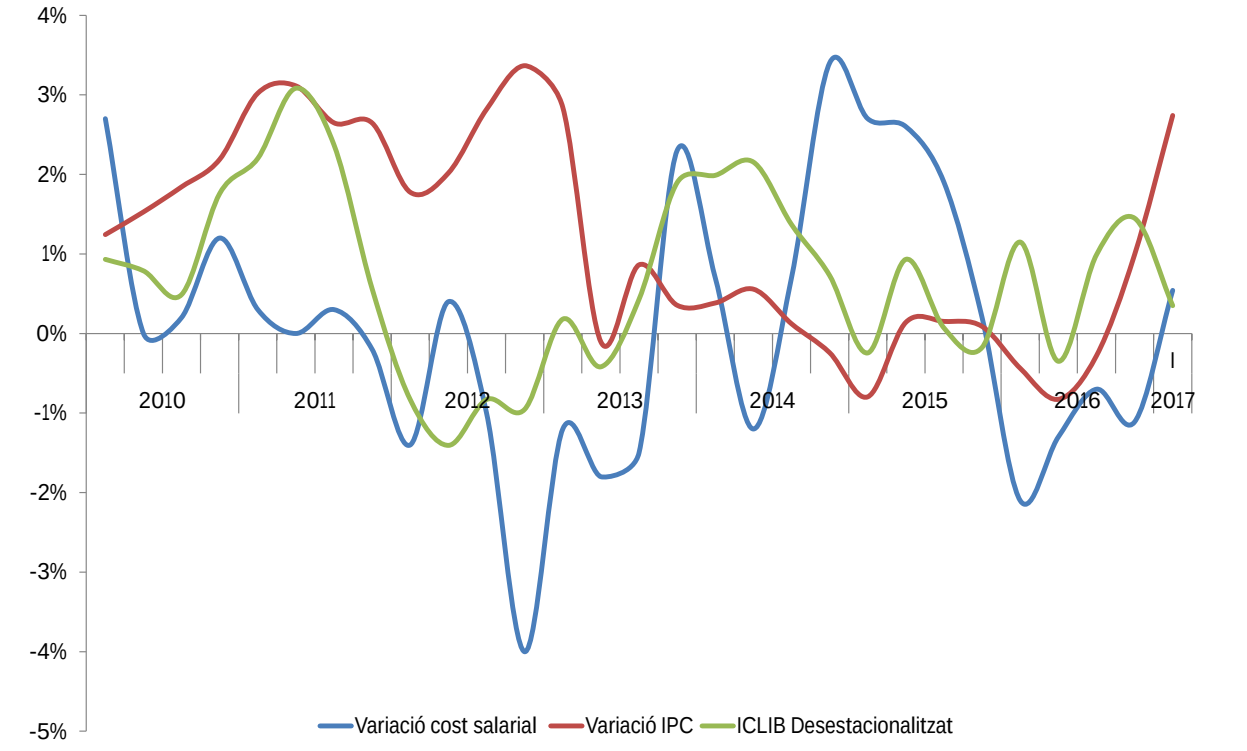
D'altra banda, el cost laboral per hora efectiva cau un 3,9% respecte del primer trimestre del 2016 i es queda en els 17,3 euros a les Illes Balears. Les Illes se situen com la setena comunitat autònoma amb el cost més alt, si bé per sota de la mitjana nacional (18,3 euros en el primer trimestre del 2017). Totes les comunitats autònomes experimenten descensos

interanuals, i de forma més destacada a La Rioja (-6,3%), Múrcia (-6,1%) i Catalunya (-5,9%). Per sectors, la caiguda més intensa del cost a les Illes Balears es dona a la construcció (-6,7%), de manera que es queda en un valor de 13,9 euros. També cau el cost laboral per hora efectiva al sector de serveis (-3,6%), amb un cost de 17,8 euros. En canvi, a la indústria el cost per hora efectiva experimenta un augment del 0,4%, que el situa en 17,6 euros.

Les hores efectives treballades a les Illes Balears en el primer trimestre de 2017 són 133,3 hores per treballador i mes, xifra per sota de la mitjana espanyola, que és de 135,5 hores en el mateix període. Respecte d'un any enrere el nombre d'hores s'ha incrementat, tant a les Illes Balears (4,7%), com en el conjunt estatal (4,5%), així com a la resta de comunitats autònomes. Pel que fa al tipus de jornada, mentre que les Illes presenten la segona jornada parcial amb major nombre d'hores treballades (84,1 hores), per darrere Canàries (84,7 hores), en relació amb la jornada completa se situen com la cinquena comunitat amb menys hores treballades (150,9 hores). Per sectors, les hores efectives treballades hi augmenten respecte de l'any passat a tots i de forma més significativa a la construcció (11,5 hores més), seguit de la indústria (7,8 hores més) i els serveis (4,9 hores més).

L'increment salarial pactat en convenis a les Illes Balears, segons l'estadística de convenis col·lectius fins al maig del 2017, recull un creixement de l'1,2% i un valor similar per al conjunt nacional (1,3%). Segons aquesta font, se signen a les Illes un total de 27 convenis, sis més que en el mateix període del 2016. Dels 27 convenis, 20 són d'empresa i afecten 1.996 treballadors, i els altres 7 corresponen a altres àmbits i afecten 143.718 treballadors. A Espanya també augmenten els convenis signats (219 més), on se situen en 2.129 fins a maig del 2017, però cau el nombre de treballadors afectats, concretament un 7,6%. El 29 d'abril del 2017 es va publicar al BOIB el Conveni col·lectiu laboral per al Comerç de les Illes Balears 2016-2019, que obliga a tots els treballadors i treballadores que es dediquin a l'activitat del comerç de tota classe, tant a l'engròs com al detall. Aquest conveni va començar a regir dia 1 d'abril del 2016 i estarà vigent fins al 31 de març de 2019.

Gràfic 17. Increments salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE

4 Accidents de treball

Taula 37. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	maig 2016-abril 2017	18.668	↗	11,7
Índex d'incidència del total d'accidents [1]	maig 2016-abril 2017	4.832,2	↗	5,4
Accidents lleus	maig 2016-abril 2017	4.806,6	↗	5,5
Accidents greus	maig 2016-abril 2017	23,6	↘	-8,6
Accidents mortals	maig 2016-abril 2017	2,1	↘	-16,1
Indústria	maig 2016-abril 2017	7.416,4	↘	-3,3
Construcció	maig 2016-abril 2017	10.711,8	↗	4,8
Serveis	maig 2016-abril 2017	4.239,7	↗	5,8
Mallorca [2]	maig 2016-abril 2017	5.094,3	↗	5,1
Menorca [2]	maig 2016-abril 2017	5.169,6	↗	7,7
Pitiüses [2]	maig 2016-abril 2017	5.797,7	↗	2,7

Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral, TGSS

[1] L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes

[2] No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social

L'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball ocorreguts entre els mesos de maig de 2016 i abril del 2017 és de 4.832,2 incidències, segons les dades provisionals de la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral. És a dir, que han patit un accident laboral 4.832 persones per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del valor d'ara fa un any l'índex augmenta un 5,4%.

Del conjunt d'accidents registrats a les Balears, la major part (el 99,5%) són de caràcter lleu, el 0,5% greus, i la resta (0,04%) mortals (8 accidents). En termes interanuals, mentre que els accidents lleus experimenten un ascens (+11,8%), els greus i els mortals disminueixen respecte del mateix període de l'any anterior (-3,2% i -11,1%, respectivament).

La sinistralitat laboral manté la tendència a l'alça

La distribució sectorial dels accidents en el període analitzat és la següent: a l'agricultura s'han produït 326 accidents (l'1,7%), a la indústria 1.596 sinistres (el 8,5%), a la construcció 3.356 (el 18,0%) i la resta, al sector terciari (13.390 accidents, el 71,7%). Pel que fa als índexs d'incidència, el més elevat es troba a la construcció (10.711,8 incidències), seguit per la indústria (7.416,4), mentre que el més baix es correspon amb els serveis (4.239,7). Respecte a la xifra d'accidents dels mateixos mesos de l'any anterior, tots els sectors incrementen la sinistralitat, especialment la construcció (17,0%) i els serveis (11,9%), seguits de l'agricultura (6,2%) i la indústria (1,2%).

Per illa, Mallorca, com a illa major, concentra la major part dels accidents registrats (14.760 accidents), que representen un 79,1%; la segueixen les Pitiüses, amb 2.736 sinistres (el 14,7%) i Menorca, amb 1.102 accidents (el 5,9%). Tot i això, Menorca és l'illa on més creixen els accidents respecte de fa un any (14,0%), seguida per Mallorca (11,8%) i per les illes menors (10,5%). Pel que fa a l'índex d'incidència, les Pitiüses mostren el major índex (5.797,2 incidències), seguides per Menorca (5.169,6) i Mallorca (5.094,3).

IV. DEMANDA

1 Preus

Taula 38. Evolució de l'IPC maig 2017 (Base 2016)

	Evolució anual		Evolució mensual	
Illes Balears	**Variació interanual**	**Influència**	**Variació mensual**	**Repercussió mensual**
Índex general	**2,2**	-	**0,1**	-
Aliments i begudes no alcohòliques	1,3	-0,008	0,3	0,057
Begudes alcohòliques i tabac	1,5	-0,004	0,1	0,002
Vestit i calçat	0,2	-0,014	3,7	0,236
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	5,4	0,026	0,3	0,040
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	-0,4	-0,016	0,2	0,015
Sanitat	0,0	0,003	0,1	0,003
Transport	3,4	-0,462	-1,3	-0,223
Comunicacions	2,2	0,023	0,6	0,022
Oci i cultura	0,9	-0,064	-2,0	-0,130
Ensenyament	1,2	0,002	0,1	0,002
Restaurants i hotels	2,9	0,005	0,9	0,092
Altres béns i serveis	2,1	0,017	0,1	0,008
Inflació subjacent	**1,4**	-	**0,2**	-

Font: INE

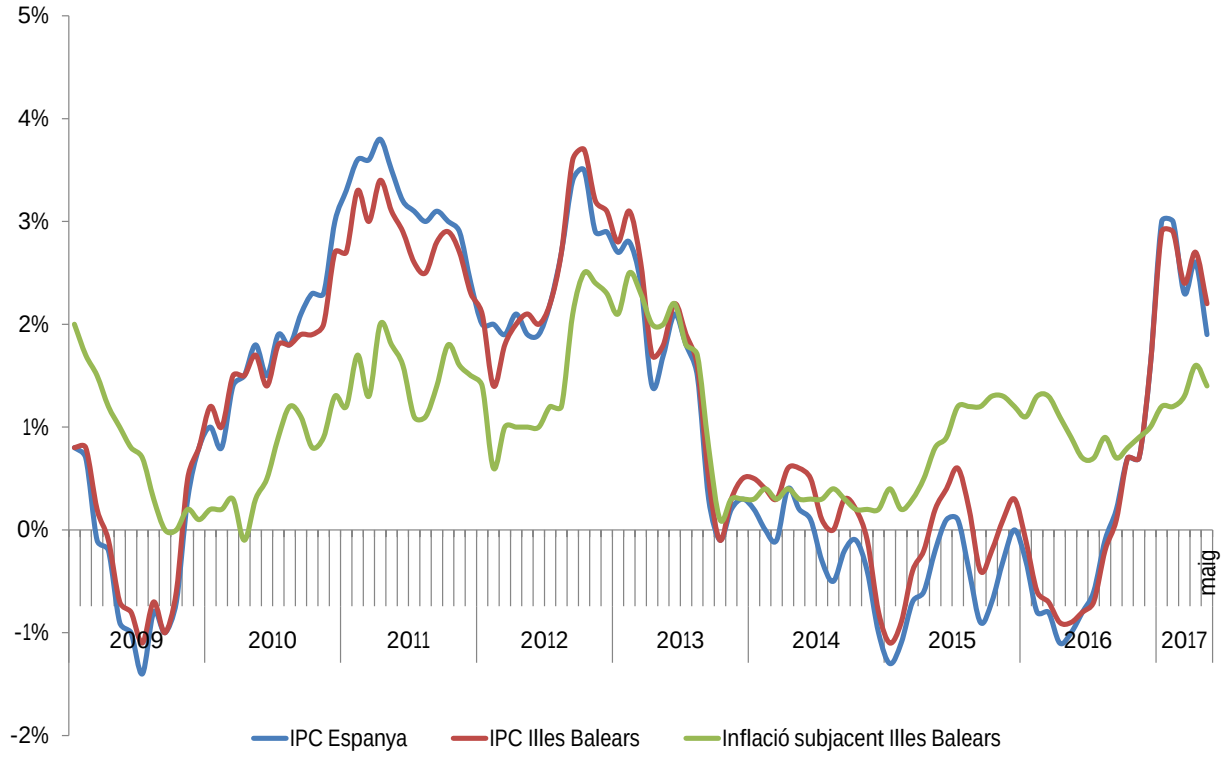
Al maig, la inflació a les Illes Balears continua a l'alça, si bé de forma més moderada que en els mesos precedents. La taxa de variació interanual de l'IPC se situa en un 2,2 %, mig punt percentual menys que el valor registrat a l'abril i la més alta de l'Estat, la taxa del qual cedeix set dècimes i queda en un 1,9 %. A les Illes el grup que més influeix en la davallada interanual d'aquest mig punt percentual és el transport (repercuteix –0,462), a causa de la baixada dels carburants davant la pujada d'un any enrere. La resta de grups presenten influències menys rellevants i pràcticament es compensen entre si. La variació acumulada des del final del 2016 es manté a les Illes Balears en positiu (0,3 %) i en el conjunt d'Espanya queda en un 0,0 %.

Els preus es refreden per l'abaratiment dels carburants

El comportament dels preus en els distints grups de consum no presenta alteracions rellevants, exceptuant-ne la baixada de gairebé tres punts percentuals del transport (3,4 %). També registren taxes interanuals elevades l'habitatge, l'aigua, l'electricitat i el gas (5,4 %) i els restaurants i els hotels (2,9 %). Per contra, continua a la baixa el grup de mobles i articles de la llar (–0,4 %), l'únic que registra un valor negatiu.

La inflació subjacent, després del repunt observat al mes d'abril, disminueix dues dècimes tant a les Illes (1,4 %) com a Espanya (1,0 %). D'altra banda, l'índex de preus de consum a imposts constants (IPC-IC) d'Espanya també baixa fins a l'1,9 %.

Gràfic 18. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

La variació interanual de l'índex de preus harmonitzat (IPCH) en el conjunt de l'Estat del maig és d'un 2,0 % mentre que la inflació interanual de la mitjana dels països de l'Eurozona és d'un 1,4 %, cinc dècimes percentuals menys que el registre del mes d'abril.

Finalment, d'acord amb l'estimació dels respectius indicadors avançats, durant el mes de juny la inflació baixa lleugerament tant a Espanya (1,5 %) com a l'Eurozona (1,3 %). Aquesta contenció en els preus afavorirà l'acceleració del consum que, juntament amb la inversió, impulsen la producció balear a l'alça.

2 Consum intern

Taula 39. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		% var. Interanual	
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	74.584	↗	5,6
Matriculació de turismes[1]	maig	6.204	↗	23,5
Índex de vendes al detall[2]	maig	119,52	↗	4,4
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	57.465	↗	5,2
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	4.941	→	1,0
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	12.178	↗	8,2

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia

[1] Cicle-tendència Ttt-12 (%)

[2] Preus constants any 2010 (índex 2010=100)

D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya corresponents al primer trimestre del 2017 i tal com hem exposat en anàlisis anteriors, la **despesa en consum final** (218,9 mil milions d'euros) prossegueix gradualment a l'alça i la taxa interanual (3,9%) avança 1,1 punts percentuals en relació amb la dada del trimestre precedent. L'increment s'explica fonamentalment per l'evolució positiva de la despesa en consum final de les llars (163,0 mil milions d'euros), el qual registra una taxa interanual d'un 4,9%, també 1,1 p. p. per sobre del registre del quart trimestre del 2016. La despesa en consum final de les administracions públiques durant aquest trimestre (52,9 mil milions d'euros) retorna a la zona positiva i registra una taxa interanual d'un 0,8%. Altrament, la despesa de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars, que és el component de la despesa final amb menor pes, es modera i situa la taxa interanual en un 1,7%.

Després de perdre força al llarg del 2016 i principi del 2017, l'indicador mensual de **confiança dels consumidors** (ICC) comença a remuntar a partir del mes de març. Al juny registra una pujada de 0,4 punts respecte de la dada del mes de maig i de 9,5 punts respecte del mateix mes de l'any passat. L'evolució de l'indicador, expressada en taxa de variació interanual, suposa un avanç de gairebé un 10,0%. Dels dos components que conformen l'ICC, l'índex relatiu a la valoració de la situació actual és el que presenta l'increment més marcat, amb un 15,1% interanual, com a resultat de la valoració positiva de l'evolució de l'economia i, sobretot, de la percepció de les possibilitats del mercat de treball. La valoració de la situació de les llars roman sense canvis. L'altre component, l'índex de valoració d'expectatives, presenta un avanç interanual inferior però igualment positiu (1,9%), i és resultat de la percepció positiva de les expectatives respecte de la situació econòmica general i respecte de l'evolució de l'ocupació.

La **matriculació de vehicles**, tant en el conjunt de l'Estat com a les Balears, continua amb un fort ritme de creixement. A les Illes, al mes de maig, es matriculen 6.204 turismes, que representen un increment, respecte del maig del 2016, d'un 23,5%. A Espanya, amb 137.085 turismes matriculats, l'augment és més de deu punts inferior (13,3%). Considerant els resultats acumulats al llarg de l'any, també s'observa la mateixa tendència. El nombre de turismes matriculats a les Illes Balears (26.478 vehicles) s'incrementa un 24,2% interanual i els matriculats en el conjunt de l'Estat (584.159 vehicles), un 8,9%.

Com ja s'ha apuntat a l'apartat corresponent, les vendes del **comerç al detall** del maig, el darrer mes amb dades disponibles, repunten i la taxa de variació interanual de l'índex general de la xifra de negoci presenta un creixement d'un 5,1%, 1,7 punts percentuals més que el registre del mes d'abril. La variació interanual de la mitjana del període comprès entre el gener i el maig se situa en un 3,0%.

El maig ha tingut un caràcter càlid a les Illes Balears, amb anomalies tèrmiques d'entre 1 i 2°C per sobre dels valors considerats normals. Aquest mes, tal com s'exposa en l'apartat relatiu a la indústria i l'energia, la **demanda d'energia elèctrica** augmenta, en termes interanuals, un 2,9% en el conjunt de l'arxipèlag. En el total acumulat al llarg dels primers cinc mesos es registra un increment d'un 2,5% respecte del mateix període del 2016.

Al maig, la demanda total de **productes petrolífers** en el conjunt de l'arxipèlag (inclou les benzines, els gasoils i el fuel BIA) disminueix interanualment un 19,0% i arriba a 74,7 milers de tones. La baixada s'explica fonamentalment per la forta reducció del consum de fueloil, que arriba gairebé a una caiguda del 98,0%. En canvi, sumant només els carburants per a automoció, que equivalen aquest mes al 80,4% del total, s'observa un increment de quasi un 6,0% interanual (60,0 milers de tones), atribuïble al major consum de gasoil del tipus A (7,6%) i de la benzina de 98 octans (3,2%). Les dades acumulades del gener al maig (311,7 milers de tones) reflecteixen també, respecte de les del 2016, una

baixada d'un 12,6%, que s'explica, tal com hem indicat abans, per la davallada del consum de fueloil (86,7%). Els carburants per a automoció (benzines i gasoil A) registren un increment d'un 4,6% i, en termes percentuals, destaca la pujada del gasoil A (5,6%).

Al conjunt de l'Estat, al maig el consum total de productes petrolífers (3,0 milions de tones) augmenta un 5,1%. En general, tret del gasoil C, la demanda puja en tots els tipus de carburant. El consum acumulat durant els primers cinc mesos d'enguany (14,7 milions de tones) augmenta un 1,5% en relació amb el mateix període de l'any passat. Els carburants per a automoció, que representen aproximadament tres quartes parts (76,1%) del total consumit a l'Estat durant el període examinat, arriben a 11,2 milions de tones, la qual cosa significa un increment interanual d'un 2,4%.

Altrament, durant el mes de maig, el consum de carburant d'automoció a les Balears expressat en unitats de volum arriba a 74.584 quilolitres, un 5,6% més que el maig del 2016. Les Pitiüses i Mallorca registren pujades apreciables en termes interanuals, d'un 8,2% i d'un 5,2%, respectivament. A Menorca l'increment del consum és lleugerament inferior (4,9%). Finalment, el total consumit durant els primers cinc mesos de l'any en el conjunt de l'arxipèlag s'incrementa un 3,9% respecte del 2016, i destaca, d'una banda, l'increment de les Pitiüses (5,2%) i, de l'altra, la baixada de Menorca (–5,4%).

L'Institut Nacional d'Estadística ha publicat recentment els resultats de l'**Enquesta de pressuposts familiars** (EPF) corresponents a l'any 2016. Comparant les dades de les Illes Balears amb les del conjunt d'Espanya, les principals variables relatives a les despeses de consum revelen algunes conclusions remarcables.

Durant el 2016 la despesa total a les Illes Balears és de 14,0 mil milions d'euros, un 7,1% més que la del 2015. L'avanç és significativament superior a l'observat els anys precedents. El volum total de la despesa se situa així per sobre del de l'any 2007, any en què es registrà el valor màxim de la sèrie (2006-2016). A Espanya la despesa augmenta de forma més moderada (3,2%) i el volum total (520,1 mil milions) encara queda per sota dels nivells assolits els anys previs a la crisi econòmica.

En el cas de les Illes Balears, la despesa mitjana per llar s'incrementa un 6,9% i arriba als 31.437 euros. En aquest cas, la xifra encara queda significativament per sota dels valors previs a la crisi econòmica, especialment del 2007 i 2008. Aquesta magnitud presenta diferències ressenyables en funció de la variable de classificació. Així, per exemple, la despesa total realitzada en les llars amb ingressos mensuals de menys de 1.000 euros disminueix un 19,4% mentre que la realitzada en les llars amb ingressos de 3.000 euros o més s'incrementa un 27,5%. Els darrers anys la despesa tendeix a concentrar-se en les llars amb major nivell d'ingressos. Al 2014, per exemple, el volum de despesa realitzat per les categories de llars amb ingressos de menys de 1.000 euros i de 1.000 a 1.999 euros representava el 48,5% del total. El 51,5% restant estava concentrat en llars amb ingressos de 2.000 a 2.999 euros i de 3.000 o més euros. Al 2016, les dues categories de llars amb menys ingressos concentren el 40,0% de la despesa total i les llars de més ingressos el 60,0%. No obstant això, la despesa mitjana de les llars amb menors ingressos és la que registra el creixement més marcat, un 5,8% interanual. Únicament en les llars amb ingressos de 2.000 a 2.999 euros s'observa una disminució de la despesa mitjana per llar. A Espanya la despesa mitjana per llar és de 28.316 euros anuals i representa un augment interanual d'un 2,7%.

L'estructura i distribució de la despesa d'acord amb els principals grups de consum no s'ha modificat substancialment els darrers anys. El principal grup de despesa és el d'habitatge, aigua, electricitat i gas, i altres combustibles. Aquest epígraf és el que registra la disminució (1,4 punts percentuals) més ressenyable i el 2016 representa una mica menys d'una tercera part del total (31,9%). Malgrat aquesta reducció, si consideram l'evolució d'ençà del 2006, s'observa que la participació percentual d'aquest grup respecte del total s'ha incrementat notablement en detriment d'altres grups de despesa. En segon lloc, hi ha els aliments i les begudes no alcohòliques, el pes dels quals també es redueix 0,8 p. p. i representa un 13,2% del total. Inversament, els principals increments es produeixen en els grups de transport (0,8 p. p.), altres béns i serveis (0,7 p. p.) i mobiliari i equipament de la llar (0,5 p. p.). A Espanya, si fa no fa, s'observa el mateix comportament en la distribució de la despesa però amb fluctuacions menys marcades.

3 Consum de no residents

Taula 40. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears								
Despesa total (milions d'€)	abril	1045,5	↗	37,4	gen-abr	1777,3	↗	12,8
Despesa mitjana per persona (€)	abril	853,6	↗	6,6	gen-abr	820,4	↗	3,5
Despesa mitjana diària (€)	abril	130,5	↗	10,8	gen-abr	123,8	↗	10,6
Mallorca								
Despesa total (milions d'€)	abril	861,0	↗	31,0	gen-abr	1495,7	↗	10,2
Despesa mitjana per persona (€)	abril	864,0	↗	2,6	gen-abr	837,0	→	1,0
Despesa mitjana diària (€)	abril	130,6	↗	7,3	gen-abr	127,0	↗	9,4
Menorca								
Despesa total (milions d'€)	abril	45,4	↗	112,3	gen-abr	71,9	↗	18,2
Despesa mitjana per persona (€)	abril	792,5	↗	24,8	gen-abr	648,7	↘	-3,3
Despesa mitjana diària (€)	abril	117,7	↗	42,7	gen-abr	97,3	↗	5,0
Pitiüses								
Despesa total (milions d'€)	abril	139,1	↗	68,9	gen-abr	209,7	↗	33,9
Despesa mitjana per persona (€)	abril	813,7	↗	34,5	gen-abr	781,1	↗	28,6
Despesa mitjana diària (€)	abril	135,0	↗	30,8	gen-abr	113,8	↗	25,2

Font: Ibestat

Al primer quadrimestre del 2017, **la despesa total efectuada pels turistes** a les Illes Balears augmentà en termes interanuals un 12,8% i arribà a 1.777,3 milions d'euros. Aquest increment es dona gràcies a la pujada tant de la despesa dels turistes espanyols (un 20,4%, amb 324,6 milions d'euros), com la despesa dels estrangers, que creix un 11,3%. En aquest capítol destaca la despesa que fan els turistes alemanys (gairebé 712,8 milions d'euros), que són els que comptabilitzen la despesa més elevada per països i creix un 12,6%. En canvi, la despesa dels britànics (209,8 milions) minva un 3,6%. Per illes, destaca Mallorca, atès que a l'illa major es fa més del 84% del total de la despesa dels turistes. Tot i així, és l'illa on menys s'incrementa l'import total (10,2%) en comparació amb el 18,1% de Menorca o el 33,9% de les Pitiüses.

LA DESPESA TURÍSTICA AUGMENTÀ UN 12,8% EN EL PRIMER QUADRIMESTRE DE L'ANY 2017

Quant a la despesa mitjana diària i a la despesa mitjana per persona, també en el primer quadrimestre de l'any 2017, es registren increments interanuals, tot i que es produeixen a diferents ritmes. Així, mentre la despesa mitjana per persona creix un 3,5% i arriba a 820,4€, la despesa mitjana diària registra un increment d'un 10,6%, per arribar als 123,8€. La despesa mitjana per persona dels turistes espanyols creix (24,5%) a un ritme superior a la despesa dels turistes estrangers (un 7,0% més), tot i que encara està enfora la despesa mitjana domèstica (566,7€) respecte a la que fan els forans (911,6€). Dels altres dos mercats principals destaca la despesa per persona dels alemanys (912,4€), que gasten 155,1€ més per persona que els turistes britànics. En relació amb aquestes dades també destaca l'illa de Mallorca, on la despesa mitjana per persona (837,0€) i la despesa mitjana diària (127,0€) són més altes que a la resta de l'arxipèlag. A la coa se situa l'illa de Menorca, on la despesa per persona (648,7€) i la despesa per persona i dia (97,3€) són més d'un 20% inferiors a les dades mitjanes de l'arxipèlag.

4 Recaptació fiscal

Taula 41. Recaptació tributària a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Tributs totalment cedits				
Impost sobre Successions i Donacions	juny	8.954	↗	7,8
Impost sobre Transmissions Patrimonials	juny	41.425	↗	16,0
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	juny	8.179	↗	12,0
Taxa de joc	juny	5.999	↗	3,5
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	maig	27.199	↗	5,8
Impost sobre el Valor Afegit	maig	12.358	↗	13,3
Imposts especials de fabricació	maig	1.179	↗	5,7
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	maig	4.588	↗	15,3
Impost sobre la Renda dels No Residents	maig	6.387	↗	43,5

Font: AEAT, Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques

Dades en milers d'euros

La millora econòmica a les Illes Balears es trasllada clarament a la recaptació fiscal. Totes les figures tributàries mostren increments importants en els imports recaptats en els primers mesos del 2017. Pel que fa als imposts de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma, els més de 340 milions d'euros recaptats en el primer semestre representen un increment relatiu del 17,8% respecte del mateix període del 2016. Els tributs de competència compartida amb l'Administració estatal són més rellevants quant a l'import i hi destaquen l'IRPF i l'IVA. En conjunt, entre el gener i el maig se superen els 1.100 milions d'euros, mentre en els cinc primers mesos de l'any passat no se superaren els 1.000M€. Aquest fet implica una taxa de variació interanual del 13,1%. Quant als tributs que són competència de l'Estat, l'impost de societats dobla la recaptació fins al maig en comparació amb l'any anterior i a més l'impost a la renda dels no residents recupera el dinamisme que havia perdut la segona meitat de l'any passat.

La recaptació fiscal augmenta significativament en els primers mesos del 2017

Segons les dades publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques al final de juny, el Govern de les Illes Balears presenta una situació de dèficit fins a l'abril. La diferència entre els ingressos acumulats en el primer quadrimestre (1.285M€) i les despeses (1.403M€) és de 118 milions d'euros en negatiu. En relació al PIB balear el desfasament se xifra en el 0,4%. Considerant el conjunt de totes les comunitats autònomes, el desequilibri pressupostari se xifra en el 0,29% del PIB, una dècima més negatiu que el 2016. Cal recordar que el límit de dèficit per al conjunt del 2017 és del 0,6 % del PIB per a totes les comunitats autònomes.

En aquest paràgraf s'analitzarà l'evolució de les principals figures tributàries en què la competència està compartida amb l'Estat. En primer lloc, les retencions a compte de l'**impost de la renda sobre les persones físiques** sumen a les Illes Balears 611,1 milions d'euros fins al maig del 2017. Els imports ingressats per les retencions als assalariats i a les activitats professionals els mateixos mesos de l'any passat foren 572,3M€ i, per tant, hi ha un increment interanual del 6,8%. La millora també és present en les quotes per l'**impost sobre el valor afegit** declarades a les Illes Balears, les qual ofereixen un balanç positiu. Entre el gener i el maig la diferència entre les quotes transferides i les suportades és de 502 milions d'euros, mentre que el mateix període del 2016 no arribaren als 414 milions. Per tant, les empreses amb seu a les Illes Balears declaren una liquidació de l'IVA que representa una variació interanual de del 21,2 %. Els **imposts especials de fabricació** estan formats per l'impost sobre hidrocarburs, l'impost sobre labors del tabac i l'impost sobre l'electricitat. La recaptació de les tres figures tributàries a les Illes Balears supera els 5,4 milions d'euros entre el gener i el maig d'enguany. Així, s'enllaça un any sencer amb pujades interanuals i la xifra parcial del 2017 representa una variació interanual del 79,2%.

Quant als tributs de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma, destaca una vegada més l'**impost sobre transmissions patrimonials**, atès l'import que es recapta mitjançant aquesta figura tributària. En el primer semestre del 2017 més del 64% de la recaptació dels imposts de competència autonòmica es correspon a les transmissions patrimonials i se superen per primera vegada en la sèrie històrica els 200 milions d'euros en 6 mesos. Fa un any la recaptació per aquest concepte fins al juny fou de 191,3 milions, la qual cosa implica un augment interanual del 14%. L'impost sobre **actes jurídics documentats** (AJD) es reafirma com el segon impost en importància de recaptació a les Illes Balears i supera els 50 milions ens els primers sis mesos del 2017, fet que no succeïa d'ençà del 2009. Si es compara amb el primer semestre del 2016, la recaptació per AJD puja un 15,4%. D'aquesta manera, l'AJD supera en recaptació l'**impost de successions i donacions**, tot i que aquesta figura tributària ha augmentat un 48% respecte de l'any passat. Aquest impost grava l'adquisició per persones físiques de béns i drets per herència, llegat o qualsevol altre títol successori i la percepció de quantitats pels beneficiaris de contractes d'assegurança sobre la vida. Entre el gener i el juny representa un import de gairebé 49 milions d'euros. Malgrat la **taxa de joc** presenti la variació interanual més moderada, un 5,3% en el primer semestre del 2017, la recaptació supera els 17 milions d'euros, la xifra més alta dels darrers cinc anys. Finalment, l'**impost sobre el patrimoni** corresponent a l'exercici 2016 es podia presentar en període voluntari fins al 30 de juny, i per tant encara no es disposa d'una xifra representativa de la capacitat recaptatòria.

Dels tributs que són competència exclusiva de l'Estat, es comentaran l'**impost de societats** i el de la renda de no residents. En el primer cas, les empreses amb seu les Illes Balears han ingressat a l'Agència Tributària 43,3 milions d'euros entre el gener i el maig. Tenint en compte que l'any anterior la xifra es va quedar en menys de 21 milions, s'ha doblat la recaptació per beneficis empresarials en la primera meitat del 2017. Així les coses, el còmput parcial de les entregues a compte fetes per les societats amb personalitat jurídica és força positiu a l'arxipèlag. L'**impost sobre la renda de no residents** acumula entre el gener i el maig gairebé 42 milions d'euros. La taxa interanual dels primers mesos del 2017 marca una tendència a l'alça i s'incrementa un 12,4% en comparació amb els primers cinc mesos del 2016.

5 Inversió

Taula 42. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^{t}_{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	abril	303	↗	2,0
Augment net de capital (milers d'€)[1]	abril	37.831	↘	-13,9
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	maig	47.401	↗	3,0
Mallorca	maig	34.803	↗	3,1
Menorca	maig	4.105	↗	2
Eivissa	maig	7.745	↗	4
Formentera	maig	743	↗	6,0
Import de noves hipoteques (milions d'€)	abril	174	↗	12,0
Mallorca	abril	151	↗	12,1
Menorca	abril	8	↘	-6,5
Pitiüses	abril	15	↘	-13,2
Dipòsits (milions d'€)	1r trim	22.670	↗	5,1
Crèdits (milions d'€)	1r trim	31.648	→	-1,6
Matriculació de vehicles de càrrega[2,3]	maig	736	↗	13,8
Matriculació de vehicles per a lloguer[3]	maig	3.678	↗	36,1
Inversió estrangera (milions d'€)	1r trim	47.233	↗	5,6

Font: BE, DGT, INE, MINETUR, Ibestat i elaboració pròpia

[1] Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital

[2] Camions, furgonetes, remolcs i tractors industrials. La dada correspon a la taxa de variació de la sèrie original

[3] La dada correspon a la taxa de variació interanual de la sèrie original

Al mes d'abril, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears arriba a 303, totes societats limitades, xifra que representa un 26,1% menys que les constituïdes el mateix mes de l'any 2016. El capital subscrit és de gairebé 9,0 milions d'euros i representa una baixada d'un 29,7% interanual. El nombre de societats dissoltes (49) augmenta un 6,5%. A Espanya es constitueixen 7.788 societats (un 18,1% menys) i se'n dissolen 1.317 (-14,2%). Durant el primer quadrimestre, es creen en total a les Balears 1.387 societats, un 3,3% menys que durant el mateix període de 2016. En canvi, el nombre acumulat de societats dissoltes en aquest període (376) augmenta de manera significativa (9,0%). No obstant això, en aquests quatre mesos, el capital net —la diferència entre, d'una banda, el capital subscrit per les noves societats més les ampliacions de les existents i, de l'altra, les reduccions de capital de societats ja creades— s'incrementa en termes interanuals un 6,9% i arriba a 240,4 milions d'euros.

Durant el primer quadrimestre el dinamisme empresarial a les Balears s'afebleix

Al maig del 2017 hi ha a les Illes Balears 47.401 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social. En relació amb el maig del 2016, la xifra representa un augment de comptes de cotització d'un 3,1%. Per illes i en termes percentuals, destaca Formentera, amb un increment d'un 4,2%; a continuació es troben Eivissa, amb un increment d'un 3,9%; Mallorca, amb un 3,1%, i finalment, Menorca, que registra el creixement més contingut (1,9%).

A les Illes Balears, les dades provisionals de constitució d'**hipoteques** del mes d'abril no acrediten la bona marxa del mercat hipotecari, que sí s'observa amb els resultats acumulats del primer quadrimestre. Al mes d'abril, el nombre d'hipoteques, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag presenta una baixada interanual d'un 21,1% i sumen un total de 895. Per la seva part, l'import hipotecat també davalla un 7,2% i arriba als 174,1 milions d'euros. Aquest mes, doncs, l'import mitjà de les hipoteques s'acosta als 195,0 milers d'euros. Quant als habitatges, a l'abril se subscriuen 624 hipoteques (una disminució d'un 19,6% interanual) per un import de 90,8 milions d'euros (un -11,1% interanual).

El mercat hipotecari es comporta de forma vacil·lant

Tenint en compte els resultats acumulats durant el primer quadrimestre, la variació del nombre d'hipoteques (4.962) respecte del mateix període de 2016 és d'un 20,3%. Durant aquests mesos es contracta un import de gairebé 875,0 milions

d'euros i suposa un augment interanual de prop d'un 10,0%. Amb tot, l'import mitjà de les hipoteques es redueix un 8,7% i és de 176,3 milers d'euros. Menorca (25,0%) i, en menor mesura, Mallorca (23,3%) són les illes que en termes interanuals registren els majors avanços en el nombre d'hipoteques mentre que a les Pitiüses la variació és més moderada (4,2%). Pel que fa a l'import subscrit, totes les illes excepte Mallorca (20,3%) registren davallades significatives, especialment les Pitiüses (–17,6%). D'altra banda, tant el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges com l'import registrat s'intensifiquen significativament en el període examinat. En el conjunt de la comunitat autònoma es contracten 3.256 hipoteques sobre habitatges (un 21,0% més que el mateix període de l'any passat) per un import de 485,5 milions d'euros (28,2%). Per illes i en termes percentuals, és destacable el creixement d'un 40,2% a Menorca. A les Pitiüses l'augment és d'un 25,1% i a Mallorca d'un 17,9%.

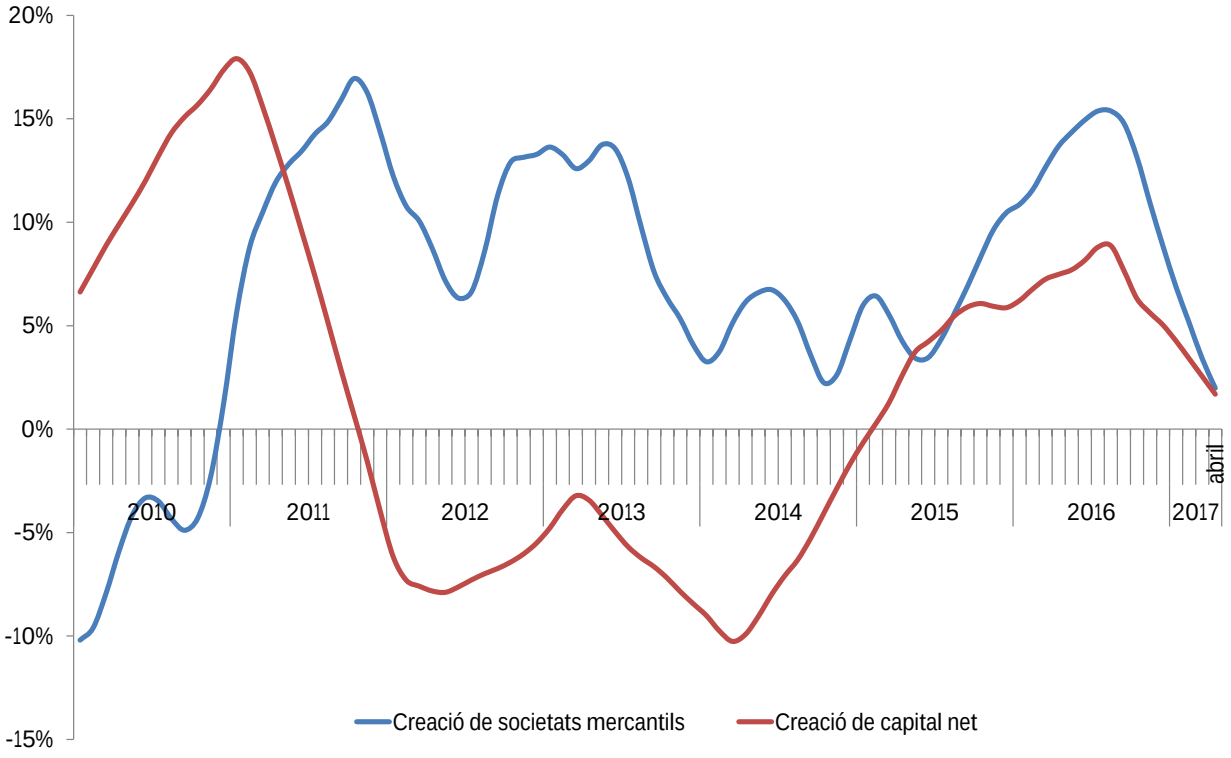
D'acord amb les dades publicades pel Banc d'Espanya, durant el primer trimestre d'enguany el volum de **crèdit viu** a les Illes Balears, considerant conjuntament el de les administracions públiques i el de les empreses i les llars, puja lleugerament en relació al trimestre precedent. En aquest trimestre, el volum arriba a 31.648 milions d'euros, la qual cosa suposa una pujada d'un 0,3% en termes intertrimestrals, encara que, en relació amb el mateix trimestre de l'any passat, representa una baixada d'un 1,7%. La xifra d'aquest trimestre se situa a nivells anteriors a la crisi econòmica i és una de les més baixes d'ençà de principi del 2006. Pel que fa al finançament de les administracions públiques (2.195 milions), si bé s'observa un cert repunt intertrimestral, el nivell d'endeutament amb les entitats de crèdit minva gradualment (un –20,0% respecte del primer trimestre del 2016). El crèdit al sector públic, per tant, torna augmentar la proporció i representa aquest trimestre el 6,9% del crèdit total concedit a les Balears, sis dècimes percentuals més que el valor del trimestre anterior. Es redueix així la distància amb la proporció que es manté en el conjunt de l'Estat, on representa el 6,4% del finançament total. A les Balears, el 93,1% restant, 29.453 milions d'euros, correspon a crèdits concedits al sector privat, amb una baixada intertrimestral d'un 0,4%. En el conjunt de l'Estat el volum dels crèdits concedits continua la tendència a la baixa dels darrers anys. Així, la dada referida al primer trimestre del 2017 comptabilitza 1,30 bilions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat, amb una disminució intertrimestral d'un 0,7% i d'un 2,7% en termes interanuals. En el cas espanyol, aquest trimestre cau amb força (un –7,7% en relació amb el mateix trimestre del 2016) el crèdit a les administracions públiques (83.559 milions). D'altra banda, l'import del crèdit concedit al sector privat a Espanya és d'1,21 bilions d'euros i representa, respecte del mateix trimestre del 2016, una davallada d'un 2,4%.

En el primer trimestre del 2017 el volum del crèdit repunta lleugerament en termes intertrimestrals

En el conjunt de l'Estat espanyol, seguint amb l'anàlisi del primer trimestre, el percentatge del finançament destinat a activitats productives (el 46,1% del total del crèdit) continua a la baixa. L'import total és de 598,2 mil milions d'euros, xifra que suposa una reducció d'un 1,1% en relació amb el quart trimestre del 2016 i d'un 2,9% en termes interanuals. Les activitats econòmiques que formen part del sector primari i del secundari registren pujades d'un 0,7% intertrimestral. La resta dels sectors econòmics es ressenten de la reducció del crèdit, especialment el sector de la construcció (–2,7% en comparació amb el trimestre immediatament precedent). El crèdit destinat a finançar els serveis es redueix un 1,5% i, de totes les activitats integrades en aquest sector, únicament registren lleugeres pujades les de comerç i d'hoteleria. Les activitats més afectades per la reducció del crèdit són les d'intermediació financera (–5,0%) i les immobiliàries (–1,6%).

Si bé al llarg del 2016 l'evolució dels **dipòsits** en entitats de dipòsit a les Illes Balears ha seguit una trajectòria ascendent, durant el primer trimestre d'enguany es refrena aquesta tendència i el volum total dels dipòsits (22.670 milions d'euros) disminueix un 2,0% en relació al trimestre precedent. Malgrat això, cal comentar que en termes interanuals representa un increment d'un 4,5%. Els dipòsits de les administracions públiques, que equivalen al 4,7% del total, minven un 4,4% intertrimestral i els d'altres sectors residents ho fan un 1,9%. A Espanya, el ritme de creixement dels dipòsits és en general més fluctuant que el de les Illes Balears. Aquest trimestre l'import total arriba a 1,19 bilions d'euros i la taxa de variació intertrimestral és d'un –0,7%.

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: INE, elaboració pròpia

Pel que fa a la **matriculació de vehicles de càrrega**, durant el mes de maig es manté la tendència a l'alça i les matriculacions (736 vehicles) augmenten un 13,8% interanual. Tenint en compte el total acumulat al llarg dels primers cinc mesos, la matriculació de camions, furgonetes, tractors i altres vehicles de càrrega arriba a 3.095 vehicles, la qual cosa representa un increment d'un 18,4% en relació amb l'any passat.

Durant el primer trimestre del 2017, la inversió estrangera a les Illes Balears (47,2 milions d'euros) disminueix un 15,1% el volum invertit el trimestre precedent. En termes interanuals la xifra representa una davallada encara major, gairebé un 26,0%. D'acord amb les estadístiques d'inversió estrangera que publica el Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat, més de la meitat (55,0%) de la inversió d'aquest trimestre es destina a activitats vinculades a la construcció d'edificis i a distintes activitats immobiliàries. El segon sector destinatari de la inversió, amb gairebé un terç del total (32,5%), correspon a les activitats intermediàries de comerç a l'engròs. Les activitats relacionades amb els serveis d'allotjament i de restauració representen el 5,5%. Aquest trimestre és també ressenyable la inversió (un 6,5% del total) en el sector ramader, concretament en la producció lletera. En la resta de sectors la inversió és pràcticament irrellevant. El gruix del capital invertit procedeix majoritàriament del Regne Unit (amb un pes aquest trimestre de gairebé un 40,0%). A continuació, de Xipre (24,7%), dels Estats Units (15,4%) i de Suïssa (6,9%). A Espanya, l'import de les inversions estrangeres en el primer trimestre arriba als 5.752 milions d'euros, tres quartes parts més (76,9%) que en el mateix trimestre de l'any 2016.

D'altra banda, les **inversions espanyoles a l'estranger** en aquest primer trimestre del 2017 es recuperen lleugerament respecte del precedent i sumen poc més de 4.247 milions d'euros, la qual cosa representa una pujada intertrimestral de gairebé un 30,0% encara que, en termes interanuals, davalla quasi sis punts percentuals (5,9%). La part més important de la inversió, amb aproximadament una quarta part del total, es dirigeix a activitats relacionades amb el transport terrestre (25,5%); prop d'una cinquena part (19,4%) a serveis financers i activitats creditícies; finalment, amb un 15,4%, al sector de reparació d'equips elèctrics. Els principals països destinataris de la inversió espanyola són França (amb el 24,7% de la inversió total), Portugal (15,5%) i els Estats Units (12,0%). Finalment, d'acord amb l'estadística esmentada, durant aquest trimestre la inversió de les Illes Balears a l'exterior és pràcticament inapreciable.

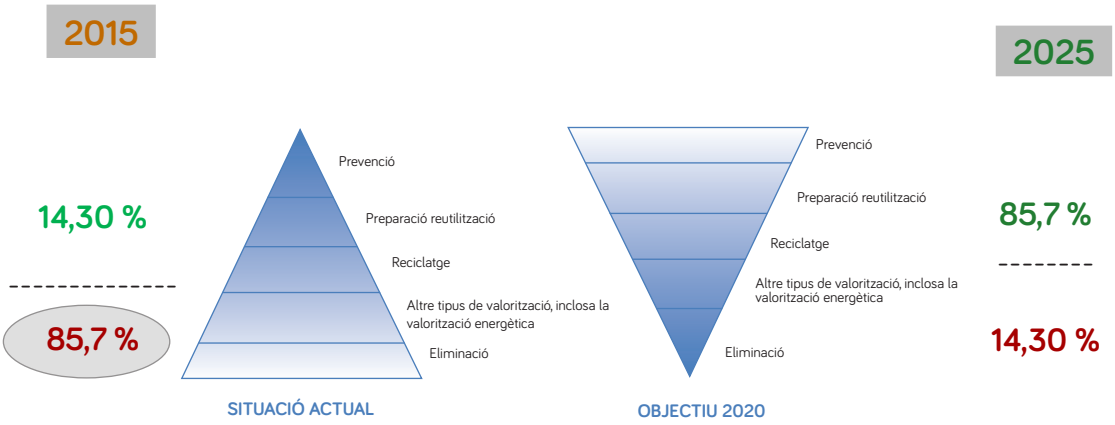
V. MEDI AMBIENT

Introducció

L'economia europea té una gran dependència dels recursos naturals. L'ús que es fa dels recursos es tradueix en nivells elevats de contaminació, degradació del medi ambient i exhauriment dels recursos naturals. El full de ruta cap a una Europa eficient i una economia circular hauria de canviar aquesta tendència i transformar l'economia de la Unió Europea en una economia sostenible l'any 2050.

En matèria de gestió de residus cal insistir en la prevenció, la reutilització, el reciclatge i el control dels vessaments. Actualment, a la Unió Europea s'utilitzen anualment unes 16 tones per càpita de materials, de les quals 10 tones es destinen a existències de materials (infraestructures, habitatge, béns durables) i 6 tones surten de l'economia en forma de residus. Devers una tercera part dels residus urbans es dipositen a abocadors i menys de la meitat es recicla o composta. Al desembre del 2015, la Comissió Europea presentà un pla d'acció sobre l'economia circular[1], a més de quatre propostes legislatives de modificació en matèria de residus, amb els elements clau següents: un objectiu de reciclar el 65% de RSU per al 2030; un objectiu comú de reciclar el 75% dels envasos per al 2030; un objectiu vinculant de reduir el dipòsit d'abocadors al màxim del 10% dels residus municipals d'aquí al 2030; la prohibició de dipòsit a abocadors dels residus recollits per separat; el foment d'instruments econòmics per dissuadir el dipòsit d'abocadors; una metodologia harmonitzada per al càlcul de percentatges de reciclatge; mesures concretes per promoure la reutilització i estimular la simbiosi industrial; incentius econòmics perquè els productors comercialitzin productes més ecològics, i suport a la recuperació i el reciclatge. De tot això la Unió Europea en fa un seguiment[2] amb la finalitat de fer realitat l'economia circular: la coherència en l'aplicació del pla d'acció i la ràpida adopció de les propostes legislatives sobre residus i abonaments contribuirà a donar orientacions clares als inversors i a donar suport a la transició.

Gràfic 20. Jerarquia europea a la gestió de residus

Font: Govern de les Illes Balears

El 2017 el Govern de les Illes Balears ha presentat l'avantprojecte de Llei de residus i sòls contaminants de les Illes Balears. Els objectius abans del 2020 són: la reducció del 10% de residus generats respecte del 2010; que la preparació per a la reutilització i el reciclatge arribi com a mínim a un 50% dels residus de materials; arribar a un 70% del pes de residus de construcció i demolició (RCD). A més, abans del 2025, cal un 3% de preparació per a la reutilització de tots els residus municipals d'origen domèstic i un 5% l'any 2030. L'avantprojecte preveu un canvi en la jerarquia europea en la gestió de residus. Fins al 2015 hi ha un 14,3% de prevenció, preparació, reutilització i reciclatge, i un 85,7% d'altre tipus de valorització, inclosa la valorització energètica i l'eliminació. El 2025 es preveu que se n'inverteixi l'ordre i el pes: un 85,7% de prevenció, preparació, reutilització i reciclatge i un 14,30% corresponent a un altre tipus de valorització. A més, preveu que els ens locals recullin els residus de forma diferenciada: fracció orgànica de residus, tèxtils, olis vegetals i residus perillosos d'origen domiciliari. Els municipis disposaran de dos anys per adaptar-se. També es recull l'obligació dels ens locals de donar servei de deixalleria als ciutadans de forma mancomunada o independent. Tota la llei té en compte els principis de l'autosuficiència i proximitat, és a dir, tractar el màxim de residus a les Illes Balears i preferiblement que cada illa pugui gestionar correctament els seus propis residus. La llei preveu la prohibició d'entrades de residus de fora de les illes. Els costos relatius a la gestió dels residus van a càrrec del productor inicial dels residus, del posseïdor actual o de l'anterior posseïdor de residus. Les tarifes i els preus públics de recollida i tractament s'han de determinar pel tipus de residus i en funció de la quantitat generada i dels impropis. Es crea el

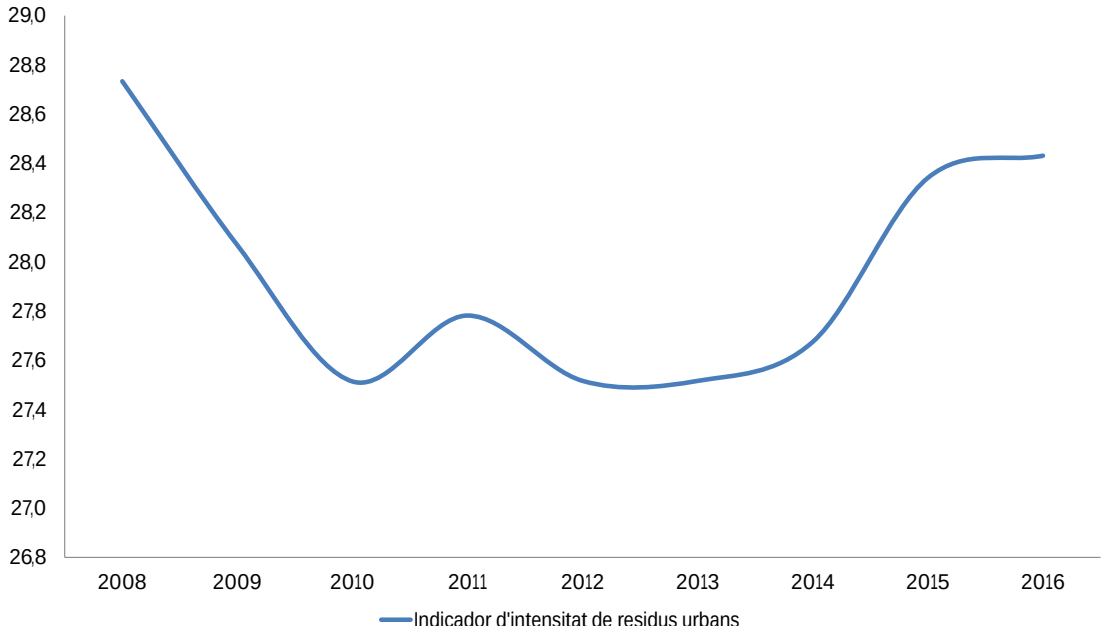
[1] http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:8a8ef5e8-99a0-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF.
[2] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/ES/COM-2017-33-F1-ES-MAIN-PART-1.PDF.

fons de gestió de residus destinat a finançar infraestructures o operacions relacionades amb la gestió dels residus. Es proveirà dels recursos següents: cànons, imposts ecològics que es puguin crear per a prevenció i reducció de residus, subvencions, aportacions, donacions... Es tracta d'una eina per millorar l'eficiència i eficàcia dels recursos destinats a la gestió de residus. A més, la llei pretén aclarir les competències entre el Govern de les Illes Balears, els consells insulars i els ajuntaments. D'altra banda, s'estableix per primera vegada una planificació de residus a les Illes Balears on es defineix l'ordre de prelació següent: Pla de Gestió de Residus de les Illes Balears; plans directors sectorials de residus; programes municipals de gestió i prevenció de residus. En cas d'incompliment d'un ajuntament o ens, es podrà prohibir l'accés a ajuts econòmics i podrà ser substituït pel Govern o, per delegació d'aquest, pel consell insular, en l'exercici de la seva competència. Es crearà el Registre de Producció i Gestió de Residus de les Illes Balears, que és públic i recollirà totes les dades dels productors i gestors de residus de les Balears. Els productors de residus perillosos de més de 10 t/any i els de residus no perillosos que generen més de 1.000 t/any han de presentar estudis de minimització de residus, que tindran una durada de quatre anys. Es preveu una regulació normativa a càrrec del Govern del procediment d'autorització d'instal·lacions de residus, la gestió dels RCD, en especial tenint en compte la valorització en pedreres i espais degradats, la gestió de vehicles fora d'ús i fangs de depuradora. Com a novetat, es preveu regular les autoritzacions per a instal·lacions de residus no permanents. D'altra banda, abans del 2019, resta prohibida la utilització de bosses de plàstic lleugeres o d'un sol ús. Abans del 2020, resta prohibida la venda de vaixelles d'un sol ús (plats, tassons, tasses de plàstic i safates alimentàries d'un sol ús fets de plàstic). La llei preveu la creació d'un Inventari de sòls degradats i contaminants de les Illes Balears on es tinguin en compte com a una nova categoria els sòls degradats. L'avantprojecte preveu la recuperació voluntària dels sòls i la recuperació obligatòria dels sòls amb la corresponent regulació normativa. El Govern promourà un pacte social que es concretarà en un Codi de bones pràctiques amb la participació de tots els agents implicats i que derivarà en un decret de compliment obligat. Es faculta el Govern per declarar servei públic de la seva titularitat el transport de residus entre illes i la península, així com la valorització o l'eliminació de qualsevol categoria de residus, si aquestes no estan garantides per la gestió privada. La declaració de servei públic no exclou la lliure iniciativa privada. La prestació de servei públic en règim de monopoli exigeix, en tot cas, una previsió legal expressa. La llei preveu establir i regular procediments i formats de la informació que han de subministrar els diferents agents. S'unifica el sistema de recollida de dades per les administracions a fi d'oferir més transparència i unificació de criteris en matèria de dades de residus. S'obre la possibilitat que les entitats col·laboradores en matèria de medi ambient puguin fer tasques d'inspecció i control de les instal·lacions de gestió de residus.

En aquest apartat es fa referència a les dades per a les Illes Balears relacionades amb els residus sòlids urbans, els residus perillosos, els residus de construcció i demolició, la valorització energètica i l'eliminació per abocador dels residus sòlids urbans, i també a l'evolució dels llots a les estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR), a més de dades referides als vehicles i als neumàtics fora d'ús i, finalment, a les infraccions.

Els residus sòlids urbans

Gràfic 21. Indicador d'intensitat de residus urbans

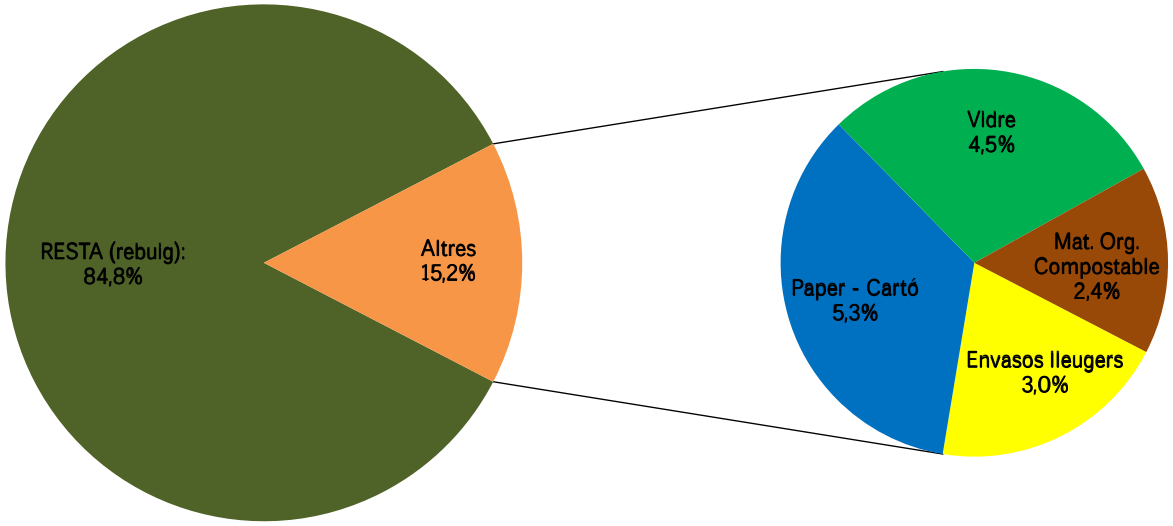
Unitats: Tones/milió d'euros.

Font: Consell Insular de Mallorca, Consell Insular de Menorca, Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular de Formentera, INE i elaboració pròpia.

Per analitzar la desmaterialització de l'economia es calcula l'Indicador d'Intensitat de Residus Urbans a partir de la ràtio entre la generació de residus urbans en tones i el PIB a preus de mercat en milions d'euros. Durant el període 2008-2016, es pot observar que el 2008 es generaven molts més residus per milió d'euros de PIB que els anys que ha durat la crisi econòmica, i a partir del 2015 presenta un canvi de tendència i es recuperen una altra vegada els nivells del 2008. Així, el 2016 es generen 28,431 tones de residus sòlids urbans per milió d'euros de PIB produïts. Això ens indica que l'economia balear ha augmentat la generació de residus per obtenir la mateixa quantitat de PIB i, per tant, l'eficiència en el cicle dels materials

és menor. La generació de residus urbans està lligada als models de producció i consum i, alhora, a l'eficiència en el cicle dels materials. Precisament una disfunció en aquest cicle representa una pèrdua de materials i d'energia, la qual cosa implica elevats costs econòmics i ambientals. L'Estratègia de la Unió europea per a un desenvolupament sostenible insisteix que cal deslligar del creixement econòmic la utilització de recursos i la generació de residus i, a més, insisteix que cal posar en marxa l'economia circular.

Gràfic 22. Composició dels residus sòlids urbans a les Illes Balears (2014)

Font: Consell Insular de Mallorca, Consell Insular de Menorca, Consell Insular d'Eivissa i elaboració pròpia.

Els RSU estan formats per la recollida selectiva d'envasos lleugers, paper i cartró, vidre i material orgànic compostable, més la fracció resta o rebuig. Els RSU generats a Mallorca el 2016 representen el 75,3% del total, seguits dels d'Eivissa (16,5%), Menorca (6,9%) i Formentera (1,2%). Quant a la variació interanual, el 2016 la recollida selectiva augmenta un 12,8% i la fracció resta ho fa un 3,5%. Només el 15,2% del total dels RSU es recullen selectivament, tal com es pot comprovar en el gràfic següent. En els darrers nou anys, s'ha incrementat notablement la recollida selectiva i s'han assolit les 123.236 tones (un 38,2% més). Quant als RSU, des del 2008 fins al 2016 han augmentat un 3,6%. Les variacions per tipologia, des del 2008 al 2016 han estat d'intensitat diferent: un 108,7% per a envasos lleugers, un -3,0% per a paper i cartró, un 46,7% per a vidre i un 134,4% per a material orgànic compostable. El paper i el cartró són els materials dels quals es recull més volum a les Illes Balears, seguits del vidre. En aquest període de 9 anys, a les Pitiüses ha millorat la recollida selectiva en envasos lleugers, paper, cartró i vidre. Pel que fa a la fracció resta, a Eivissa i a Formentera hi ha hagut un increment important (30,9% més a Formentera i 18,1% a Eivissa). A Mallorca s'ha duplicat la recollida en envasos lleugers i pel que fa al material orgànic compostable s'ha triplicat. A Menorca, s'ha reduït la recollida de material orgànic compostable.

Taula 43. Recollida de residus urbans (sòlids) a les Illes Balears (tones)

			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.1 RECOLLIDA SELECTIVA (Valorització material-reciclatge)	Envasos lleugers	Formentera	163	248	253	255	255	244	306	380	438
		Eivissa	930	1.327	1.753	2.002	2.068	2.090	2.296	2.615	3.213
		Menorca	1.735	1.842	1.896	1.731	1.693	1.823	1.924	1.956	1.893
		Mallorca	8.979	9.884	10.722	11.424	11.950	12.137	12.724	13.909	19.099
		Total Balears	**11.807**	**13.302**	**14.624**	**15.412**	**15.966**	**16.294**	**17.250**	**18.860**	**24.643**
	Paper - Cartró	Formentera	827	863	860	864	868	778	846	869	884
		Eivissa	5.068	5.440	6.431	6.607	6.685	6.404	6.653	7.078	7.860
		Menorca	6.686	5.599	5.886	5.942	5.468	5.163	5.312	5.442	5.022
		Mallorca	31.974	28.582	28.999	28.686	25.844	25.527	26.581	27.511	29.437
		Total Balears	**44.555**	**40.483**	**42.175**	**42.099**	**38.865**	**37.872**	**39.392**	**40.900**	**43.203**
	Vidre	Formentera	570	670	780	754	705	760	823	845	951
		Eivissa	2.737	3.411	4.262	4.762	5.045	5.277	5.954	5.491	7.482
		Menorca	2.627	2.539	2.420	2.526	2.638	2.648	2.736	2.800	2.910
		Mallorca	18.641	17.313	19.569	20.402	20.651	20.956	22.103	22.603	24.717
		Total Balears	**24.575**	**23.933**	**27.032**	**28.444**	**29.039**	**29.641**	**31.616**	**31.740**	**36.060**
	Mat. Org. Compostable	Formentera	..	..	..	..	..	..	..	..	..
		Eivissa	..	..	..	..	..	..	..	..	..
		Menorca	1.996	1.446	1.584	1.514	1.427	1.174	973	653	504
		Mallorca	6.249	9.296	11.367	13.307	13.759	13.628	15.452	17.061	18.825
		Total Balears	**8.245**	**10.742**	**12.951**	**14.821**	**15.186**	**14.802**	**16.425**	**17.714**	**19.330**
	Total Illes Balears		**89.181**	**88.460**	**96.781**	**100.776**	**99.055**	**98.610**	**104.683**	**109.214**	**123.236**
1.2 RESTA (Rebuig)	Formentera		5.817	5.997	6.612	9.002	6.865	6.842	7.216	7.248	7.613
	Eivissa		97.532	90.777	90.001	94.487	93.183	94.258	102.047	110.990	115.196
	Menorca		46.908	45.468	43.821	42.584	44.320	42.584	44.320	45.856	45.734
	Mallorca		541.935	503.355	483.510	476.317	462.283	459.600	468.554	498.385	517.397
	Total Illes Balears		**692.192**	**645.597**	**623.944**	**622.390**	**606.651**	**603.284**	**622.137**	**662.479**	**685.940**
RESIDUS SÒLIDS URBANS (1.1+1.2)	Formentera		7.377	7.778	8.505	10.875	8.693	8.625	9.192	9.342	9.886
	Eivissa		106.267	100.956	102.447	107.858	106.980	108.029	116.950	126.175	133.750
	Menorca		59.951	56.894	55.606	54.297	55.546	53.392	55.265	56.707	56.064
	Mallorca		607.779	568.430	554.166	550.136	534.487	531.848	545.414	579.469	609.476
	Total Illes Balears		**781.373**	**734.057**	**720.725**	**723.166**	**705.706**	**701.894**	**726.821**	**771.693**	**809.175**

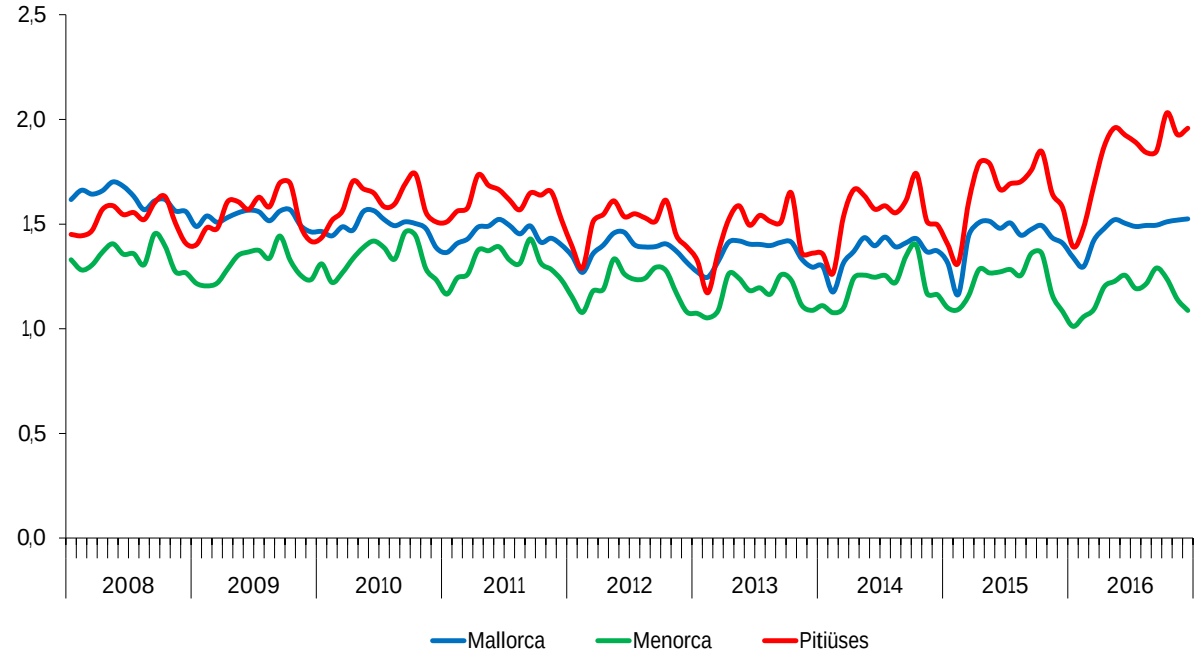
Font: Consell Insular de Mallorca, Consell Insular de Menorca, Consell Insular d'Eivissa, Consell Insular de Formentera i elaboració pròpia.

.. No n'hi ha.

La fracció resta o rebuig és la part més grossa dels RSU, atès que representa el 84,8% del total l'any 2016 a les Illes Balears. Des del 2008 la tendència és a la baixa fins al 2014, quan repunten, i s'arriben a assolir les 685.940 tones el 2016. En la taula es mostren les dades de la recollida dels residus sòlids urbans per tipus i per illes.

Els residus sòlids urbans generats a les Illes Balears el 2016 són 809.175 tones (un 4'9% més que el 2015)

Gràfic 23. Producció de RSU (kg per persona i dia)

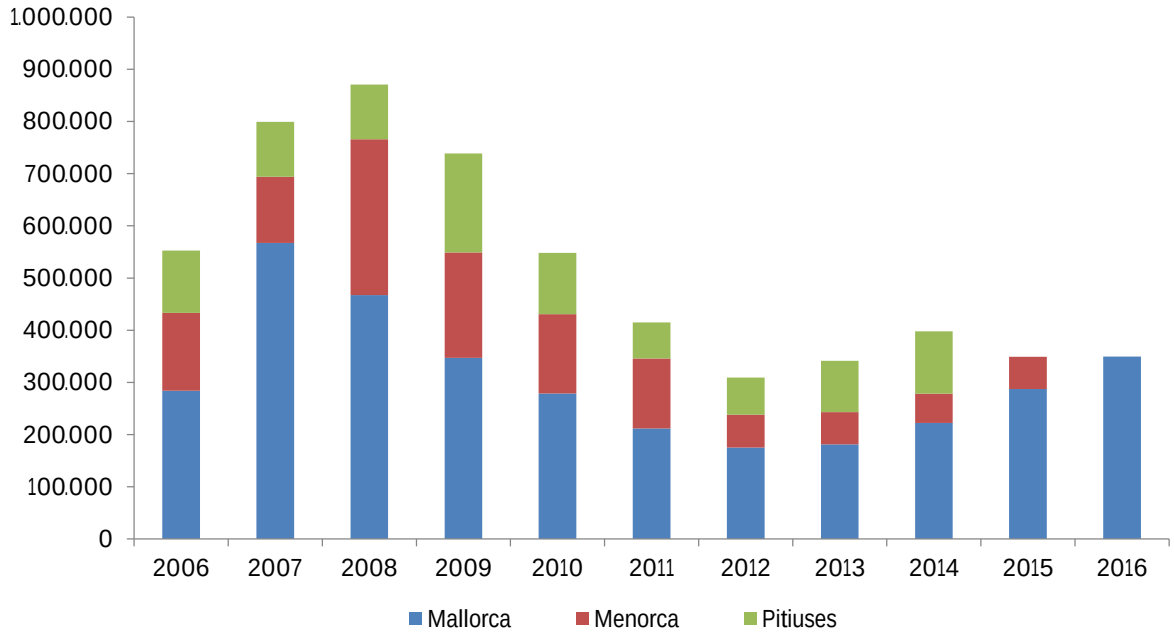
Font: Consell de Mallorca, Consell de Menorca, Consell d'Eivissa i elaboració pròpia

El 2016 la població mitjana a les Illes Balears és d'1.474.550 habitants, de conformitat amb l'indicador de pressió humana (IPH), i d'1.107.220 habitants segons el padró. L'any 2016 es produeixen a les Illes Balears 809.175 tones d'RSU (un 4,9% més que el 2015), que corresponen a 1,5 quilos per habitant i dia segons l'IPH i a 2,0 quilos per habitant i dia segons el padró. La producció de residus sòlids urbans per persona i dia és un dels indicadors que mesura la sostenibilitat d'un territori i el nivell del consum que efectuen els individus. Tenint en compte l'IPH, en conjunt a les Illes Balears, la generació de residus *per càpita* del 2016 representa un increment del 3,4% respecte de l'any anterior i se situa en un nivell similar al de l'any 2010. Ara bé, varia la distribució per illes, atès que a les Pitiüses es produeixen molt més residus per persona i dia que aquests anys enrere. Precisament el 2016 és a les Pitiüses on el volum de residus relatiu és superior, amb 1,82kg/persona i dia, seguides de Mallorca (1,47kg/persona i dia) i, finalment, Menorca, amb 1,17kg/persona i dia. Cal destacar que les Pitiüses acceleren la tendència creixent de la producció de residus sòlids, atès que el 2016 l'increment respecte del 2015 és del 10,2% i amb relació al 2010 és del 13,5%. A Mallorca, els nivells del 2016 són similars als del 2010, si bé mostra que el consum per mesos té menys puntes d'estacionalitat que a les altres illes.

El 2016 a les Illes Balears el volum de residus generats fou d'1,5kg/habitant i dia (segons l'IPH)

Residus de construcció i demolició

Gràfic 24. Residus de construcció i demolició a les Illes Balears (tones/any)

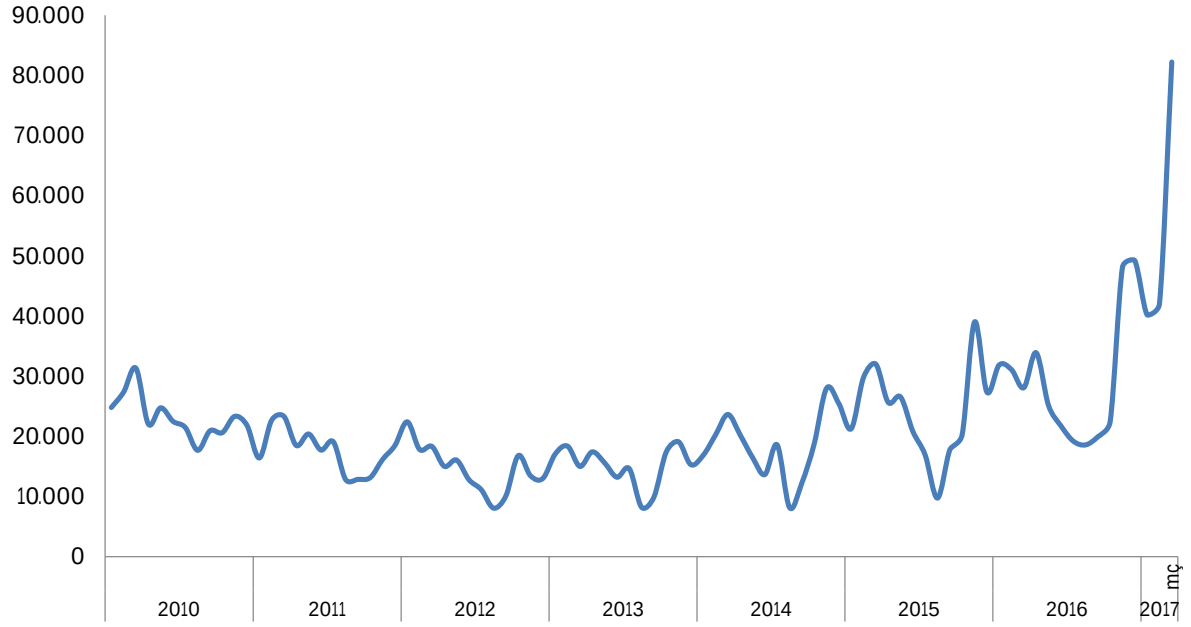

Font: Consell Insular de Mallorca i Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus

Els residus de construcció i demolició (RCD) són els que s'inclouen en la categoria 17 de la llista europea de residus. A Espanya es recullen en l'Ordre MAM/304/2002, de 8 de febrer, per la qual es publiquen les operacions de valorització i eliminació de residus i la llista europea de residus. Per grups, es distingeixen: formigó, maons, teules i materials ceràmics; fusta, vidre i plàstic; mescles bituminoses, quitrà d'hulla i altres productes enquitranats; metalls (inclosos els seus aliatges); materials d'aïllament i materials de construcció que contenen amiant; materials de construcció a partir de guix, i altres residus de construcció i demolició.

Actualment està en vigor el Pla Director Sectorial per a la Gestió dels Residus de Construcció i Demolició, Voluminosos i Pneumàtics fora d'Ús de l'illa de Mallorca (BOIB núm. 141, de 23 de novembre de 2002). Els RCD d'obres menors es consideren residus municipals i es poden dipositar al parc verd de l'ajuntament. En canvi, els residus de construcció i demolició procedents d'obres majors han de complir la normativa corresponent i els ha de dur un transportista autoritzat a les plantes de servei públic (Mac Insular, SL). L'objectiu és el reciclatge del 100% dels enderrocs que entren a planta, tant dels enderrocs nets, que únicament porten el material petri (formigó, ceràmiques) com dels enderrocs bruts, els quals estan mesclats amb material no petri (fusta, plàstics i metalls, entre d'altres). Hi ha un pretractament dels RCD en què se separen els materials impropis i els RCD superiors a 40 centímetres i, una vegada obtinguts els impropis, se'n separen els materials no aptes per produir ecograva. Ja a les plantes de tractament de Mac Insular es neteja el material en un procés industrial. Després es retiren els altres impropis menors de 40 centímetres i es trien els metalls magnètics (ferro, acer), els materials lleugers (plàstic i paper), els metalls i les fustes, i es du a terme una separació balística per acabar de netejar l'àrid reciclat. Quant a la resta d'illes, a Menorca, les plantes de tractament d'RCD són Triatges Menorca, Excavacions Moll i Transports Taltavull. A Eivissa hi ha dues pedreres en restauració amb autorització com a dipòsit controlat de residus inerts. Els RCD sense impropis es poden dipositar directament, però els que estan mesclats amb plàstic o ferralla han de passar per un pretractament de triatge per separar tots els impropis abans de la deposició. De moment, els RCD barrejats s'accepten a l'abocador insular de Ca na Putxa.

Gràfic 25. Residus de construcció i demolició a Mallorca per mesos (tones)

Font: Consell Insular de Mallorca

Cal destacar la pujada dels RCD a Mallorca, que han passat de 175.094 tones el 2012 a 349.504 tones anuals el 2016, és a dir, en cinc anys s'han duplicat les tones de residus de construcció i demolició, i destaca l'increment del 2015 al 2016, que ha estat del 21,7%. El primer trimestre del 2017 les xifres són més elevades; així, al gener es registren 40.206 tones d'RCD, al febrer, 42.042 tones i al març, fins i tot, s'arriba a les 82.248 tones.

A Mallorca s'han duplicat els residus de construcció i demolició en els cinc darrers anys

Taula 44. Evolució dels llots a les EDAR a les Illes Balears (Tones)

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	% var. 2016/15
EDAR gestionades per l'ABAQUA														
	Mallorca	25.635	41.431	39.690	39.491	31.298	26.119	26.052	24.343	24.661	25.834	28.026	28.830	2,9
	Menorca	7.238	7.285	6.885	6.756	6.798	6.670	7.881	8.292	7.146	6.602	6.809	6.747	-0,9
	Eivissa [1]	17.344	19.082	22.173	26.323	24.455	19.202	15.593	13.947	13.499	9.647	8.705	8.785	0,9
	Formentera [2]	741	1.873	582	1.226	1.224	1.432	1.638	810	1.404	1.368	1.332	1.818	36,5
TOTAL EDAR ABAQUA		**50.958**	**69.671**	**69.330**	**73.796**	**63.775**	**53.423**	**51.164**	**47.392**	**46.710**	**43.451**	**44.872**	**46.180**	**2,9**
EDAR gestionades pels municipis														
Palma		19.402	23.197	28.855	29.490	27.978	25.066	25.143	24.891	27.957	26.062	27.022	26.565	**-1,7**
Calvià	*Santa Ponça*	*4.792*	*4.473*	*3.760*	*4.606*	*4.237*	*3.643*	*3.859*	*3.894*	*4.427*	*4.396*	*4.410*	*5.154*	16,9
	Paguera	*1.253*	*1.109*	*875*	*1.270*	*1.191*	*1.026*	*1.184*	*1.608*	*1.504*	*1.701*	*1.319*	*1.560*	18,3
	Bendinat	*834*	*911*	*1.076*	*919*	*901*	*743*	*781*	*914*	*991*	*996*	*913*	*1.143*	25,2
	TOTAL	6.879	6.493	5.711	6.795	6.329	5.412	5.824	6.416	6.922	7.092	6.642	7.858	18,3
Manacor [3]		n.d.	n.d.	3.916	2.640	3.190	2.948	2.552	2.481	3.074	1.926	1.695	2.062	**21,6**
Sant Llorenç des Cardassar		n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	3.668	4.228	4.060	1.638	1.678	2.034	2.777	2.117	-23,8
Alcúdia		n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	1.320	1.230	1.827	1.691	1.816	1.528	1.283	1.778	38,6
Total EDAR municipals						**42.485**	**38.884**	**39.406**	**37.118**	**41.446**	**38.642**	**39.419**	**40.380**	**2,4**
TOTAL ILLES BALEARS						**106.260**	**92.307**	**90.570**	**84.510**	**88.156**	**82.093**	**84.291**	**86.560**	**2,7**

Font: ABAQUA, EMAYA, Calvià 2000, Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar, Ajuntament de Manacor, Empresa Municipal de Serveis d'Alcúdia.
Notes: [1 i 2] inclosos els greixos i les sorres. (3) Manacor: EDAR de Manacor gestionada per l'empresa Aigües Manacor (la resta d'EDARs són gestionats per Abaqua).

El Decret 100/2015, de 18 de desembre, aprova els Estatuts de l'Agència Balear de l'Aigua i de la Qualitat ambiental, la qual té competència per fer les activitats relatives a les matèries hidràulica i de qualitat ambiental de les aigües i de qualitat ambiental, residus i litoral. L'Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental (ABAQUA) gestiona 54 estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) a Mallorca, 12 a Menorca, 10 a Eivissa i 1 a Formentera. La resta d'EDAR que no gestiona ABAQUA estan ubicades a Palma, Calvià, Manacor, Alcúdia i Sant Llorenç des Cardassar. El 2016 s'han recollit un 2,7% més de llots de les EDAR de les Illes Balears. Del total de llots de les EDAR el 2016 (86.560 tones), el 80,0% va correspondre a l'illa de Mallorca, el 10,2% a Eivissa, el 8,4% a Menorca i, finalment, l'1,4% a Formentera. Les dues estacions depuradores de la capital recullen el 30,7% dels llots de les Illes Balears.

L'empresa Tirme s'encarrega de tots els llots de les estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) de Mallorca, la qual cosa significa que gestiona el final del cicle de l'aigua. Això es du a terme mitjançant tres sistemes: compostatge, metanització i assecatge solar. El compostatge de la fracció orgànica de residus municipals (FORM) i llots EDAR barrejada amb material estructurant (podes, serradures, etc.) és un procés de fermentació natural amb presència d'oxigen i a elevades temperatures, mitjançant el qual es destrueixen els gèrmens, els paràsits i les males herbes, i s'obté un compost susceptible de ser utilitzat com a abonament orgànic per al sòl. Aquest procés es realitza a diferents plantes de compostatge, a Marratxí (Can Canut) i a Calvià hi ha plantes de compostatge de fracció orgànica mentre que a sa Pobla, Ariany i Felanitx estan dissenyades per tractar llots procedents de les estacions depuradores d'aigües residuals. La planta de metanització tracta la FORM procedent de la recollida selectiva, els llots que provenen de diverses depuradores sense digestió anaeròbia i les entrades procedents de productors específics (llets, pinyolada, sucs, etc.). La planta d'assecatge solar s'ha dissenyat per al tractament de llots digerits i no digerits, amb un contingut de matèria seca superior al 25%, i per a l'obtenció d'un producte final (llot sec), amb un percentatge de matèria seca entre el 65 i el 80%. Són a prop de 30.000 tones de llots que hi arriben per ser tractades, amb un producte final de 10.125 tones de llots secs, que són valorats energèticament.

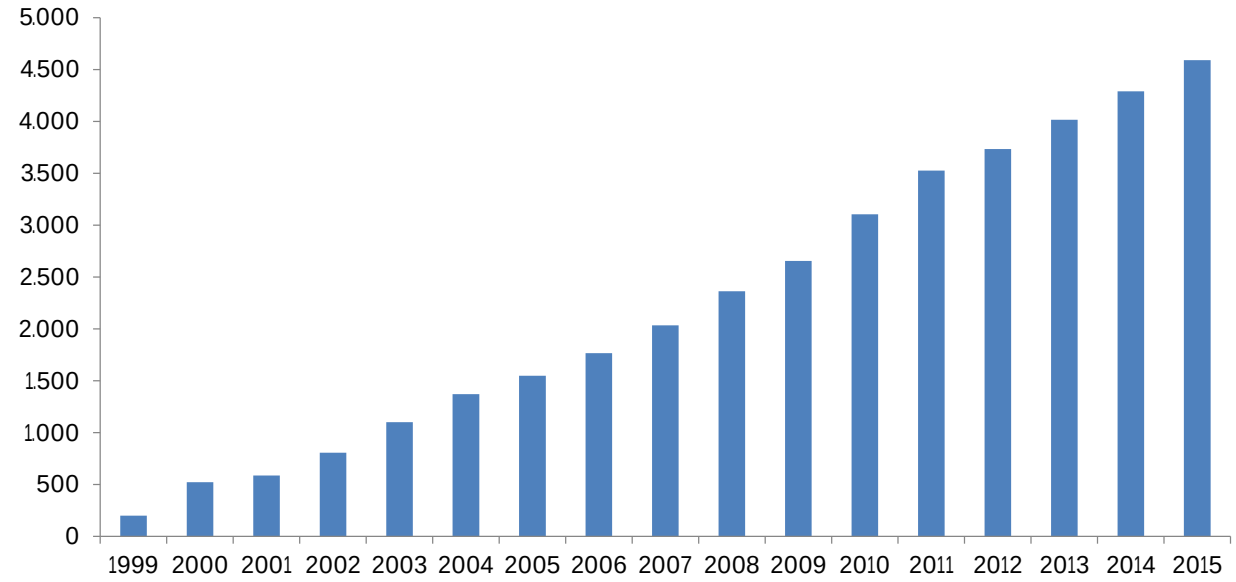
Taula 45. Residus perillosos recollits a les Illes Balears, segons la declaració anual de gestors autoritzats (kg)

RESIDUS (kg) - Anys	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Olis minerals (taller automoció)	4.758.838	4.904.645	5.586.813	8.034.231	6.761.665	7.263.064	6.538.777	7.713.110	6.021.120	3.057.740	3.953.026	3.212.436	3.007.703	2.537.422	2.207.741	2.508.788
Olis de sentina (nàutica)			113.780	1.411.350	1.142.145	1.253.765	930.359	1.161.191	1.898.909	1.386.318	1.141.828	579.470	5.775.646	534.009	351.796	286.465
Toner	16.684	21.433	33.230	140.827	184.412	144.183	74.029	85.136	84.489	76.297	55.643	62.079	38.672	52.632	38.793	47.174
Medicaments	53.310	41.812	47.699	42.739	45.596	43.133	89.139	150.991	322.428	321.712	170.915	153.069	110.460	110.918	114.219	89.152
Fluorescents	6.122	11.911	13.589	33.704	30.701	34.141	42.208	56.719	61.043	60.292	71.586	85.852	83.696	88.409	99.764	98.102
Bateries	3.168.963	3.066.928	2.935.387	3.187.471	2.539.279	2.606.434	3.035.808	3.640.091	3.149.868	2.358.431	3.503.346	3.957.220	3.866.564	3.383.643	3.743.705	4.150.435
Piles i acumuladors	20.974	41.217	64.619	80.242	67.634	101.629	130.948	140.567	88.377	111.349	109.572	74.706	82.429	61.968	179.908	69.203
Sanitaris	913.135	1.056.984	1.088.991	1.120.488	1.292.862	1.374.782	1.563.780	1.913.734	3.787.060	4.005.706	2.813.599	2.715.917	2.646.013	2.801.781	2.995.935	1.376.668
Llots perillosos	30.000	41.112	733.320	131.002	115.860	129.833	339.414	118.196	251.802	384.887	256.858	159.288	218.134	130.802	118.222	110.883
Perillosos fotogràfics	384.251	304.996	457.881	546.279	539.418	506.055	440.329	344.630	168.043	114.650	167.352	120.844	105.589	83.356	64.073	72.283
Pintures i tintes base orgànica	2.264	47.383	70.505	91.025	77.379	139.038	205.798	321.603	363.231	367.866	350.853	360.685	293.068	311.817	327.301	438.456
Residus de laboratori	23.507	48.952	79.650	106.654	136.560	174.762	338.241	193.523	230.017	316.050	289.191	300.170	613.878	310.404	351.791	446.754
Filtres d'oli	14.000	66.823	190.405	139.445	171.583	184.243	246.728	285.412	279.474	256.925	240.762	201.684	200.080	189.255	205.504	213.581
Altres residus perillosos d'automoció	49.218	16.593	331.577	62.315	536.154	178.055	142.334	108.316	110.702	115.245	117.777	95.032	73.608	88.560	118.222	120.280
Productes clorats i de neteja		262	2.125	3.320	6.627	7.693	22.599	41.756	64.916	283	51.116	39.087	40.355	43.475	57.252	66.927
Equips amb components perillosos			78.900	143.996	361.445	460.905	1.058.409	742.906	1.543.947	1.959.881	564.381	2.296.423	1.317.210	1.668.094	674.349	717.396
Envasos contaminats		126.594	165.194	294.475	4.243.472	495.979	701.803	618.444	629.405	536.309	493.310	445.086	354.379	297.272	436.354	453.189
Restes d'hidrocarburs	85.000	66.823	6.070	902.250	1.304.585	2.588.163	4.653.671	4.772.833	3.064.804	5.488.129	8.018.102	3.870.103	2.474.965	2.224.597	1.749.244	1.624.528
Terres contaminades				28.607	23.578	35.260	330.488	1.796.679	1.285.681	2.085.432	1.008.747	851.743	602.281	610.546	821.808	1.456.184
Residus d'aparells electrònics (RAEE)				2.751	18.758	549.342	741.921	1.720.596	1.971.610	1.667.779	3.992.891	1.905.518	1.765.123	1.767.564	1.906.967	3.076.892
Dissolvents orgànics	115.059	101.674	119.854	169.227	172.704	141.555	270.556	254.415	234.363	206.747	176.998	159.023	149.990	128.967	151.193	147.458
Diversos	108.134	156.028	169.082	1.575.345	363.061	631.312	2.635.147	1.561.837	1.459.420	4.361.706	7.287.985	5.651.146	4.364.617	882.283	1.074.102	1.474.762
Total (tones/any):				**18.247,74**	**20.135,48**	**19.043,33**	**24.532,49**	**27.742,69**	**27.070,71**	**29.239,73**	**34.835,84**	**27.296,58**	**28.184,46**	**18.307,77**	**17.788,24**	**19.045,56**

Font: Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus

Els residus perillosos són els més contaminants i, per tant, representen un risc per al medi ambient o per a la salut. Els tipus de residus perillosos són diversos i estan definits en l'Ordre MAM/304/2002, de 8 de febrer, per la qual es publiquen les operacions de valorització i eliminació de residus i la llista europea de residus. Els residus perillosos que més es varen recollir el 2015 són bateries, residus d'aparells elèctrics i electrònics, olis minerals (tallers d'automoció), restes d'hidrocarburs, terres contaminades i sanitaris. En l'Informe de l'Estat del Medi Ambient 2014-2015 es destaca la baixada dels residus fotogràfics, per l'entrada de la fotografia digital, i el progressiu augment de pintures i tintes, així com el de residus de laboratori. El gràfic següent reflecteix l'increment del nombre de petits productors de residus perillosos a les Illes Balears, regulats pel Decret 36/1998, de 13 de març, pel qual es crea el Registre de Petits Productors de Residus Perillosos. Aquests passen de 200 l'any 1999 a 4.591 el 2015, seguint una tendència lineal ascendent.

Gràfic 26. Nombre de petits productors de residus perillosos a les Illes Balears

Font: Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus

Vehicles fora d'ús (VFU)

Taula 46. Vehicles donats de baixa a les Illes Balears segons tipus

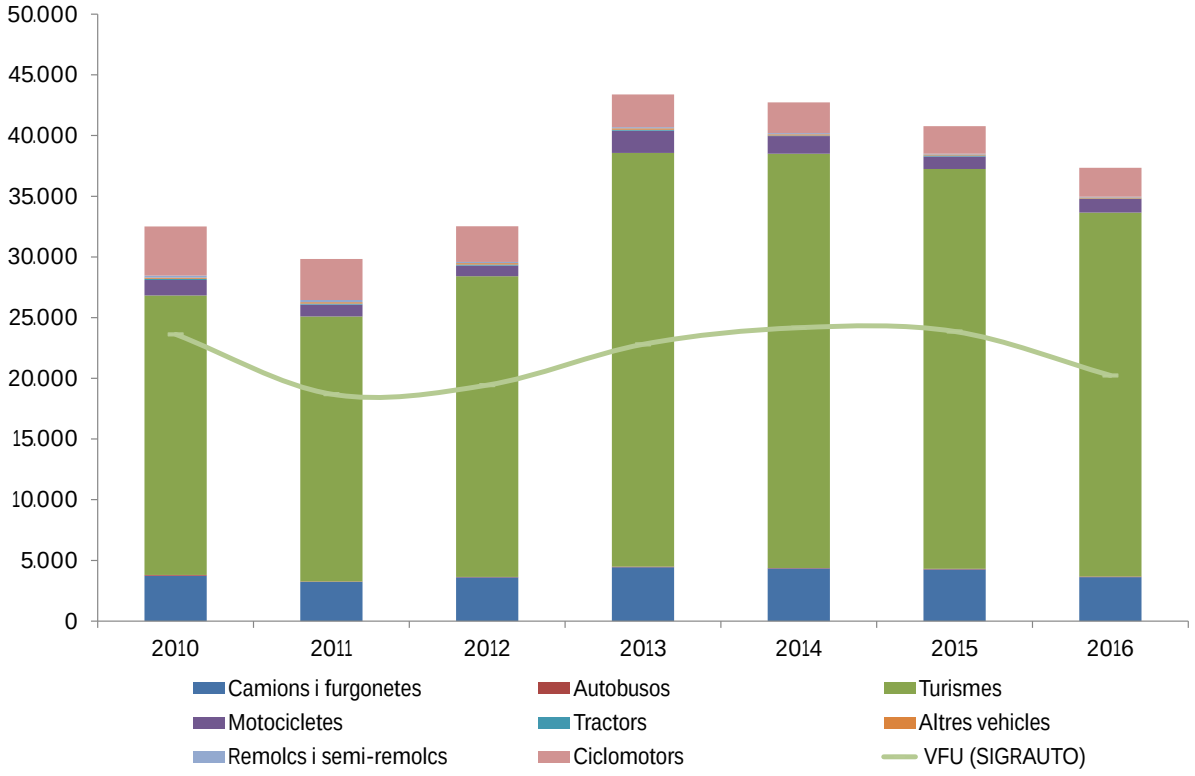
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Camions i furgonetes	3.740	3.237	3.606	4.433	4.338	4.253	3.629
Autobusos	63	29	26	56	40	56	38
Turismes	23.017	21.834	24.772	34.072	34.118	32.936	29.981
Motocicletes	1.283	983	895	1.835	1.457	1.035	1.129
Tractors	95	78	68	87	53	68	34
Altres vehicles	100	118	121	114	95	87	81
TOTAL	**28.298**	**26.279**	**29.488**	**40.597**	**40.101**	**38.435**	**34.892**
Remolcs i semiremolcs	159	173	97	96	94	71	69
Ciclomotors	4.056	3.385	2.946	2.700	2.533	2.270	2.389
TOTAL GENERAL	**32.513**	**29.837**	**32.531**	**43.393**	**42.728**	**40.776**	**37.350**

Font: Anuari Estadístic General del Ministeri de l'Interior.

El nombre de residus de vehicles al final de la seva vida útil (VFU) es coneix a través del nombre de vehicles dipositats i descontaminats en centres autoritzats de recepció i descontaminació (CARD). A les Illes Balears l'any 2016, de conformitat amb les dades del Ministeri de l'Interior, s'han donat de baixa 37.350 vehicles, xifra que suposa un 14,9% més que el 2010 i una disminució del 8 ,4% respecte del 2015. Aquests vehicles fora d'ús per tipologia són: 29.981 turismes, 3.629 camions i furgonetes, 2.389 ciclomotors, 1.129 motocicletes, 69 remolcs i semiremolcs, 38 autobusos, 34 tractors i 81 unitats d'altres vehicles.

Els titulars o els propietaris de vehicles, al final de la seva vida útil, els han de lliurar a un centre autoritzat de tractament per, una vegada descontaminats i extretes les peces amb possibilitat de ser reutilitzades, enviar-los a plantes de fragmentació i postfragmentació. El Sistema Integrat de Gestió SIGRAUTO constitueix la referència per tractar els VFU de Balears, pel que fa a turismes, tot terrenys i vehicles industrials de menys de 3.500kg. El 2016, SIGRAUTO ha processat 20.236 vehicles a les Illes Balears, un 14,3% menys que el 2010 i un 15,2% menys que l'any anterior.

Gràfic 27. Evolució de les baixes de vehicles i del seu tractament a les Illes Balears

Unitat: Nombre de vehicles
Font: Ministeri de l'Interior i SIGRAUTO

En el període entre el 2010 i el 2016 és l'any 2013 quan es donen més vehicles de baixa. En el gràfic s'observa com el nombre de VFU és molt superior als vehicles descontaminats per SIGRAUTO, però aquesta diferència es pot justificar per baixes temporals a causa de l'activitat temporal dels *rent a car*. També cada any milers de vehicles que s'han donat d'alta a Balears per realitzar les campanyes de lloguer d'estiu són donats de baixa i venuts a altres països (fonamentalment europeus) com a cotxes de segona mà quan acaba la temporada, tal com s'explica a l'*Estat del medi ambient a Balears* (2014-2015). Segons dades de SIGRAUTO, a Espanya, l'enduriment de les condicions per acollir-se a les dues darreres convocatòries del Pla PIVE (7 i 8) ha suposat una reducció important d'aquests tipus d'operacions, la qual cosa ha generat que l'edat mitjana dels vehicles que es donen de baixa sigui superior a la del 2015. L'edat mitjana dels vehicles donats de baixa a Espanya el 2016 és de 17,26 anys per als turismes, un 3,36% menys en termes interanuals, per bé que un 17,18% inferior a l'edat dels turismes del 2009 (que era de 14,73 anys). SIGRAUTO conclou que el parc automobilístic espanyol és cada dia més antic i que calen plans de renovació de vehicles per rejovenir el parc i retirar de la circulació els vehicles més antics, que són més contaminants, menys eficients i menys segurs.

A Espanya l'edat dels turismes el 2016 és de 17,26 anys de mitjana, gairebé tres anys més que el 2009

Neumàtics fora d'ús

Els neumàtics fora d'ús (NFU) es gestionen pels dos sistemes integrats de gestió autoritzats a les Balears, que són TNU i Signus Ecovalor. El 2015 a les Illes Balears es recolliren 5.801,83 tones de NFU, de conformitat amb les dades de l'*Informe de l'estat del medi ambient a Balears* (Informe de conjuntura 2014-2015), vuit-centes tones més que l'any 2014. Aquest fet es justifica per un increment del parc automobilístic i per una major implicació dels tallers mecànics. Per illes, es recolliren 68 tones d'NFU a Formentera, 738,51 a Eivissa, 4.025,46 tones a Mallorca i 312,51 tones a Menorca. Aquest material es destina a la generació d'energia elèctrica i a centres de reciclatge per transformar-lo en soles de sabates, parcs infantils, carreteres, camps de futbol i ciment, entre d'altres finalitats.

Valorització energètica (incineració) i eliminació (abocador) dels residus

El 2015, de conformitat amb l'*Informe de l'estat del medi ambient a Balears* (2014-2015), a les Illes Balears es valoritzaren energèticament 507.888,84 tones, corresponents a RSU procedents de Mallorca (un 99%) i de Menorca (un 1%). Entre els anys 2013 i 2015 es va prendre la decisió d'importar residus, combustibles derivat de residus (CDR) d'altres llocs de la CEE per a la seva incineració a TIRME. Així, entre 2014 i 2015 es van tractar més de 116.000 tones de CDR procedents de Sabadell, d'Irlanda i d'Itàlia en la planta de valorització energètica.

A Mallorca, des de 2012 no entren residus sòlids urbans en abocador. La valorització energètica s'ha convertit en la destinació majoritària dels residus domèstics a l'illa. El 2015, a Mallorca, 502.903,90 tones es destinaren a valorització energètica, que representen un 88,92% dels RSU totals; 50.191,32 tones, un 8,87%, es destinaren a reciclatge; i 12.480,18 tones donaren lloc a compostatge més metanització, més bioestabilització, és a dir, el 2,21% restant. A Menorca, les destinacions dels RSU el 2015 foren: 40.871,06 tones a abocadors (64,48%); 4.984,94 tones varen ser transportades a Mallorca per ser valoritzades energèticament (el 7,86%); 10.479,17 a reciclatge (13,53%) i 7.054 tones a compostatge més metanització més bioestabilització

(11,12%). A l'illa d'Eivissa, el volum de residus sòlids i la destinació fou: 119.405,63 tones a abocadors (87,08%); i 17.717,13 tones a reciclatge (12,92%). Els anys 2014 i 2015 a Eivissa s'han deixat de dipositar a l'abocador les restes de posidònia oceànica retirades a l'estiu de les platges, atès que es fa un dipòsit temporal i es tornen a dipositar a les platges a l'hivern. Pel que fa a Formentera, el tractament d'RSU és el següent: 7.301,98 tones a abocadors (77,74%) i 2.090,86 tones a reciclatge (22,26%). A Formentera no es recull de forma separada la Fracció Orgànica d'Origen Domèstic. No obstant això, des de 2003 almenys 300 famílies realitzen compostatge domèstic a les seves cases gràcies a una iniciativa del Consell Insular Amics de la Terra.

El 2015 es valoritzen energèticament 507.888,84 tones de residus sòlids urbans i assimilables

Residus del litoral

Segons la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, el 2016, el Servei de Neteja del Litoral a les Illes Balears de l'Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental (Abaqua), única a la Mediterrània, va recollir més de 71 tones de residus a la mar entre l'1 de juny i el 30 de setembre, només amb embarcacions de platja de tipus virot. Les embarcacions de neteja recullen residus flotants i també poden ajudar a retirar troncs grans i animals morts i a donar suport en la contenció de vessaments o la neteja de zones sense accés per terra. Per a l'any que ve Mallorca disposarà de tretze barques, Menorca i Eivissa de sis cadascuna i Formentera d'una. A més se sumen les quatre barques de semilitoral, una a cada illa.

Infraccions

El 2016 la Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus va rebre 254 denúncies. Del total d'aquestes denúncies, 100 (39,1%) són per abocaments incontrolats. Entre els abocaments incontrolats el 17,6% del total de denúncies és de residus de construcció i demolició, el 14,5% d'altres residus sòlids urbans, el 5,5% de residus perillosos i l'1,6% de vehicles fora d'ús. De la resta de denúncies, n'hi ha 28 que són per crema de residus, 3 per emmagatzematge i etiquetatge de residus perillosos incorrecte, 81 denúncies per manca d'autorització o registre i 42 per gestió incorrecta de residus. La Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats, suprimeix determinades autoritzacions administratives i reforça la potestat de les administracions públiques per a la inspecció, la vigilància i el control de les activitats relacionades amb els residus i els sòls contaminats. Aquesta llei també tipifica amb més precisió determinades infraccions i sancions, revisa la quantia de les sancions i introdueix l'obligació de reparar els danys causats als recursos naturals, de conformitat amb la Llei 26/2007, de 23 d'octubre, de responsabilitat mediambiental.

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 5. Deute dels sectors no financers de Espanya

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Gràfic 9. Indicadors del sector de la construcció

Gràfic 10. Pernoctacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-maig

Gràfic 11. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2008 a maig 2017)

Gràfic 12. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries

Gràfic 13. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Gràfic 14. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Gràfic 15. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Gràfic 16. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Maig 2017

Gràfic 17. Increments salarials i inflació a les Illes Balears

Gràfic 18. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Gràfic 20. Jerarquia europea a la gestió de residus

Gràfic 21. Indicador d'intensitat de residus urbans

Gràfic 22. Composició dels residus sòlids urbans a les Illes Balears (2014)

Gràfic 23. Producció de RSU (kg per persona i dia)

Gràfic 24. Residus de construcció i demolició a les Illes Balears (tones/any)

Gràfic 25. Residus de construcció i demolició a Mallorca per mesos (tones)

Gràfic 26. Nombre de petits productors de residus perillosos a les Illes Balears

Gràfic 27. Evolució de les baixes de vehicles i del seu tractament a les Illes Balears

Índex de taules

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taula 2. Indicadors internacionals

Taula 3. Previsions internacionals per al 2018

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2016

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taula 17. Indicadors de la construcció

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taula 20. Indicadors dels serveis

Taula 21. Indicadors del comerç

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Taula 23. Establiments turístics per illes

Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

Taula 27. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

Taula 29. Indicadors de mediació financera

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

Taula 36. Cost i jornada laboral

Taula 37. Accidents de treball

Taula 38. Evolució de l'IPC maig 2017 (Base 2016)

Taula 39. Indicadors de consum

Taula 40. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

Taula 41. Recaptació tributària a les Illes Balears

Taula 42. Indicadors d'inversió

Taula 43. Recollida de residus urbans (sòlids) a les Illes Balears (tones)

Taula 44. Evolució dels llots a les EDAR a les Illes Balears (Tones)

Taula 45. Residus perillosos recollits a les Illes Balears, segons la declaració anual de gestors autoritzats (kg)

Taula 46. Vehicles donats de baixa a les Illes Balears segons tipus

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes
Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 27 de juny de 2017

Abreviatures i sigles
T^{t}_{t-k} (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.
N. d.: no disponible.
AP.: Administració pública.
ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.
FBCF: formació bruta de capital fix.
MUFACE: mutualitat general de funcionaris.
ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.
DGOE: Direcció General d'Ocupació i Economia.

Altres fonts emprades
BCE: Banc Central Europeu
BE: Banc d'Espanya
BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)
CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques
Comissió Europea
Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya
Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)
DGRH: Direcció General de Recursos Hídrics
EBF: Federació Bancària Europea
EIA: US Energy Information Administration
Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea
FMI: Fons Monetari Internacional
HM Treasury (Regne Unit)
IET: Institut d'Estudis Turístics
INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)
Institut Nacional d'Estadística de Portugal
MAGRAMA: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.
Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA
MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)
MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.
MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.
Ministeri de Foment
Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques
Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme
Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social
OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic
Oficina Nacional d'Estadística (Xina)
OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears
Servei Estadístic Nacional de Malta
Servei Estadístic Nacional de Tunísia
Servei Estadístic Nacional de Turquia
Servei Estadístic Nacional de Xipre
Servei Estadístic Nacional del Marroc
UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments
AENA – Aeroport d'Eivissa
AENA – Aeroport de Maó
AENA – Aeroport de Palma
APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment
ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions
ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears
COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears
CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma
Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment
Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic
DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior
Euro6000
Gesa-Endesa
IBAVI: Institut Balear de l'Habitatge. Govern de les Illes Balears
Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears
INE: Institut Nacional d'Estadística
Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports
Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya
Ports de Balears
REE: Red Eléctrica de España
Servired
Sistema 4B
Sitibsa: Servei d'Informació Territorial de les Illes Balears
SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats
TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca i Medi Marí)
Miguel Angel Moreno Jiménez (UIB)

GOIB

CONSELLERIA
TREBALL, COMERÇ
I INDÚSTRIA

http://dgeconomia.caib.es

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur